

abdurrahim karabulut

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları
Yayın No: 1554

Abdurrahim Karabulut

Yayın Koordinatörü: Murat Aydemir
Editör: Dr. Hafsa Fidan Vidinli
Metin Danışmanı: Ayşe Adan Kurt
Kapak ve İç Tasarımı: Tuncay Aşşar

1. Baskı, Ekim 2025, Ankara, 1.000 adet
ISBN 978-625-4287-87-9
Sertifika No: 48058

© Bütün yayın hakları Türkiye Diyanet Vakfı'na aittir.
Bu eser, Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık
Ticaret İşletmesi Yönetim Kurulu'nun 18.07.2024 tarih ve
198 sayılı kararı ile basılmıştır.

YAYIN MATBAACILIK TİC. İŞLETMESİ
BASİMEYİ | PRINTING HOUSE

Ostim OSB Mh. 1256 Cd. No:11
Yenimahalle / ANKARA
0312 354 91 31 (pbx)
0312 354 91 32
bilgi@tdv.com.tr

Yaşamayı öğreten anneme
Ölmeyi öğreten babama...

Abdurrahim Karabulut,

Uşak'ta doğdu. Lise eğitimini Uşak Ertuğrul Gazi Anadolu İmam Hatip Lisesinde tamamladıktan sonra aynı yıl Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesine başladı. Akademik kariyerine bir yıl sonra İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nü de ekledi. 2022 yılında pedagojik formasyon eğitimiyle birlikte her iki lisans programından başarıyla mezun oldu. İstanbul 29 Mayıs Üniversitesinde başladığı yüksek lisans eğitimini, İslam felsefe ve bilim geleneği üzerine yaptığı çalışmalarla 2024 yılında tamamladı.

için- deki- ler

- 01.** Allah'ın varlığını nasıl keşfederiz, yoksa her şey bir tesadüf mü? —1
- 02.** Diyelim ki bir yaratıcı var, peki sadece "bir tane" olmak zorunda mı? Birden çok yaratıcı olamaz mı? —9
- 03.** Allah nerede? —15
- 04.** Allah dünyayı ve insanları nasıl yarattı? —19
- 05.** Allah bu dünyayı yarattıktan sonra ne yaptı? —25
- 06.** Allah'ın bizi bir erkek ve bir kadından yaratması ne anlama gelir? —31
- 07.** Allah'ın her şeye gücü yetiyorsa neden kötülöklere engel olmuyor? —37
- 08.** Allah bize doğrudan ulaşmak yerine niçin peygamberler gönderdi? Peygamberlere ne gerek var? —43
- 09.** Peygamberler hata yapar mı? —51
- 10.** Hz. Peygamber neden aynı anda birden fazla evlilik yaptı? —59
- 11.** Tevrat ve İncil'in insanlar tarafından değiştirildiğini biliyoruz, peki ya Kur'an? —65
- 12.** Kaderimiz bizim elimizde mi? Yoksa her birimiz rüzgârın önünde savrulan bir yaprak mıyız? —71

13. Ahiret âlemi dedikleri şey nedir? —75

14. Cennete gitmek için iyi insan olmak yeter mi, yoksa VIP Pass mı gerekli? —83

15. Melekler de bizim gibi film izleyip kahve içer mi? Görevleri var mıdır? —89

16. İslam tek bir din değil mi? Niçin Müslümanlar arasında farklılıklar var? —95

17. Allah dualarımızı duyar mı? —103

18. Teknolojinin dini var mı? —107

19. Özgürlük her şeyi yapabilmek demek midir? —113

20. Tesettür sadece kadınlara mı farz? —119

21. Evrim nedir, ne değildir? —123

22. Burçlar doğruyu söyler mi? —129

23. Cinler nasıl varlıklar, invisible modda mı takılıyorlar? —133

24. Bu da mı batıl inanç? —139

25. Doğal afetler Allah'tan gelen bir uyarı veya ceza mıdır? —151

26. Niçin ibadet etmeliyiz, Allah'ın buna ihtiyacı mı var? —157

27. Şiddet mi? Gerçek hayatta "game over" yok! —163

28. Cennette sıkılır mıyım? —169

29. İslam'da insan hakları nerede durur? Kadınlar ve erkekler eşit mi? —173

30. İslam'da aşkın yeri var mı? Aşk yasaklar listesinde mi? —179

ÖN SÖZ

Selamlar!

Hayatın büyük
soruları karşısında
merakla dolu olan
arkadaş,

**Bİ' SORUN MU
VAR?**

ncelikle hoş geldin!

Burası sadece senin gibi meraklı zihinler için özenle hazırlanmış, düşüncelerin özgürce dolaştığı ve hayal gücünün sınırlarını zorlayacağı bir bahçe. Ben, bu kitabın yazarı, seninle beraber hayatın en büyük, en derin ve bazen de en komik soruları üzerine gitmeye; cevapları bazen göz kamaştıran, bazen de sana tebessüm ettirecek yollarla keşfetmeye karar verdim.

Düşünsene, bir gün teneffüste arkadaşına: "Cinler nasıl varlıklar, invisible modda mı takılıyorlar?" ya da "Melekler de bizim gibi film izleyip kahve mi içiyor?" gibi sorular soruyorsun. İşte tam da böyle zamanlarda, bu kitap elinden tutacak. Ama dikkat et, bu sıradan bir ders kitabı değil; bu bir düşünce macerası, bir gülme terapisi, zaman zaman da "İşte bu!" dedirten aydınlanma anlarının bir koleksiyonu!

Peki, neden böyle bir kitap? Çünkü her birimiz en azından birkaç kez, "Aslında bu işler nasıl yürüyor?" diye merak etmişizdir. Çünkü biz gençlerin soruları dürüstlük ve cesaret taşır. İşte bu sorular, sadece cevapları

bulmak için değil bazen şaşıarak bazen de kafanı kaşıarak düşünmeni sağlamak için burada.

Elindeki kitapta dinî sorular üzerine düşüneneğiz ama korkma, bu sıkıcı bir ders değil tam tersine eğlenceli bir keşif serüveni.

Öyle ya... Hayat denen bu macerada kafamızı kaldırıp yıldızlara bakarken ya da bir çiçeğin detaylarında kaybolurken bir yerlerde hep aynı sorular dolaşır durur. Kimiz biz? Neden buradayız? Bu muhteşem senfoniği yöneten bir orkestra şefi var mı? İşte bu kitap, tam da bu soruların etrafında bir sohbet başlatmak için var.

Bu sayfalar seninle dertleşmek, belki biraz kafa yormak ama en çok da bu büyük soruların cevaplarını birlikte aramak için. Hem ciddiyetin tadını koruyarak hem de bir kahve sohbetindeymiş gibi samimi bir havada...

Burada, Allah'ın varlığından tut peygamberlerin hayatlarına, ahiretin nasıl bir yer olabileceğine kadar kafamıza takılan ne varsa, hepsine bir göz atacağız. Ama şunu unutma, bu kitap sana, "Al, işte cevap!" demek için değil, "Hadi, birlikte düşünelim!" demek için var.

Belki bazı cevaplar bulacağız, belki yeni sorular ekleyeceğiz listemize. Ama ne olursa olsun, bu yolculukta birlikte olacağız. Çünkü inanıyorum ki sorular sormak ve bu soruların peşinden gitmek, ruhumuzun gıdası.

Bu kitapta her soru bir kapı, her cevap ise o kapının ardında bekleyen bir macera. Bazı cevaplar belki sana "Hadi canım, bu kadar da olur mu?" dedirtecek, bazıları ise "Vay canına, hiç böyle düşünmemiştim!" diye hayret ettirecek.

Sakin unutma! Burada hata yapmak yok, sadece öğrenmek ve düşünmek var. Çünkü en büyük hatalar, soru sormaktan korktuğumuzda gerçekleşir.

O hâlde hazır mısın? Elini kaldır, sorularını hazırla ve birlikte keyifli bir soru-cevap yolculuğuna çıkalım. Belki de yolun sonunda kendi kendimize: "Biz şimdi gerçekten ne öğrendik?" diye soracağız ve işte o zaman, asıl büyük keşif başlayacak.

Hadi, ilk sayfayı çevir ve maceraya başlayalım!

Sevgilerle.

Abdurrahim KARABULUT
Ankara, 2025

01

Allah'ın varlığını
nasıl keşfederiz,
yoksa her şey
bir tesadüf mü?

Sanırım daha önemli bir sorunumuz var. Mangostan meyveli rokoko tatlısını daha iyi nasıl yapabilirim? Evet, benim için şu an önemli olan bu. Mangostan meyvesini hiç duymuş muydun? Ya rokoko tatlısını? Şöyle yapalım, önce mangostan meyvesinden bahsedelim, sonra da rokoko tatlısından. Belki sonrasında bu tatlının nasıl daha iyi yapılabileceğini konuşuruz.

Allah'ın varlığını bilmeye dair sorumuz da biraz böyle aslında. Önce "varlığın" ne olduğunu, sonra Allah'ın nasıl bir "varlık" olduğunu bilmemiz gerekmez mi? Ya da bir şeyin var olduğunu nasıl bileceğiz mesela... Bir soruyu cevaplamak için kırk dereden su getirdiğimin farkındayım. Ama bir yeri dağıtmadan aradığımız şeyi kolay kolay bulamayız çoğu zaman.

Mangostan meyveli rokoko tatlısı bir kenarda durdursun.

Sahi biz neye var deriz?

Sanırım ilk akla gelen seçenek beş duyumuzla algılayabildiğimiz şeylerdir. Peki, ya bunun dışındakiler,

mesela bir annenin çocuğuna olan sevgisini ya da Minecraft oynarken hissettiğimiz o yaratıcılık hissi-
ni kim yok sayabilir ki? Evet, beş duyumuz sayesinde
algıladığımız her şey o şeyin var olup olmadığına dair
şüphemizi ortadan kaldırır. Ama biliyorsun ki aslında
beş duyumuzdan aldığımız veriler de hatasız değil-
dir ve algılarımızın yüzde yüz gerçeği yansıtmadığı
durumlar da vardır. Fakat şimdilik bunu göz ardı edip
beş duyumuzla algıladıklarımızın varlığından şüphe
etmediğimizi var sayarak düşünmeye devam edelim.

Peki “varlığı” sadece beş duyumuzla algıladıklarımızla
sınırlı tutabilir miyiz dersin? Hislerimiz, duygularımız
da var olanın bir parçası değil midir? İnsan kendi iç
dünyasında neler yaşıadığını bilir ve bu duygulardan
emindir. Hatta bazen, eve döndüğümüzde günün yor-
gunluğunu üzerimizden atmak için yatağa uzanmanın
verdiği huzur ve mutluluk, bizim için herhangi bir
bilimsel keşiften daha fazla anlam taşıyabilir. Bu basit
ve varlığından emin olduğumuz mutluluk, sadece
fiziksel¹ dünyanın değil duygusal ve içsel dünyamızın
da ne kadar gerçek olduğunu gösterir bize.

Bir şeyin var olduğunu söylemek için illa onu üç
boyutlu, elle tutulur, gözle görölür bir nesne olarak
tanımlamamız gerekmez. Nitekim biz insanlar, sadece
maddi dünyanın sınırları içinde hapsolmuş varlık-
lar değiliz. Düşüncelerimiz var mesela; zihnimizde

1 **Fiziksel:** Dokunabildiğin, görebildiğin somut şeylerdir. Masa, sandal-
ye gibi nesneler fiziksel nesnelerdir.

dolaşan, bazen bizi gülümseten, bazen derin düşüncelere daldıran fikirler. Hislerimiz var; sevinç, üzüntü, heyecan gibi bize hayatı hissettiren duygular... Ve sonra elle tutulmasa da hayatımızı şekillendiren soyut² kavramlar var; adalet, sevgi, zaman gibi...

Beş duyumuzla algıladığımız dünya, evrenin yalnızca küçük bir parçasıdır. Bir çiçeğin güneş ışığıyla büyümesi gibi, gözle göremediğimiz kimyasal ve fiziksel süreçler her an varoluşu şekillendirir. Ama bu, hikâyenin tamamı mı? Elbette değil. Duygularımız, düşüncelerimiz, sevgi, huzur ya da adalet gibi soyut gerçeklikler, duyularımızın ötesinde bir anlam taşır. Dahası, tüm bu görünür ve görünmez unsurların ardında, evrenin dokusuna işlenmiş, etkisi hissedilen ama doğrudan kavranamayan daha derin bir güç var. Bu güç sayesinde gerçeklikle tanışırız. Fakat gerçeklik sadece gözle görülenle sınırlı kalmaz; o, derinlerde saklı olan, hissedilen ama her zaman görülmeyen bir anlamla tamamlanır.

Düşün: Okulda öğrendiğimiz gibi, X ve Y kromozomları cinsiyetimizi belirler ve bu, hayatımızın her anına dokunur. Peki, masanın üstünde duran bir kalem? Onun etkisi bir not almak ya da bir imza atmakla sınırlı kalır. Asıl büyüleyici olan, gözle göremediğimiz

2 **Soyut:** Gözle göremeyeceğin, elle tutamayacağın ama varlığını hissettiğin şeyler. Mesela sevgi... Onu hissetmek için kalbinin görmesi yeterli.

şeylerin -genlerimiz,³ hücrelerimiz ya da evrendeki sessiz kanunlar- bizi nasıl yönlendirdiği. Kalem gibi somut, elle tutulur nesneler değil; yer çekimi, kütle çekimi gibi gözle görülmeyen ama her an varlığını hissettiğimiz kanunlar hayatımızın akışını daha derinden etkiler.

Bu kanunlar, evrende muazzam bir düzenin parçalarıdır. Gökyüzünde yıldızların dansı, bir elmanın ağaçtan yere düşüşü ya da kalp atışlarımızın ritmi... Hepsi, gözle görülmeyen bu kurallara bağlı. Peki, bu hassas denge, bu kusursuz düzen tesadüfen mi oluştu? Bir an durup düşünelim: Milyarlarca galaksi, trilyonlarca yıldız ve tam da yaşam için gereken bu ince ayar... Bunların bir rastlantı eseri bir araya geldiğini söylemek, bir masanın üstüne rastgele atılmış kalemlerin kendi kendine bir roman yazmasını beklemek kadar akıl dışı olmaz mı?

Bu noktada insanın aklına başka bir soru geliyor:

Böylesine bir düzenin ardında ne var?

Allah, bu kusursuz işleyişin neresinde?

Şimdiye dek konuştuğumuz tüm biyolojik, fizyolojik süreçleri yaratan, evrenin kurallarını belirleyen ve bu düzeni biz insanlar için yaşanabilir kılan bir yaratıcı... Bunu anlamak aslında zor değil. Belki içinde

3 **Gen:** Bizim içimizdeki mini mini kitaplar gibidir. Saçlarımızın rengi, gözlerimizin şekli, hatta ne kadar hızlı koşabileceğimiz bile bu mini kitaplarda yazılıdır. Ama bu yazıları okumak öyle kolay değildir, ancak çok özel mikroskoplarla görülebilir!

bir karakterin yaşadığı geniş bir sanal dünyayı içeren oyunlardan oynamışsındır. Oyunu oynamaya başladığında anlarsın ki bu sanal dünyayı kurgulayan,⁴ doğrudan görünmeyen fakat yazdığı kodlar ve kurallar aracılığıyla oyunun var olmasını ve işlemesini sağlayan biri var. Elbette Allah'ın yarattığı evreni bir bilgisayar oyunuyla kıyaslamak eksik kalır ama bu benzetme, yaratıcı kavramını bizim için biraz daha anlaşılır kılabilir.

Allah'ın varlığını nasıl biliriz? sorusu şimdi daha anlamlı geliyor değil mi? Bu soruyu cevaplamak, takdir edersin ki bir mangostan meyveli rokoko tatlısı yapmaktan daha zor. Çünkü mangostan meyvesini sana anlatabilirim; türünü, cinsini, hangi coğrafyada yetiştiğini birkaç dakikada sana öğretebilirim. Rokoko tatlısının bir Fransız tatlısı olması dışında fazla bir olayı da yok zaten. Peki, ya mükemmel bir düzen içinde işleyen şu koca evrenin yaratıcısı olan Allah? O, ne mekânla tarif edilebilir ne de zamanla. Çünkü O'nun kendisi, mekân ve zamanın yaratıcısıdır. Ne bir renkle tanımlanabilir ne de yazıyla, çünkü tüm renkleri ve yazıyı yaratan ve bize öğretendir O.

Evreni inceleyip, akılcıca düşünüp sonunda Allah'ın varlığını *bilmek*, meyveli tatlı yapmak kadar kolay olmasa da belki sandığın kadar zor da değildir. Ancak O'nu *tanımlamak*, dünyanın en zor işidir. O'nun tanımlanamaz oluşu bir kusur ya da eksiklik değil aksine

4 **Kurgu:** Gerçek olmayan olay ve kahramanlardan oluşan yapı.

onun mükemmel oluşundan kaynaklanır. Bir meyvenin tadını saatlerce anlatabilirim ama suyun tadını anlatmak... Eh nasıl desem, daha güçtür. Çünkü su, bir meyveye göre daha sade, rengi ve belli bir şekli olmayan fakat vücudumuz meyveden daha hayati olan bir şeydir. Tıpkı suyu tanımlamakta zorlandığımız gibi, Allah'ın nasıl bir varlık olduğunu tanımlamakta da zorlanabiliriz ancak içinde yaşadığımız evreni, bu eşsiz düzeni ve bizzat kendi varlığımızı incelediğimizde O'nun sonsuz bilgisine ve gücüne, adaletine, sevgisine, merhametine dair izler görebilir, onu tanımaya doğru küçük adımlarla da olsa yol alabiliriz.

02

Diyelim ki
bir yaratıcı var,
peki sadece
"bir tane" olmak
zorunda mı?
Birden çok yaratıcı
olamaz mı?

“Tek” olmak, bir varlığın eşsizliğini ifade eder. Felsefi açıdan bakıldığında teklik, bir varlığın kendi içindeki özüne veya onun diğerlerinden nasıl farklı olduğuna dair bir kavramdır. Bu tür bir teklik, öznel ve içsel bir niteliktir. Mesela diyelim ki kardeşinin çok sevdiği bir oyuncak ayısı var. Onun üstünde kendisinin çizdiği renkli bir yıldız var ve başka hiçbir ayıcıkta böyle bir yıldız yok. İşte bu, kardeşinin ayıcığının “tek” olmasını sağlar, çünkü o sadece kardeşine özel olur! Ya da düşün, sen bir resim çizdin ve o resimde gökyüzünü mor yaptın, üstüne de uçan bir kedi çizdin. Bu resim dünyada bir tane, yani “tek”, çünkü senin hayal dünyandan çıktı! Bir şeyin tek olması, o şeyin içinde eşsiz, parmak izi gibi özel yanı olması demek.

“Bir” olmak ise varlığın sayısal olarak ifade edilen hâli. Bir şeyin bir kere var olmasını veya sayılabilir bir varlık olmasını ifade etmek yani. Hani elimizde bir tane kalem varsa, bu “bir adet” kalem demek. Mesela, annen sana “Bir tane çikolata alabilirsin.” dediğinde,

bu sadece bir adet çikolata demek, iki değil! Yani “bir”, sayabildiğimiz Şeyler için adet ifade eder.

Bu kısmı anlamak biraz keşif ruhu ister. Başka bir örneğe ne dersin: Sebzelikte yalnız başına kalan bir elma düşün. Bu elma için adet ifadesi kullanabilir ve “Sebzelikte bir elma var.” diyebilirsin. Ama sebzelikteki elmanın sayısal olarak bir tane olması, onun evrende başka bir benzerinin olmadığı anlamına gelmez değil mi? Oysa “tek” sayısal bir ifade olmanın ötesinde, bir benzerinin olmaması durumunu, eŐsizlięi ifade eder.

Devam edelim...

Varlığını kabul etsek bile sayısal olarak “bir adet” yaratıcı olduğu sonucuna varmak ilk bakışta anlamlı gelmiyor olabilir. Eh, Şöyle bir düşününce her Şeyi tek başına yaratmak, düzeni tek başına kurmak ve idare etmek mi daha zor yoksa birkaç yaratıcının var olması ve birlikte yaratmaları mı? Biraz hayal gücümüzü zorlarsak birden fazla yaratıcıyı düşünebilir miyiz dersin?

Mesela, Şöyle bir cisim düşünelim: Hem kare hem de yuvarlak! Adına da “kuvarlak” diyelim, kulağa ne kadar eğlenceli geliyor değil mi? Ama bir saniye durup düşününce... Gerçekten böyle bir Şey olabilir mi? Bir Şeyin aynı anda hem köŐeli bir kare hem de prz-söz bir yuvarlak olması biraz kafa karıŐtırıcı değil mi? Mantığımız bize Şunu fısıldıyor: “Bu imkânsız, çünkü bir Şey aynı anda hem köŐeli hem de kŐesiz olamaz!” İŞte bu küçük hayal oyunu bile bize mantıklı düŐünmenin ne kadar önemli olduğunu gösteriyor.

Şimdi, kâşif şapkamızı takalım ve evrene uzanalım! Bir kâşif olmak, etrafımızdaki her şeyi dikkatle incelemek ve mantıklı sonuçlara varmak demek değil mi dostum? Evrenin muhteşem düzeni, yıldızların dansı, gezegenlerin uyumu... Bütün bunlar birbiriyle öyle kusursuz bir ahenk içinde ki sanki tek bir sanatçının eseri gibi. Peki, birden fazla yaratıcı olsaydı ne olurdu? Her biri farklı bir fikirle ortaya çıksa, evren böyle düzenli olabilir miydi? Bu, biraz bizim "kuvarlak" hayalimize benzemez miydi? Hem kare hem yuvarlak... Çelişkili¹ ve karmakarışık!

Biliyor musun, Kur'an-ı Kerim'de bu fikri güzel ve basit bir şekilde anlatan bir ayet var ki dinleyince insan "Aaa, tabii ya!" diyor:

"Eğer yerde ve gökte Allah'tan başka ilahlar olsaydı, kesinlikle ikisinin de düzeni bozulurdu. Demek ki arşın Rabbi Allah, onların nitelemelerinden uzaktır, yücedir."²

Bu ayet, evrenin düzenli ve tutarlı yapısının tek bir ilah tarafından yaratıldığını ve yönetildiğini vurguluyor bize. Gel biraz mantıklı olalım. Allah'tan başka yaratıcılar olsaydı, bu yaratıcılar arasındaki farklı

1 **Çelişki:** Bir şeyin hem doğru hem de yanlış olması çelişkidir, mesela birinin aynı anda hem hareketsiz durduğunu hem de koştuğunu söylemek gibi.

2 Enbiyâ suresinin 22. ayeti. Bu sureyi baştan sona okursan; yeryüzü, dağlar, ovalar, hayat sahibi canlılar, gece, gündüz, güneş ve ay ile ilgili başka ayetlerle de karşılaşacaksın.

iradeler³ ve güçler evrenin dengesini bozmaz mıydı? Belki şöyle diyebilirsin: "Peki bu yaratıcılar birbirleriyle uyum içinde çalışamaz mıydı? İnsanlar gibi kavga etmezlerdi, sonuçta onlar yaratıcı?" Bu güzel bir itiraz fakat durumu biraz daha derinlemesine düşünelim. Şapkanı geri tak...

Farz et ki bir futbol maçı yapıyorsun ve penaltı atışı kullanacaksın. "Yaratıcılardan" biri topun gol olmasını, diğeri ise kalecinin topu kurtarmasını istiyor. "Yaratıcılar" sonsuz güce sahip oldukları için her biri kendi isteğini gerçekleştirmek ister. Ancak bu durumda, evrenin düzeni nasıl korunabilir? İki karşıt iradenin aynı anda gerçekleşmesi mümkün değil. Bu çelişkidir, yani iradesi ve gücü sınırsız birden fazla yaratıcının varlığı mantığa aykırı bir önermedir. Evrenin düzenli ve uyumlu yapısı, sadece bir yaratıcının var olduğunun göstergesidir.

Gördüğün gibi birden fazla yaratıcı fikri, evrenin düzeni üzerinde ciddi çelişkilere sebep olur. Bu durumda geriye sadece tek yaratıcı olduğu gerçeği kalır. O; biricik, eşsiz ve tektir; başka bir benzeri asla olamaz. Tek yaratıcı olması evrendeki düzenin, tutarlılığın ve uyumun temelini oluşturur. Çünkü ancak tek bir irade, evrenin her köşesinde aynı yasaları ve düzeni sağlayabilir.

3 **İrade:** Bir şeyi yapıp yapmama konusunda kendi kendine karar verebilme ve bunu uygulama gücü.

Bu noktada, teklik kavramının anlamını daha iyi anlıyoruz. Aslında öyle uzun uzun laf kalabalığına da pek gerek yok, bazen her şey bir anda berraklaşıyor. Belki de yapmamız gereken, sadece bir an durup soluklanmak, bir fincan çay ya da mis kokulu bir kahveyle pencerenin kenarına kurulmak ve düşüncelere dalmak... Ya da ne bileyim, hayal gücümüzü şöyle bir silkeleyip uyandırmak!

03

Allah
nerede?

“ Allah nerede?” sorusunu anlamak için zaman ve mekân kavramları üzerine düşünmemiz gerekiyor. Bir şeyin nerede olduğunu anlamak için mekân, bir olayın ne zaman olduğunu bilmek için de zaman kavramını bilmeliyiz. Zaman, saatler ve günlerle ölçülür. Örneğin her sabah güneş doğar ve gece olunca ay çıkar. Saatler, dakikalar ve yıllar birer zaman dilimidir.

Mekân ise evimiz, okulumuz gibi belirli yerlerdir. Okuduğumuz sınıf, yürüdüğümüz bahçe ve yaşadığımız şehir mekâna örnektir. Evimizdeki odalar bile birer mekândır. Mekân, yaşadığımız ve hatıralar biriktirdiğimiz yerlerdir.

Zaman ve mekân, Allah tarafından yaratılmıştır ve “yaratılmış olanlar” kategorisindedir. Şunu demek istiyorum: Bizim çevremizde gördüğümüz ne varsa tüm bu şeylerin bir mekânı olmalı ya da bir zamanı olmalı öyle değil mi? Biz de dâhil yaratılmış olup zamansız ve mekânsız olan hiçbir şey yoktur. Yani zaman ve mekân, “yaratılanlara” özgü özelliklerdir. Mekân ve zaman algımız olmasa sanırım bir bilgisayar oyununda

haritanın dışında, boşlukta süzülen bir oyun karakteri gibi olurduk.

Sana zor bir soru sormalıyım. Çevrende, her şeyden bağımsız olarak sadece zaman ya da sadece mekân diyebileceğin bir şey gösterebilir misin? Yani "Zaman dediğimiz şey şu duvardaki yuvarlak saat mekanizmasının kendisi." ya da "Bu ev, bu mahalle mekânın kendisi." diyebilir misin? Şöyle bir etrafına bak!

Elin boş geldiğini görüyorum. Çünkü çevrende gördüğün şeyler zamanın veya mekânın "kendisi" değil, zamanda ve mekânda "olan" şeylerdir. Mesela oturduğun sandalye için "Bu benim için bir mekân." diyebilirsin ya da odanda gördüğün her şeyin mekânı için "odanın kendisini" düşünebilirsin. Ama odanın kendisinin de bir mekâna ihtiyacı var değil mi? Hatta dünyamızın bile... Saat ise zamanın kendisi değil, zamanı ölçmemiz için biz insanlar tarafından icat edilmiş bir şey sadece. Tüm bunları zaman ve mekân içinde değerlendirmemizi gerektiren şey ise o nesnelerin sınırlı ve eksik olması.

Eksiklik derken şunu kastediyorum: Yaşamak hatta var olmak için mutlaka bir mekâna ihtiyaç duymak, bizdeki bir eksikliği göstermez mi? Peki, Allah'ın buna ihtiyacının olması onun için bir eksiklik olmaz mıydı?

Allah'ın nerede olduğunu sormuştun.

Aslında zihninde bazı ışıkların yandığını görür gibiyim. Belki kafanı biraz karıştırmış da olabilirim. Hadi gel birlikte toparlayalım: Bizi yaratan Allah'ın diğer

şeyleri de yarattığı konusunda bir şüphemiz yok. Zaman ve mekân gibi yaratılmış her şeyi kapsayan bu iki kavramın yaratılmış şeylere özel olduğu konusunu da anladığını düşünüyorum. Zaman ve mekân, Allah tarafından yaratılmış olup sınırlılık ifade eder. Bu nedenle zaman ya da mekânla sınırlı olmak yaratılmışlara ait bir özelliktir. Allah ise yaratıcıdır. Dolayısıyla Allah, zaman yahut mekânla sınırlı olacak şekilde ifade edilemez. Nasıl ifade edilsin ki? Allah sınırlı bir nesne ya da cisim değil. Nasıl olur da bir yerlerde, bir mekânda olur? Üstelik Allah Teâlâ sadece zaman ve mekânı yaratmakla kalmamıştır, aynı zamanda onları kontrol edecek güce de sahiptir.

Hâlâ hafif bir tebessüm ve biraz da şaşkınlıkla, “Tamam ama nerede?” dediğini duyar gibiyim. Şöyle düşün, bir resim yapıyorsun. Sen o resmi yaparsın ama o resmin içindeki mekânda ya da bir ilkbahar resminin içindeki ilkbaharda yaşamıyorsun. Peki, sen neredesin? O çizdiğin kâğıtta kurguladığın zamanın ve mekânın dışında... Ama çizdiğin her şeye aynı şekilde yakınsın.

Umarım, nerede olursak olalım Allah Teâlâ’nın bizi görüp yaptıklarımızdan haberdar olduğunu ve O’nun bize şah damarımızdan daha yakın olduğunu şimdi daha iyi anlamışsındır.

04

Allah dünyayı ve
insanları
nasıl yarattı?

Modern astronomiye göre dünyamızın da bir parçası olduğu Güneş Sistemi ve evren sürekli genişliyor. Yani uzaydaki tüm gezegenler ve yıldızlar yavaş yavaş birbirlerinden uzaklaşıyor. Eğer uzayın kenarına bir sandalye çekip otursak ve zamanı geri sarsak, belki de tüm yıldızların ve gezegenlerin tek bir noktadan harekete başladığını görebilirdik. Bu tıpkı Minecraft'ta dev bir dünya inşa ederken, her şeyin ilk bloktan başladığını izlemek gibi bir şey olurdu sanırım.

İlk harekete geçişle ilgili birçok teori¹ var. En ünlüsü, *Büyük Patlama* yani *Big Bang* adı verilen bir olay. Bu teoride, Güneş dev bir patlama yaşıyor ve bu patlamalar sonucunda yeni gezegenler ortaya çıkıyor. Dünyamız da bu gezegenlerden biri.

Daha fantastik bir teori ise devasa gezegenlerin birbiriyle çarpışarak yeni gezegenler oluşturduğu

1 **Teori:** Bir şeyin nedenini ortaya koyan fikir. Teoriler, doğruluğu kesinleşmiş bilgiyi ifade etmezler. Mesela “Balıklar suda yaşar *çünkü* solungaçları var.” demek bir teoridir. Ama bu teori ancak kanıtlanınca bilgi olur.

yönünde. Bu, Transformers filminde robotların büyük bir çarpışma ile birleşip yeni bir form oluşturmaya benzetilebilir. Anlayacağın dünyanın nasıl oluştuğuna dair daha birçok farklı iddia var.

Bir an için düşünelim: Bundan 1500 yıl önce insanlar yağmurun nasıl yağdığı konusunda çok az şey biliyorlardı. Bir gök gürültüsü duyduklarında, bunu açıklamak için bir sebep arıyorlar ve inandıkları tanrının sinirlendiğini düşünüyorlardı. Ancak bugün, elimizdeki teknoloji ve bilimsel veriler sayesinde yağmurun nasıl oluştuğunu, mevsimleri ve hava durumunu çok detaylı bir şekilde öğrenebiliyoruz.

Bilimsel olarak bir şeyin açıklanabilir olması, yani sebebini bilmediğimiz bir şeyin sebebini keşfetmemiz onun bir yaratıcı tarafından meydana getirilmediği anlamına gelmez. Aksine bu dünya ve içindeki düzen, yaratıcı tarafından bize sunulmuş mükemmel bir sistemin parçası. Yani dünyanın nasıl oluştuğuna dair bugün birçok teorinin olması ve belki gelecekte bu teorilerden birinin doğru kabul edilmesi, evrenin bir yaratıcısı olduğunu reddetmez.

Bilimle evreni keşfetmek inanılmaz bir macera, öyle değil mi? Şimdi bir de kendi yaratılışımızı düşünelim. İnsanın yaratılışı gerçekten de çok özel ve mucizevi bir olay.

Kuran'da anlatıldığı üzere Allah, Hz. Âdem'i ilk olarak topraktan yaratmış. Bir düşünsene, topraktan yaratılmış bir insan! Ama bu daha işin başlangıcı. Ardından

Allah, Âdem'e kendi ruhundan üfleyerek ona hayat vermiş. Böylece Hz. Âdem yani ilk insan, yaşama kavuşmuş. İnsanın yolculuğu sade ve alçakgönüllü bir başlangıçtan ilahi bir nefesle can bulmuş, eşsiz bir varlığa dönüşmüş. Bu hikâye, bize ne kadar değerli olduğumuzu ve Allah'ın bize nasıl bir önem verdiğini gösteriyor, ne kadar olağanüstü değil mi?

Yani anlayacağın, bizler topraktan geldik. Ama topraktan yaratılan bir bedenden ibaret bırakılmadık. Yaradan her insana "ruh"² üfledi. Bizi iyiliğe sevk eden, adaletin ve merhametin özlemine çeken, güzelliklere aşına, yaratıcısını tanımak isteyen, dünya ile yetinmeyen o yanımız, yani ruhumuz...

Hepimizin içinde kocaman bir sevgi ve iyilik var. Allah'ın bize verdiği bu harika dünyada hem yaratıcımızı tanımak ve samimi bir kalple ona yönelmek hem de birbirimize yardım etmek ve iyi bir insan olmak çok önemli. İyi bir insan olmak için ihtiyacımız olan şey ise kalbimizin sesini dinlemek ve aklımızı kullanmak. Sahi, aklın ne büyük bir nimet olduğunu hiç düşünmüş müydün?

Düşünsene eğer Allah bize akıl vermeseydi sabahları kahvaltıda ekmeğimize reçel sürmek yerine diş macunu sürebilirdik, ayakkabılarımızı giyerken hançisinin sağ, hangisinin sol olduğunu karıştırıp onları ters giyebilirdik. Evden çıkarken anahtarlarımızı değil

2 **Ruh:** İnsanın içinde onu canlı kılan, görünmez ama hissettiğimiz varlıktır. Bedenimiz ölse de ruhumuz varlığını sürdürür.

belki de televizyon kumandasını almaya kalkıştık. Market alışverişinde sebze reyonundan çiçek tohumu, deterjan yerine de şeker alabilirdik. Akıl olmasa mevsimleri bile karıştırır, kışın ortasında dondurma almak için sıraya girer, yazın kartopu oynamaya kalkıştık. Şey aslında aramızda kalsın kışın dondurma olayını ben de bazen seviyorum. Ihım neyse... Şimdi bu güzel aklımızla iyi şeyler yapma zamanı. Kim bilir, belki de gelecekte bir uzay gemisiyle yolculuk ederken uzak galaksilerde yeni dostlarla tanışma şansımız olur! Uzayda mevsimler olmadığı için dondurma yemek istediğinizde tek yapmamız gereken güneşin altında bir yer bulmak olacaktır. Tabii, bu uçsuz bucaksız kozmik denizde bir dondurmacı bulabilirsek...

05

Allah bu dünyayı
yarattıktan sonra
ne yaptı?

Hayatımızda hep “sonralar” vardır. Her zaman bir şeyden sonra bir şey yaparız. Zaman yaşamlarımızı derinden etkiler ve bizi sürekli bir döngüye sokar. Yorulduktan sonra uyuruz, uandıktan sonra kahvaltı yaparız, kahvaltıdan sonra ise başka bir işe koyuluruz. Zaman, âdeta yaşamın ritmini belirleyen bir metronom¹ gibidir.

Ancak “Allah bu dünyayı yarattıktan sonra ne yaptı?” sorusunu sormadan önce bir an durup düşünmemiz gerek. Çünkü bu soru bizi, zamanın ve varoluşun doğası üzerine biraz düşünmeye sevk eder. Daha önce bahsettiğim gibi Allah zamanın içinde değil, tam tersine zamanın yaratıcısıdır. Zamanı yaratan ve onu kontrol eden bir varlığın, zamana tabi yani bağımlı olmaması gerekir. Bu yüzden, Allah’ın bir şeyi bir şeyden “sonra” yapmasını düşünmek bizim algılarımızın sınırlı olmasından kaynaklanır. Allah için ne “önce” ne de “sonra” vardır. Allah zamanın ötesinde olduğu için bizim “sonra” kavramımız O’nun için geçerli değildir.

1 **Metronom:** Müzisyenlerin ritmi yakalamasına yardım eden, tık tık sesi çıkaran bir alettir. Onsuz müziğin temposunu tutturamazsın.

Zamanı ve olayları bir dizi ardışıklıkla algılayan bizler için “önce” ve “sonra” kavramları anlamlıdır. Fakat Allah’ın ezeli ve ebedi varlığı, zamanın ve mekânın ötesinde bir gerçekliktir. Onun varlığı, bizim zamanla sınırlı olan bakış açımızın çok ötesinde. Bu durumda Allah’ın herhangi bir yaratmadan sonra ne yaptığı sorusu aslında bizim aklımız için bir yanılsamadan ibaret. Böyle düşünmekte ısrar edersek, zamanın dışında bir varlığa kendi zaman algımızı yüklemeye çalışmış oluruz. Ne kadar ironik,² değil mi?

Bu ironiyi biraz daha hayal dünyamızda canlandıralım, ne dersin? Mesela diyelim ki sen bir ressamısın ve muhteşem bir tablo yapıyorsun: gökyüzünde dans eden renkler, yıldızların arasında süzülen kuşlar... Her fırça darbesinde hayallerin canlanıyor. Tablon bittiğinde biri gelip: “E, şimdi ne yapıyorsun?” diye sorsa, sen de gülümseyip: “Valla, bu tabloyu bitirdim ama ben zaten her an yeni bir şeyler çiziyorum!” dersin değil mi? İşte bizim aklımız Allah’ın yaratışını da böyle, bir insanın bir tabloyu çizip bitirmesi gibi, sırayla başlayıp biten bir iş gibi görmeye çalışıyor. Ama Allah’ın sanatı öyle mi? O her an, her yerde, sonsuz bir yaratışla capcanlı bir evren çiziyor, hem de bizim saymaya çalıştığımız “an”ların çok ötesinde! Ama biz, illa bir “sonra” arıyoruz, çünkü aklımız günlük plan defterine yazmaya alışık!

2 **İroni:** Söylenen sözün tersini kastederek kişiyle veya olayla alay etmek.

Bir de şunu düşün: Bizim için zaman, sanki bir tren yolculuğu gibi. Her durakta bir şeyler oluyor, bir istasyondan diğerine geçiyoruz. “Sabah kalktım, kahvaltı yaptım, sonra okula gittim...” Hep bir sıra var, her şey sırayla. Ama Allah için böyle bir zaman treni, istasyonlar, saatler yok. O, tüm yolculuğu aynı anda gören, her vagonun her anını bilen sonsuz kudret sahibi. Bizim “sonra” dediğimiz şey, O’nun için sadece evrenin muhteşem hikâyesindeki bir başka güzel sahne.

Hikâye

Bir yaz günü, Philadelphia’da yaşayan Benjamin Franklin havanın elektrikle dolu olduğunu kanıtlamak için heyecan verici bir deney yaptı. Oğlu William’la birlikte fırtınalı bir havada dışarı çıktı. Franklin, bir uçurtmaya metal bir anahtar bağladı ve uçurtmayı gökyüzüne bıraktı. Bulutlardan gelen elektrik, uçurtmanın ipi boyunca ilerleyerek anahtara ulaştı ve yıldırımların elektrikten oluştuğunu kanıtladı. Bu deneyde elektrik, kaynaktan (bulutlar) cihaza (anahtar) doğru sürekli bir akışla hareket etti.

Bu elektrik akımı, insan fiillerini anlamak için bir benzetme imkânı sunar. Elektriğin kaynaktan cihaza belirli bir yol -mesela yıldırımdan gelen elektriğin uçurtmanın ipi boyunca izlendiği yol- izlemesi gibi, bizim fiillerimiz de zaman ve mekân içinde sınırlıdır. Yaptığımız her şey –söylediğimiz bir söz, yaptığımız bir eylem- belirli bir anda başlar ve biter. Örneğin, bir

mektup yazmak ya da birine yardım etmek, o anın ve yerin sınırları içinde kalır. İnsan olarak varlığımız, bu geçici ve sınırlı fiillerle şekillenir.

Ancak elektrik akımı benzetmesi, yaratıcının fiillerini düşündüğümüzde daha derin bir anlam kazanır. Bizim fiillerimiz sınırlı bir yol izlerken yaratıcının fiilleri, elektriğin kesintisiz ve sınırsız akışına benzer; ancak bu akış elektrik akımı gibi zaman ve mekânla sınırlı değildir. O'nun yarattığı her şey -güneşin doğuşu, bir kalbin atışı- sonsuz bir düzen içinde, sürekli ve kesintisiz bir etkiye sahiptir. Bizim fiillerimiz bir anlık parıltıysa, O'nun fiilleri evreni aydınlatan bitimsiz bir ışıktır.

Bu benzetmeyi duygularımıza taşıdığımızda da benzer bir fark görürüz. İnsanların sevgisi, dostluğu ya da merhameti ne kadar derin olsa da zamanla sınırlıdır. Bir arkadaşın gülümseyişi ya da bir annenin şefkati, o güzel anlarda var olur ve sonra hatıralara dönüşür. Oysa yaratıcının sevgisi ve merhameti, tıpkı O'nun fiilleri gibi sonsuz bir akışın parçasıdır. Zamanın ve mekânın ötesinde, her an ve her yerde varlığını sürdürür.

Franklin'in deneyi elektriğin nasıl işlediğini gösterirken bize daha büyük bir gerçeği hatırlatır: Bizim sınırlı fiillerimiz ve duygularımız, yaratıcının sonsuz gücünün yalnızca bir yansımasıdır. O, bizim anlayışımızın ötesinde, evrendeki her şeyi bir araya getiren, sonsuz bir hikâyenin kaynağıdır.

Franklin'in deneyinden öğrendiklerimiz sadece elektriğin doğasıyla sınırlı kalmadı. O günden bugüne elektrik sayesinde dünyamız aydınlandı, işlerimiz hızlandı. Ama her şeyin bir bedeli var, değil mi? Bir gün Franklin uçurtmayla yıldırımı çekip bu elektriği keşfetmeseydi belki de bugün evdeki türlü cihazlar yüzünden priz kavgası yapıyor olmayacaktık. Ama işin önemli tarafı şu: Yaratıcının sonsuz gücü karşısında bizim yaptığımız onca teknoloji harikası aslında sadece birer minik kıvılcım!

06

Allah'ın bizi bir erkek
ve bir kadından
yaratması
ne anlama gelir?

Allah, insanları bir erkek ve bir kadın olarak yaratmış. Hatta sadece insanları değil hayvanları ve bitkileri bile dişi ve erkekten yaratmış. Ama bu iş sadece "Aaa evet, biri biraz daha kaslı, diğeri daha zarif." demekle bitmiyor. Yok arkadaşım, olay çok daha derin! Düşün bir kere, hayat büyük bir senfoni gibi. Herkes bu konserde kendi enstrümanını çalıyor. Erkekleri tuba,¹ kadınları keman gibi düşünürsün belki, belki farklı enstrümanları yakıştırırsın... Evet, aslında hepimizin kendine özgü bir sesi, bir notası var. Bu farklılıklar bir araya gelip uyum sağladığında ortaya muhteşem bir melodi çıkıyor. Enstrümanların biri öne çıkar, diğeri geri planda kalırsa bütünlük bozulur. Erkek ve kadın da böyle; her birinin hayatta özel bir ritmi, bir ezgisi var. Ancak birlikte ve ahenk içinde olduklarında hayat, tıpkı bir bestedeki gibi kusursuz bir akışa kavuşuyor.

Erkek ve kadın arasındaki farkları yaratılışın bir gereği olarak görebiliriz. Allah, insanları farklı yaratmış

1 **Tuba:** Orkestralarda çalınan dev gibi bir müzik aleti.

Çünkü hayatın sürmesi için bu çeşitlilik ve iş birliği gerekli. Tıpkı bir yapbozun parçaları gibi her birimiz tek başımıza farklı olsak da bir araya geldiğimizde anlamlı bir bütün oluşturuyoruz. Her parça diğerini tamamlar. Yapbozun tek bir parçasını alırsan, o parça tek başına pek bir şey ifade etmez. Ancak tüm parçalar bir araya geldiğinde resmin tamamı ortaya çıkar.

Düşün ki bir mutfaktasın ve nefis bir kek yapmaya karar verdin. Malzemeler masada: un, şeker, yumurta, vanilya... şimdi unu erkek, yumurtayı kadın gibi düşünelim. (Tamam, biraz komik oldu ama takip et beni!) Un kekin yapısını tutuyor, sağlam bir temel veriyor. Yumurta ise her şeyi bir araya getirip kekin mis gibi bir kıvam almasını sağlıyor. şeker tat katıyor, vanilya koku... Peki, sadece unla kek olur mu? Ya da sadece yumurtayla? Asla! Her bir malzeme kendi başına bir anlam ifade etse de eksik kalıyor, ancak tüm malzemeler bir araya geldiğinde fırından çıkan o sıcakık, mis kokulu kek oluyor. Erkek ve kadın da hayatın mutfağında böyle işte. Her birinin kendine has özellikleri var ama asıl güzellik, bu farklı özelliklerin doğru ölçülerle birleşip bir bütün oluşturmasında. Tıpkı fırından mis kokuları yükselen kek gibi, hayat da onların uyumuyla güzelleşiyor!

Erkek ve kadının farklı yaratılması bize insanın zayıflıklarını ve güçlü yanlarını da hatırlatır. Her iki cinsiyetin güçlü ve zayıf yönleri farklıdır. Erkeklerin fiziksel güçleri daha fazla olabilir ama kadınların sezgisel g ve şefkati daha belirgindir. Bu farklılıklar,

aslında bir denge kurarak hayatta daha büyük başarılar elde etmemizi sağlar. Mesela bir oyun oynarken takım arkadaşlarının farklı yetenekleri olması takımı daha güçlü kılar. Kimisi hızlı koşar, kimisi strateji² geliştirir. İşte bu farklı yetenekler, oyunu kazanmayı kolaylaştırır. Hayatta da erkek ve kadın farklı yeteneklerle birbirini tamamlar.

Bir de şunu düşünelim: Allah, insanları bir erkek ve bir kadın olarak yaratarak bize ailenin ne olduğunu da öğretmiş. Aile sadece insanlığın devam etmesi için biyolojik bir zorunluluk değil; aynı zamanda sevgi, şefkat ve güvenin merkezi. Anne ve baba sadece çocukları dünyaya getiren kişiler değil; aynı zamanda onlara rehberlik eden, onları sevgiyle büyüten insanlar. Allah, erkek ve kadın arasındaki sevgi ve merhamet ilişkisini aileye yerleştirerek, bize hayatın en temel değerlerini gösterir.

Erkek ve kadın arasındaki ilişki, Allah'ın adaletini gösteren en güzel sahnelerden biridir aynı zamanda. Öyle ki hiçbir cinsiyet *Ben daha havalıyım!* diyemez. Çünkü aslında, farklılıkları onları eşit yapar. Şimdi aklından geçiyor olabilir: "Yahu, farklı olan iki şey nasıl eşit olur?" Şöyle düşün: Bir kilo demir, *Ben buradayım, sıkı tut!* diye avucuna rahatça oturur. Ama bir kilo pamuk? Aman Allah'ım, her yere yayılır, kucak dolusu olur! Boyutları ve tavırları ne kadar farklı olursa olsun,

2 **Strateji:** Başarıya ulaşmak için plan yapmak, nasıl kazanacağını düşündürmektir. Bir oyun oynarken en iyi hamleleri belirlemek gibi.

sonuçta her ikisi de aynı ağırlıkta. Tıpkı özellikleri farklı olsa da ağırlıkları eşit olan cisimler gibi, insanlar da Allah katında farklı özelliklerle yaratılmış olsalar bile özünde eşittirler. Önemli olan, bize verilen yaratılış özelliklerinin gerektirdiği güzel işleri yapmak ve kendimizi bu özelliklere uygun bir hayat tarzıyla geliştirmektir. Böylece her birimizin farklılıkları ortak bir amaç etrafında anlam bulur ve eşitliğimiz bu erdemli çabalarla ortaya çıkar. Yani birbirimize bakıp *Vay be, iyi ki sen varsın!* dememiz boşuna değil!

Ayrıca erkek ve kadın olarak yaratılmamız aslında hayatı daha keyifli ve maceralı kılan bir yolculuk. Hepimizin aynı olduğunu bir an için hayal etsene. Ne kadar sıkıcı olurdu, değil mi? Farklılıklar hayatı ilginç kılar, tıpkı bir filmdeki kahramanların hepsinin farklı özelliklere sahip olması gibi. Birlikte gülüp, birlikte öğrenip, birlikte büyümek; işte hayatın en güzel tarafı bu! Böylece hayat bizim için hem daha renkli hem de daha anlamlı olabilir. Ayrıca bu sayede tıpkı bir takım oyununda olduğu gibi herkesin kendine has yetenekleriyle katkıda bulunduğu büyük bir hikâyenin parçası oluruz. Ve unutma, bu hikâyede en önemli güç sevgi ve merhamettir!

07

Allah'ın her şeye
gücü yetiyorsa
neden kötülüklere
engel olmuyor?

Bir gün, güneşli bir öğleden sonra mimar arkadaşımla bir kafede oturmuş, kahvelerimizi yudumlarken sohbete dalmıştık. Ona merakla bir soru patlattım: “Şimdi sen bir ev çiziyorsun, değil mi? İçinde odalar, salon, mutfak, banyo... Her birini farklı boyutlarda yapıyorsun. Buna rağmen insanların çoğunu nasıl memnun edebiliyorsun? Bunun sırrı ne?”

Arkadaşım kahvesinden bir yudum aldı, hafifçe gülümsedi ve anlatmaya başladı: “Bak, bir evde her şeyin bir hiyerarşisi, bir ahengi var. Mesela mutfak salondan büyük olmamalı, banyo da mutfaktan daha geniş bir alan kaplamamalı. Her bölümün kendine özgü bir ölçüsü, bir ruhu var. Bu ölçüleri iyi ayarladığında bölümler arasında bir denge kuruyorsun. İşte o denge, evde yaşayanlar için bir uyum hissi veriyor. Küçük bir banyo ya da mütevazı bir mutfak asla bir eksiklik değil, tam tersine evin bütününe baktığında bu küçük detaylar o yapıyı bir yuva hâline getiriyor. İnsanlar da bu uyumu hissediyor ve ev onlara ‘tam’ geliyor.”

Senin bu sorun, o anı zihnimde yeniden canlandırdı. Neden mi? Çünkü hayat da tıpkı bir ev gibi. Her birimizin hayatında farklı odalar var: mutluluklar, hayal kırıklıkları, başarılar, başarısızlıklar... Bazen bir olay oluyor ve diyoruz ki "Bu niye başıma geldi, bu çok kötü!" Ama sonra bir bakıyoruz, o "kötü" sandığımız şey aslında bize yepyeni bir kapı açmış. Ya da tam tersi, "İşte bu, harika!" dediğimiz bir şey zamanla beklemediğimiz bir yük olup omuzlarımıza çöküyor. Hayatın odaları da tıpkı bir mimarın belirli ölçülerle tasarladığı ev gibi bir denge içinde. Tek tek odalara takılıp kalmadan bütüne baktığımızda her şeyin bir anlamı, bir uyumu olduğunu görüyoruz. Ve işte o zaman, kendi hikâyemizin mimarı olduğumuzu fark ediyoruz. Ne dersin, güzel bir tasarıma benzemiyor mu bu?

Bu düşünce beni hep büyülemiştir. Hayatın mimarisi, her birimiz için eşsiz bir plan gibi çizilmiş. Mimar arkadaşımın o gün söyledikleri sadece evler için değil insan ruhu için de geçerli sanki. Mesela bazen bir odanın penceresini küçük tutarsın çünkü o odaya süzülen ışık zaten yeterlidir, fazlası gözünü yorar. Hayat da böyle değil mi? Bazen bize biraz az gibi görünen, aslında tam da ihtiyacımız kadar olan şeydir.

Düşünsene, minik bir karınca kararlı adımlarla yolunda ilerliyor. Özgürce, kendi bildiği yolda, belki de bir ekmek kırıntısının peşinde. Derken bir çocuk çıkıyor karşısına. Kocaman bir el, karıncanın yolunu kesiyor, onu durduruyor. Karınca için bu ne fena bir

durum, değil mi? Sanki özgürlüğü elinden alınmış, planları altüst olmuş gibi. Ama bilmediği bir şey var: O yolun sonunda tehlikeli bir örümcek ağı bekliyor onu. Çocuğun bu "kötü" gibi görünen müdahalesi, aslında karıncayı o ağa takılıp örümceğe yem olmaksızın kurtarıyor! İşte hayat da bazen böyle değil mi? Tam "Niye böyle oldu?" diye hayıflanırken, fark etmeden bir felaketin kıyısından döndüğümüzü çok sonra anlıyoruz.

Bu hikâye, sanki hayatın bize oynadığı küçük oyunlardan birini anlatıyor gibi. Mesela bir işe başvurursun, bütün umutların oradadır ama reddedilirsin. O an dünya başına yıkılır, "Niye olmadı?" dersin. Sonra bir bakarsın, başka bir kapı açılmış. Belki daha güzel, belki tam sana göre yeni bir fırsat. Ya da tam tersi, "İşte bu!" dediğin bir şey, zamanla pişmanlığa sürükler seni. Hayatın bu ince dengesi, sanki görünmez bir elin yazdığı bir senaryo gibi. Kur'an'da da bu gerçek ne güzel ifade edilmiş: "Sizin hayır bildiğinizde şer, şer bildiğinizde hayır vardır."¹ Yani biz olayların sadece yüzeyini görürüz ama perdenin ardında hep daha büyük bir resim vardır.

Bir hikâye

Bir zamanlar büyük bir bahçesi olan bilge bir bahçıvan varmış. Bahçıvan, bahçesindeki tüm çiçekleri ve ağaçları çok severmiş. Onlara en iyi şekilde bakar, sular,

1 Bakara suresinin 216. ayeti.

zararlı böceklerden korurmuş. Ama bir gün bahçede dikenli bir bitki çıkmış. Çiçekler bu dikenli bitkiden hoşlanmamış, “Neden bu dikenli bitki burada? Bahçıvan neden onu çıkarıp atmıyor?” diye mırıldanmışlar. Bahçıvan ise çiçeklere şunları söylemiş: “Bu dikenli bitki size sabırlı olmayı ve zorluklarla başa çıkmayı öğretecek. Onun varlığı sizi daha da güçlü ve dayanıklı yapacak.”

Şimdi bu hikâye üzerine biraz düşünelim.

Bahçıvan aslında her şeyi çok iyi biliyor, her şeye gücü yetiyor. Ama o dikenli bitkiyi bilinçli olarak bahçede bırakıyor. Çünkü çiçeklerin sadece rahat ve kolay bir hayat yaşamalarını değil aynı zamanda güçlenmelerini ve zorluklarla başa çıkmayı öğrenmelerini istiyor.

Allah da bu dünyayı büyük bir bahçe gibi yaratmış. İyi şeyler güzel çiçekler gibi, kötü şeyler de bazen dikenli bitkiler gibi olabilir. Evet, Allah’ın her şeye gücü yetiyor ama bazı zorlukları ve kötülükleri insanların karşısına çıkarıyor. Çünkü bu zorluklar insanlara sabırlı olmayı, güçlü olmayı ve doğruyu yanlıştan ayırt etmeyi öğretiyor.

Dikenler, biraz dikkatle bakarsan aslında küçük öğütler fısıldar: “Dikkat et, her şeyin bir bedeli var.” Ama sakın ol! Unutma ki bu bahçenin sahibi Allah ve O, seni sadece dikenlerle baş başa bırakmaz. Eğer sen sabredersen, o güzel çiçekler daha parlak açar.

08

Allah bize doğrudan
ulaşmak yerine
niçin peygamberler
gönderdi?
Peygamberlere ne
gerek var?

Upuzun bir yolculuğa çıktığını hayal et. Harita elinde ama yol o kadar karmaşık ki ne yöne gideceğini kestiremiyorsun. O sırada yolun kenarında bir işaret beliriyor: "Burası doğru yol, takip et!" İşte Allah'ın peygamberleri de tam böyle! Allah bize bir yol gösterici gönderiyor, biz de o işaretler sayesinde doğru yolda ilerliyoruz. Peygamberler, Allah'ın bizim için hazırladığı yolu aydınlatan ışıklar gibidir. Onlar olmadan yolumuzu bulmak, büyük bir bulmacayı çözmekten çok daha zor olurdu sanırım.

Bilgi edinmek istediğimizde işin ustası bir öğretmene koşarız, değil mi? Peygamberler de Allah'ın bize gönderdiği rehber öğretmenler gibidir âdeta. Şöyle düşünelim: Hepimiz "iyi" olduğunu bildiğimiz şeyler yaparız, kabul. Ama karşılaştığımız her durumda neyin iyilik, neyin kötülük olduğunu bilmek kolay mı? Hem bilmek, yapmak için her zaman yeterli olmaz. Mesele, bir uçağın nasıl yapıldığını kitaplardan öğrenmek kulağa hoş gelir ama o uçağı gerçekten inşa etmek?

Yıllar alır! Küçük şeyler de farklı değil. Bir enstrüman çalmayı öğrenmek ya da son kullanma tarihi geçmiş bir ürünü markete iade etmek bile zaman ve deneyim¹ ister.

İşte bu yüzden en basit işlerde bile tecrübeye ihtiyaç duyarız. Peki, dinimizi yaşamak farklı mı? Elbette hayır! Sence Allah'ın peygamberlere verdiği görevlerin özünde bu ihtiyaç yatıyor olabilir mi? Peygamberler Allah'tan aldıkları vahyi sadece anlatmakla yetinmemiş, bizzat hayatlarına yansıtarak bize capcanlı birer örnek olmuşlar. Hem de öyle örnekler ki onların rehberliği sayesinde yolumuzu bulmak çok daha kolay ve keyifli!

Peygamberlerin bu tecrübeleri, çeşitli yollarla nesilden nesile aktarılarak bize kadar ulaşmış. Allah, doğru yolu göstermeleri ve örnek olabilmeleri için insanlara kendi içlerinden peygamberler seçmiş. Peygamberler de tıpkı bizim gibi yaşamış, zor zamanlar geçirmiş ve doğru kararlar vermiş kişilerdir. Allah'ın bize doğruyu ve yanlışı yalnızca vahiy² ile bildirmesi elbette imkânsız değildir ancak bu vahyi açıklaması ve bizzat yaşayarak örnek olması için bizim gibi bir insan yani bir peygamber göndermesi aslında onun bize bir yardımudur. Çünkü tıpkı bizim gibi yaşayan,

1 **Deneyim:** Bir şeyi yaparak, yaşayarak öğrenmek demektir. Bisiklette binmeyi öğrenmek için deneyim kazanman gerekir, yani düşerek yeniden kalkmayı öğrenmek gibi.

2 **Vahiy:** Allah'ın peygamberlerine verdiği ve insanlara ulaştırmalarını istediği mesajlar, öğretilerdir. Kur'an, vahiy yoluyla bize ulaşmıştır.

sıkıntılar çeken, kimi zaman gülüp kimi zaman ağlayan bir peygambere kendimizi daha yakın hissederiz. Yani anlayacağın Allah, vahiy ile bize yol gösterdikten sonra bizi kendi kendimize bırakmamış, bir de bu yolu nasıl yürüyeceğimizi peygamberler aracılığıyla örneklemiştir. Bu, aslında Allah'ın bize karşı ne kadar merhametli olduğunun bir göstergesi. Peygamberlerin hayatta verdikleri mücadeleleri okuduğumuzda zorluklarla nasıl başa çıkılacağını, sabrın ve doğruluğun bizi nereye götüreceğini görürüz. Böylece onların örnek hayatlarını takip ederek nasıl daha iyi bir insan olunacağını öğrenebiliriz.

Peygamberler, Allah'ın sonsuz sevgisini ve şefkatini bize en güzel şekilde gösteren rehberlerdir. Onlar, Allah'ın kullarına her daim yakın olduğunu anlatırlar. Tıpkı bir çocuğun, anne-babasının her zaman yanında olduğunu bilip kendini güvende hissetmesi gibi...

Herkes Allah'ın mesajını aynı şekilde anlayamayabilir.

Herkesin yaşantısı, anlayış seviyesi farklıdır, bilirsin. Eğer herkes Allah'tan birtakım bilgiler alsaydı neler olurdu acaba? Peygamberler biraz da bu yüzden var. Peygamberler, Allah'ın mesajını dosdoğru bir şekilde insanlara aktardıktan sonra, bu mesajın nasıl anlaşılması ve yaşanması gerektiğini basit ve samimi bir dil

kullanarak, herkesin anlayabileceği şekilde açıklarlar. Tıpkı bir öğretmenin zor bir konuyu öğrencilerine basit örneklerle anlatması gibi... Böylece kaos³ ve karmaşa ortadan kalkar ve bir düzen olur.

Hem düşünsene, Allah doğrudan insanlara tek tek mesaj gönderseydi herkes farklı yorumlar yapardı. Kimisi "Bu mesaj bana gelmedi!" diye itiraz eder, kimisi "Ben mesajı yanlışlıkla spam klasörüne attım!" derdi. İşler karışır, herkes kafasına göre bir şeyler uydururdu. Neyse ki Allah bize mesajlarını göndermenin daha iyi bir yoluyla seslendi: Peygamberler!

İnsan yalnızca yaşayıp gitmek için var edilmiş olabilir mi? Biz, bir amaç uğruna yaratıldık. Hepimiz kendimize sorarız: "Ben kimim, neden buradayım?" İşte bu soruların cevabı aslında insan olmanın derin anlamında saklıdır. İnsan sadece bedenden ibaret değil; duyguları, düşünceleri, ruhu ve ahlakıyla Allah'ın en değerli mahlûkatından biridir. Allah insanı birçok kabiliyetle donatmış, onu anlam arayacak bir akılla üstün kılmış ve ona sorumluluklar vermiş. Fakat bu sorumlulukları yerine getirebilmek için de insanın rehber ihtiyacı vardır. Çünkü her zaman neyin doğru, neyin yanlış olduğunu bilemeyiz. İşte tam bu noktada peygamberler devreye girer.

3 **Kaos:** Her şeyin birbirine karışmış, düzensiz olduğu durumdur.

Peygamberler neden bizim gibi insanlar arasından seçilmiştir?

Peygamberler, Allah'ın insanlar arasından seçtiği çok özel elçiler ve insanlık için eşsiz rehberlerdir. Ve evet, onlar da bizim gibi insandır! Bizim gibi doğar, büyür, gülümser, bazen gözyaşı dökerler. Peki, Allah neden süper kahramanlar ya da melekler yerine bizim gibi insanları elçi seçmiş? Çünkü biz, bizimle aynı yollar-
dan geçmiş, aynı dertleri çekmiş birine kulak veriz. Onların insan olması, mesajlarını kalbimize kazıma-
mızı sağlar. Düşünsenize, bir melek gelse ve "Hayat kolay!" dese, "Melek olana tabii ki kolay!" diye itiraz etmez miydik? Ama peygamberler hayatın inişli çıkış-
lı yollarında yürümüş, türlü sınavlardan geçmiş ve Allah'a sınıksız tutunarak dimdik ayakta kalmış kişiler-
dir. Bu yüzden onların hikâyeleri sadece kulaklarımıza değil ruhumuza da hitap eder. Onlar sadece sözleriyle değil yaşadıklarıyla da bize yol gösterir. Mesela hayat seni sıkıştırdığında bir peygamberin sabrından ilham alırsın, bir başka zaman karanlıkta kaldığında onun cesaretinden güç bulursun.

Peygamberlerin işi yalnızca "Şunu yap, bunu yapma!" listesi sunmak değil anlayacağın. Onlar hayatlarıyla âdeta bir yaşam dersi verirler: Adalet nasıl olur, merhamet nasıl yaşanır, sabır nasıl bir hazineye dönüşür? Hepsi onların öykülerinde saklı. Hz. Muhammed'in

eşsiz sabrı, Hz. İbrahim'in sarsılmaz güveni, Hz. Musa'nın kararlılığı... Her biri, insan olmanın inceliklerini öğretir bizlere. Onların yaşadıkları, bizim karşılaştığımız fırtınalarda birer deniz feneri gibi yolumuzu aydınlatır.

Hepimiz insanız; bazen öfkelenir, bazen kırılır, bazen haksızlığa uğrarız. İşte peygamberler bu duyguların içinden nasıl çıkacağımızı da gösterirler. Onlar, "Bak, ben de bunları yaşadım ama Allah'a tutundum ve bu zorlukları bir bir geçtim!" der gibidirler. İnsan olmanın sırrı Allah'a bağlılık ve insanlara şefkat göstermekse, peygamberler bu sırrı en güzel şekilde yaşayanlardır. Onlar bize şunu fısıldar: "Sadece kendin için yaşama! İyiliği çoğalt, kötülüğü uzak tut, hem kendine hem başkalarına umut ol."

İnsani değerlerle yaşamak, her birimizi sessiz bir kahramana dönüştürür. Allah bize sevgi, sabır ve anlayış gibi süper güçler vermiştir. Peygamberler de bu güçleri nasıl kullanacağımızı öğreten rehberlerimizdir. Onların ışığında bu dünyada daha iyi, daha adil, daha merhametli bir insan olmayı öğreniriz. İşte peygamberlerin gerçek görevi budur: Bize Allah'ın sevgisini ve iyiliği hayatımıza katmanın pratik yollarını göstermek!

09

Peygamberler
hata yapar mı?

Günah ve hata arasındaki farkı anlatarak başlayalım.

Günah, Allah'ın "Bu yapılmaz!" dediği şeyleri yapmaktır. Hata ise daha masum olan, yanlışlıkla ya da bilmeden yapılan küçük kazalardır. İnsan olmak bu ikisini de içerir. Çünkü Allah insanı yaratırken ona iyi ve kötü arasında tercih yapabilme özgürlüğü vermiştir. Bizi hep iyi olanı yapmaya mecbur tutmamış, böylece iyiliği tercih etmemiz daha anlamlı ve kıymetli hâle gelmiştir. Düşünsene, zaten yapmak zorunda olduğun bir şey mi daha değerlidir yoksa gönüllü olarak seçtiğin bir erdem mi?

İnsan, her an bir seçim hâlinedir. İçinde olduğum vaktin namazını kılacak mıyım, kılmayacak mıyım? Hastalanan kuzenimi ziyaret edecek miyim, etmeyecek miyim? Şu sınava çalışacak mıyım, yoksa yan gelip yatacak mıyım? Hepimizin seçim yapma özgürlüğü var, iyi veya kötü yolu seçebilir ya da iki iyi seçenek arasında bir karar verebiliriz. Eğer insanlar her zaman doğru olanı yapmak zorunda olsaydı "günah" diye bir kavram da olmazdı. Ama bizler, iyilik yapabildiğimiz

gibi kötülüğü de seçebiliriz. Peygamber Efendimiz (s.a.s.) bunu çok güzel bir şekilde ifade etmiş: “Her insan hata yapar, en iyi insanlar ise hata yaptıktan sonra tövbe¹ edenlerdir.”² Bu söz hem hata yapabileceğimizi hem de bu hatalardan ders alabileceğimizi anlatır bize. Bir başka sözünde ise “Eğer siz hiç günah işlemeseydiniz, Allah günah işleyen ve tövbe eden bir topluluk yaratır da onları bağışlardı.”³ buyurmuştur. Buradan insanın hatasız ve kusursuz olmasının belki de mümkün olmadığını anlıyoruz ancak her insan hayatta olduğu sürece tövbe ve istiğfar yoluyla kendini yenileyebilir, günahlarından arınabilir.

Elbette bu sözler günah işlemeye teşvik etmesin bizi, tam tersine insan doğasını anlamamıza ve kendimizi tanımamıza yardımcı olan birer hatırlatma ve uyarı olarak rehberlik etsin. Kur’an-ı Kerim’deki pek çok ayet de insanın günahlardan kaçınmasını ve Allah’ın yasaklarını ihlal etmemesini emreder. Dolayısıyla bu öğretiler hem kendi zaaflarımızı anlamamız hem de bu zaafı aşmamız yolunda bize yol göstericidir.

Dinimize göre peygamberler dışında kimse günahlardan korunmuş değildir. Yani birinin hayatta hiç hata yapmadığını söylemek abartılı hatta yanlış olur, çünkü bu özel ayrıcalık sadece peygamberlere verilmiştir.

1 **Tövbe:** Bir günah işledikten sonra içtenlikle pişman olup Allah’tan af dilemektir. Samimi bir niyetle “Bir daha bunu yapmayacağım.” diyerek bağışlanmayı ümit etmektir.

2 İbn Mâce, “Zühd”, 30.

3 Müslim, “Tevbe”, 9-11.

Peygamberlerin “ismet sıfatı”, Allah’ın onları günahlardan koruduğu anlamına gelir.

Ama şöyle bir durum var: İslam bilginleri peygamberlerin bile nadiren küçük hatalar yapabileceğini söylerler. Bu küçük hataların ismine biz “zelle” diyoruz. Tabii ki bu küçük yanlışlıklar peygamberlik görevlerine zarar verecek cinsten değil. Dolayısıyla peygamberlerimiz, büyük günahlardan ve görevlerini aksatabilecek hatalardan korunmuşlar. Bu durum peygamberlerin beşerî özelliklerini korurken aynı zamanda onların manevi rehberliklerinin ve öğretilerinin güvenilirliğini garanti altına alır.

**Peygamberlerin bazen
küçük hatalar yapabilmeleri
ama büyük yanlış ve
günahlardan korunmalarının
sebepleri neler mi?**

Biraz üzerine konuşalım:

Peygamberlerin de insan olmaları, onların da bizim gibi zayıflıkları ve sınırlılıkları olduğunu gösterir. Zelle denilen küçük hatalar yapmaları, onların insani yönlerini ortaya koyar. Yani hem Allah tarafından verilen özel bir görevi üstlenmişlerdir hem de bizim hayatımızdaki zorlukları ve sıkıntıları çok iyi anlarlar.

Peygamberlerin küçük hatalar yapabilmeleri, Allah'tan vahiy almalarına rağmen insani sınırlarla çevreli olduklarını ve hâlâ bizim gibi insan olduklarını hatırlatır. Allah, küçük hatalar yaptığı zaman peygamberlerine doğru yolu gösterir ve onları yönlendirir. Böylece biz de hata yaptığımızda nasıl tövbe edeceğimizi, hatamızı nasıl telafi edeceğimizi ve Rabbimize nasıl yönelmemiz gerektiğini öğreniriz. Bütün bunlar bize en temelde şunu öğretir: Hiç hata yapmamak değil hatalardan ders almak ve onları düzeltmek daha değerlidir.

Bir gün, Peygamber Efendimiz (s.a.s.) Mekke'nin ileri gelenlerinden birkaç kişiyle konuşuyordu. Onlara İslam'ı anlatıyor, Müslüman olmalarını ümit ediyor, onların İslam'ı seçmesiyle diğer insanların da imana yakınlaşmasını umuyordu. Tam o sırada, gözleri görmeyen bir kişi olan İbn Ümmü Mektum, Peygamberimizin yanına gelip "Ey Allah'ın Resulü, bana da İslam'ı öğretir misiniz?" dedi. Ama Peygamberimiz o an konuşmasının bölünmesini istemiyordu. İbn Ümmü Mektum ise isteğinde ısrarcıydı. Peygamberimiz de bu durumdan biraz rahatsız oldu.

Sonra Allah, Peygamberimize bir mesaj gönderdi. Bu mesaj Abese suresinin ilk ayetleriydi. Ayetler şöyle diyordu: "Yüzünü ekşitip başını çevirdi. Görme engelli o kişi geldi diye. Ama (ey Peygamber!) Sen nereden bileceksin, belki o kendini arındıracaktı. Yahut o bir öğüt alacak, bu öğüt kendisine fayda verecekti. Sen

ise kendini her bakımdan ihtiyaçsız görenle ilgiliniyorsun...” Peygamberimiz kendisini uyaran bu vahiyden sonra İbn Ümmü Mektum’un gönlünü almış, ona ikramda bulunmuştu. Bazen de ona “Ey kendisinden dolayı Rabbimin beni azarladığı zat, merhaba!”⁴ diye seslenirdi. Peygamberimizin tevazuuna, hatasını ne kadar nezaketli bir şekilde telafi ettiğine hayran olmamak mümkün değil!

Ama şunu da unutmamak gerekir: Peygamberler büyük hatalardan korunmuşlardır. Allah, peygamberlerin görevlerini doğru bir şekilde yerine getirebilmeleri için onlara yardım eder. Peygamberler de tıpkı bizim gibi sınavlardan geçerler. Nadiren yaptıkları küçük hatalar da onlar için ders niteliği taşır. Bu durum, onların ne kadar yüksek bir sorumluluk bilinciyle hareket ettiklerini ve Allah’ın emirlerini ne kadar önemsediklerini gösterir.

Peki peygamberler dışındaki insanların durumu nedir?

İslam’da günah işlemekten korunmuş olduğu kabul edilen hiçbir kimse veya grup yoktur. Dinî konularda topluma rehberlik eden âlimler de günah işlemekten korunmuş değildir. Onların görevi İslam’ın inanç,

4 Abdullah Aydın, “İbn Ümmü Mektûm”, *TDV İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1999), 20/434-435 numaralı sayfalarda yer almıştır.

ibadet, ahlak ve sosyal yaşam kurallarını insanlara hatırlatmak ve gerekli durumlarda Müslümanların günlük hayatlarını düzenlemelerine yardımcı olacak kararlar vermektir. Bu kararlar doğru olabileceği gibi hata yapma olasılıkları da her zaman mevcuttur.

Kısacası, İslam'da sadece peygamberler günah işlemekten korunmuştur. Başka hiç kimse veya hiçbir grup için böyle bir iddiada bulunmak mümkün değildir. Böyle bir iddia, İslam'ın temel inançlarına uygun düşmez. Bu yüzden hepimiz, hata yapma potansiyeline sahip olduğumuzu bilerek yaşamalı ve birbirimize karşı anlayışlı olmalıyız.

10

Hz. Peygamber
neden aynı anda
birden fazla
evlilik yaptı?

Hz. Muhammed'in (s.a.s.) hayatı bizlere her zaman iyi bir insan olmayı, insanlara yardım etmeyi ve dosdoğru bir hayat yaşamayı öğretir. Onun birden fazla eşle evlenmiş olması kafanı karıştırıyor olabilir ama gel şimdi bu durumu anlamak için hem tarihten güzel örnekler hem de hayat dersleri içeren hikâyelerle konuyu keşfe çıkalım.

Peygamberimizin ilk evliliği: Hz. Hatice

Öncelikle Peygamberimizin ilk eşi olan Hz. Hatice'yi tanıyalım. Hz. Hatice, Peygamberimizle evlenmeden önce işinde çok başarılı bir tüccardı ve toplumda saygın bir yere sahipti. İlk eşi Ebu Hale'den bir oğlu olmuştu. Kocası Ebu Hale vefat edince Atîk b. Âbid isimli bir zat ile evlenmişti. Bu eşi de vefat ettikten sonra tekrar evlilik yoluna girmemişti. Her ne kadar onunla evlenmeye talip birçok insan olsa da Hz. Hatice bu teklifleri geri çeviriyordu. Ta ki Hz. Muhammed'i tanıyana kadar... Peygamberimizin dürüstlüğü ve

güvenilirliği onu çok etkiledi, bu yüzden Hatice onunla evlenmek istedi. Peygamberimize evlilik teklifini Hz. Hatice iletti. Henüz kendisine peygamberlik görevi verilmeyen Hz. Muhammed, kendisinden önce iki evlilik geçirmiş ve bu evliliklerden çocukları olan Hz. Hatice'yi ilk eşi olarak kabul etti. Onların evliliği birbirine destek olma, sevgi ve güven üzerine kurulmuştu. Peygamberimiz Hz. Hatice ile yirmi beş yıl boyunca çok mutlu bir evlilik yaşadı ve bu süre zarfında başka bir kadınla evlenmedi. Peygamberimizin Hz. Hatice'den altı çocuğu dünyaya gelmişti. Bu çocukların isimleri; Kasım, Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm, Fatıma ve Abdullah'tır.

Kabileler arası barış: birlikte yaşamamanın gücü

Hz. Hatice'nin vefatından sonra Peygamber Efendimizin hayatında yeni bir dönem başladı. Hz. Hatice, Peygamberimizin gençlik yıllarından itibaren yirmi beş yıl boyunca ona hayat arkadaşı olmuştu. Bu uzun süre boyunca Peygamberimiz başka hiçbir hanımla evlenmemişti. Eğer evliliklerinde kişisel arzular ya da keyfi istekler ön planda olsaydı, böylesine uzun bir dönemde başka evlilikler yapması pekâlâ mümkün olurdu. Ancak Peygamberimizin bu tutumu, onun evliliklerinin yalnızca kişisel bir tercih değil aynı zamanda derin bir hikmet ve sorumluluk taşıdığını gösterir. Hz. Hatice'nin vefatına kadar geçen bu yıllar Peygamberimizin

hayatındaki sadakati ve nefesine hâkimiyetini ortaya koyar, sonraki evliliklerinin ise daha büyük amaçlara hizmet ettiğini anlamamızı sağlar.

Medine döneminde Peygamberimizin evlilikleri, toplumsal barışı sağlamanın ve kabileler arası bağları güçlendirmenin bir aracı oldu. O dönemde insanlar kabileler¹ hâlinde yaşıyor, kabileler arasındaki anlaşmazlıklar ise sık sık ciddi çatışmalara dönüşüyordu. Peygamberimizin evlilikleri bu gerginlikleri yumuşatmak için âdeta bir köprü vazifesi gördü. Her evlilik farklı kabileler arasında dostluk ve ittifak kapılarını araladı, her düğün barışın bir nişanesi olarak kabul edildi. Böylece bu evlilikler sadece kişisel bir birlik-telik değil aynı zamanda İslam toplumunun birliğini güçlendiren stratejik adımlar hâline geldi.

Peygamberimizin bu adımları sayesinde kabileler arasındaki bağlar güçlendi, düşmanlıkların yerini dostluk aldı. O dönemin insanları için bu evlilikler, sadece iki insanın bir araya gelmesi değil aynı zamanda barış ve birliğin güçlendiği anlar olarak algılanıyordu.

Mesela Hz. Cüveyriye ile evliliği bu tür bir duruma örnektir. Hz. Cüveyriye, bir savaş sonrasında Müslümanların eline esir düşen bir kabile reisinin kızıydı. Peygamberimiz onunla evlenerek hem bu kabile ile Müslümanlar arasındaki düşmanlığı sona erdirdi hem de bu evlilik sayesinde birçok insan İslam'ı kabul etti.

1 **Kabile:** Kısaca sülale diyebiliriz.

Umarım bu örnek, Peygamberimizin neden birden fazla eşle evlendiğini anlamana yardımcı olur.

Peygamberimizin hayatı bizlere birçok ders verir. Onun evlilikleri sadece bir gelenek ya da kişisel tercih değil toplumun iyiliği, insanların huzuru, İslam'ın öğrenilmesi ve insanlara ulaşması için verilmiş önemli kararlardı. Bu yüzden Peygamberimizin hayatını öğrenirken onun sadece büyük bir lider değil aynı zamanda çok merhametli ve adil bir insan olduğunu da unutmayalım.

Ayrıca şunu da unutmamak gerekir ki Peygamber Efendimizin yaşadığı dönemde çok eşlilik, içinde bulunduğu toplumsal ve kültürel yapının bir parçasıydı. Bugün bu gelenek bizim toplumumuzda yaygın olarak görülme- se de geçmişte bazı örnekleri bulunmaktadır. Yani anlayacağın, bu durumu kültürel açıdan değerlendirmek önemlidir. Sadece çok eşlilik konusunda değil, konu ne olursa olsun günümüzden geçmişe bakarken o dönemin şartlarını ve kültürel yapıyı göz önünde bulundurmazsak çoğunlukla hatalı çıkarımlar yapacağımızı hiç aklında çıkarma.

11

Tevrat ve İncil'in
insanlar tarafından
değiştirildiğini biliyoruz,
peki ya Kur'an?

Haydi gel birlikte eğlenceli bir hayal kuralım! Bir gün öğretmenini seni yanına çağırıyor: “Bunlar hayatının pusulası olacak!” diyerek sana on müthiş kural veriyor ve ekliyor: “Koş, bunları sınıfındaki arkadaşlarınla paylaş!” Sen de hevesle sınıfa dalıyorsun, arkadaşlarını etrafına toplayıp bu kuralları bir bir anlatıyorsun. Ama işini sağlama almak için öğretmenine dönüp “Doğru mu söyledim?” diye soruyorsun. Öğretmen gülümseyip “Aferin, tam isabet!” diyor.

Bu on kuralı sınıfındaki herkes ezberliyor, içselleştiriyor. Biri unutsa, hop, başka bir arkadaş hemen hatırlatıyor. Sınıfın duvarlarında yankılanan bu kurallar sadece sizinle sınırlı kalmıyor, bir bakıyorsun diğer sınıflardaki arkadaşların da kulağına çalınmış. Herkes bu kuralları konuşuyor, üstelik “Bu bilgiyi kimden aldık?” diye sorup teyit ederek ilerliyor. Sanki bir iyilik zinciri gibi kurallar elden ele, kalpten kalbe yayılıyor!

Varsayalım çok kısa bir süre sonra başka bir okula geçiyorsun. Sen gittikten sonra arkadaşların bir karar alıyor ve bu on kuralı yazılı hâle getiriyorlar. Herkes

en iyi bildiği bir kuralı yazarak getirecek ama bir şart var: Bir kuralı yazıp getiren kişi, iki tane arkadaşını da yanında şahit olarak getirecek. Aslında herkes bu kuralları çok iyi biliyor ama ne olur ne olmaz diye böyle sıkı önlemler de alınıyor. Zaten arkadaşlarının çoğu bu bilgileri ezbere bildiği için iki şahitten daha fazlası var. Hatta bu on kuralı toplayıp yazacak olan en zeki arkadaşlarından bir grup bile kurulmuş. Sen okuldan ayrıldıktan sonra bu on kural yazılı hâle getirilmiş ve çoğaltılarak tüm sınıfların kapısına asılmış. Hatta yazıldıktan sonra bile bu on kuralı ezbere bilen arkadaşların tekrar tekrar gözden geçirmişler ve onay vermişler. Artık o okulun her sınıfında bu on kural yazılı olarak asılıymış. Daha sonra okuldaki her öğrenci bu on kuralın fotoğrafını çekip kendileri için saklamışlar. Sanırım artık bir arkadaşın bir kuralı değiştirmeye kalkacak olsa herkes buna müdahale edecektir çünkü herkes aynı on kuralı çok iyi biliyor... Ve oradan da tüm okullara aynı kurallar dağıtılıyor...

Sana Kur'an-ı Kerim'in nasıl günümüze kadar geldiğini anlatmak için böyle bir hikâye kurgulamak geldi aklıma. Kur'an-ı Kerim'in yazılıp, dünyanın farklı yerlerine tek bir kelimesi bile değiştirilmeden ulaştırılıp, günümüze kadar korunarak gelme süreci de bunun gibi. Hatta daha fazlası var. Çünkü Kur'an-ı Kerim'in aktarılmasında sadece birkaç sınıf değil binlerce insan görev almış, yüzlerce insan Kur'an-ı Kerim'i daha yazılmadan ezberlemiş.

Bazı bilgilere göre o dönemde yüzlerce hafız varmış. Peygamber Efendimiz hayattayken Allah'tan gelen vahiyleri -yani Kur'an'ın ayetlerini- özel olarak görevlendirdiği arkadaşlarına yazdırırdı. Bu kişilere "vahiy kâtipleri" denirdi ve böylece Kur'an'ın tamamı dikkatle kâğıda geçirilmişti. Fakat Peygamberimiz hayatta olduğu sürece vahiy devam ettiği için, farklı zamanlarda ve farklı mekânlarda vahyedilen ayetler o an yazıya geçirilse de hemen diğer ayetlerin yazılı olduğu kâğıtlarla bir araya getirilemiyordu. Peygamber Efendimizin vefatından sonra, kendisi hayattayken yazılan ayetlerin tamamı sadece birkaç yıl içinde büyük bir titizlikle bir araya getirilmiş, toplanmış ve sonra diğer Müslüman ülkelere dağıtılmıştır.

Bu işi yapmak için en zeki ve Peygamberimiz hayattayken Kur'an'ı ezberleyerek onu en iyi bilen insanlar görevlendirilmiş. Hatta bir ismi burada anmak isterim: Zeyd b. Sabit. Peygamberimiz onu çok severdi, o çok zeki bir çocuktü. Peygamberimizin gözetiminde yetişti ve birçok dil öğrendi. O dönemde hafızası en güçlü olan isimlerden biriydi ve daha genç yaşta birçok görevi vardı. Allah ondan razı olsun.

İşte Zeyd b. Sabit, Kur'an-ı Kerim'in bir araya getirilmesi ve iki kapak arasında toplanması sürecinin tüm aşamalarında, başından sonuna kadar büyük bir özveriyle ve hassasiyetle çalıştı. Böylece Kur'an-ı Kerim'in mushaf hâline gelmesinde en büyük sorumluluğu alanlardan birisi oldu. İnşallah biz de onun gibi

sahip olduğumuz yeteneklerle dinimize ve milletimize en güzel şekilde hizmet edebiliriz.

Peki, diğer kutsal kitapların günümüze nasıl ulaştığını merak ediyor musun? Bunu da kurgumuza dâhil edelim mi? Mesela İncil'i düşünelim.

Öğretmenin sana on kural söylüyor. Sen bu kuralları yanındaki üç-beş kişilik arkadaş grubunla paylaşıyorsun. Ama kurallar hiç yazılmıyor. Aradan yıllar geçiyor, sen ve arkadaşların okuldan ayrılıyorsunuz. Bir gün arkadaşlarının akıllarına bu kuralları yazıya geçirmek geliyor. Ama kimse kuralları tam olarak ezbere bilmiyor, akılda kalan kadarıyla yazıyorlar. Hatta araya senin hayat hikâyenin de sıkıştırıyorlar. Bu arada tam iki yüz yıl geçmiş... Yazmaya başlıyorlar ama on kural olmuş yüz kural... Herkes kendi bildiğini kuralların arasına eklemiş.

Günümüzde Hristiyanların kutsal olarak kabul ettiği tek değil, dört farklı İncil bulunuyor. Üstelik bu İnciller, yukarıda anlattığım gibi insanların kendi sözlerini ekleyerek hatta bazen bazı gerçekleri saklayarak yazdığı metinlerden oluşuyor. Aradaki farkı anlatmama gerek yok sanırım.

Bu arada Kur'an-ı Kerim ile ilgili bir bilgi daha vereyim. İlk yazılı Kur'an-ı Kerim nüshalarından¹ bazıları günümüze kadar ulaşmış durumda. Aralarında Müslüman olmayan uzmanların da yer aldığı bilim insanları,

1 **Nüsha:** Birbirinin tıpkısı olan yazılı şeylerin her biri

bugün elimizdeki Kur'an nüshalarıyla neredeyse 1400 yıl önceye ait ilk Kur'an nüshalarını karşılaştırıyorlar ve aralarında hiçbir fark olmadığını tespit ediyorlar. Gerçekten inanılmaz bir durum. "Fark yok" derken, biliyorsun ki eskiden her şey elle yazılırdı. Dolayısıyla yazan kişilerden kaynaklı kayda değer olmayan ufak farklardan bahsetmiyoruz. Bugün de öyle değil mi? Birimizin yazısı güzel, birimizin yazısı biraz daha az güzel.

Kur'an-ı Kerim'in değişmezliği konusunda gerçekten hiçbir tartışma ya da fikir ayrılığı yok. Müslüman olsun ya da olmasın herkes Kur'an'ın nazil olduğu günkü orijinal metniyle korunduğunda hemfikir. İlk yazıldığından bu yana aynı harfler, aynı ayetler, aynı sureler... Aslında, Kur'an'ın Allah'ın koruması altında olduğunu ifade eden bir ayet de var biliyor musun? Hicr suresinin 9. ayeti bize haber veriyor: "Kesin olarak bilirsiniz ki bu kitabı kuşkusuz biz indirdik ve onu mutlaka koruyan da yine biziz." Evet, Allah kulları arasından seçtiği âlimler, hafızlar ve verdiği diğer imkânlar vasıtasıyla gönderdiği son vahyi koruma altına almış, böylece bu yüce kitaptan tek bir nokta dahi değişmeden günümüze kadar gelmiştir. Kıyamete kadar bir kelimesi bile değişmeden korunacak orijinal bir kitabımızın olması muhteşem değil mi?

12

Kaderimiz bizim
elimizde mi? Yoksa
her birimiz rüzgârın
önünde savrulan bir
yaprak mıyız?

Sevdiğin oyunları veya izlediğin filmleri bir düşün. Oyunların ya da filmlerin kahramanları zorluklarla karşılaştıklarında, bu zorluklar tesadüfen mi ortaya çıkıyor? Yoksa onların yolculuğunda bu anların yaşanacağı önceden mi planlanmış? Mesela bir oyunda ilerlerken karşına çıkan engeller ve ödüller rastgele mi belirleniyor? Gel birlikte kendi hayatımızda karşılaştığımız engellerin ve başarıların nasıl belirlendiğini konuşalım. Belki de bu durumu daha önce duymuşsundur, biz buna “kader” diyoruz.

Kader, sadece karşılaştığımız olaylar zinciri değil aynı zamanda bizim seçimlerimizin dışında ilahi takdirle belirlenmiş bir yolculuktur. Mesela hangi ailede doğacağımız, hangi toplumda büyüyeceğimiz ya da hangi çağda yaşayacağımız... Bunlar bizim kontrolümüzde olmayan kaderimizin birer parçasıdır. Bu durumlarda kendi çabamız ya da tercihlerimiz söz konusu değildir, çünkü bunlar biz daha dünyaya gelmeden önce ilahi bir planla çizilmiştir. Ama bu, hayatımızın tamamen bizim dışımızda şekillendiği anlamına da gelmez. Kader, aynı zamanda bizim çabalarımızın,

seçimlerimizin ve niyetlerimizin bu büyük planda nasıl bir yer bulunduğunu da kapsar. Tıpkı bir oyunda bize sunulan yollar arasında kendi adımlarımızı atmaya devam etmemiz gibi, kader de hem ilahi takdiri hem de kendi irademizi bir arada düşünmemizi gerektiren bir meseledir.

Ne dersin, bizi yaratan Allah'ın her şeyi ve tabii bizim de tüm eylemlerimizi önceden belirlemiş olma ihtimali var mı? Peki, bunu kabul edersek başka sorular da aklımıza gelmez mi? Eğer Allah bizim yapacaklarımızı önceden belirlediyse bizim tercihlerimizin bir anlamı olur mu?

Şöyle cevaplayalım: Bir bilgisayar oyununda öldün ve arkadaşlarının oyununu izliyorsun. Bir arkadaşın bir tünele yönelmiş ve sen, tünelin ucunda sessizce bekleyen bir düşman askerini fark ettin. Henüz arkadaşın bu tuzağa düşmeden, içinden "Ah, o tünele girerse ölecek!" diyebilirsin. Ama düşün bak; arkadaşın, sen onun öldürüleceğini düşündüğün için mi oyunu kaybedecek yoksa bu, onun kendi kararıyla mı gerçekleşecek?

Sanırım anladın. Bir şeyi bilmek, o şeyi belirlemek anlamına gelmez. Allah da bizim tercihlerimizi bilir ama bu, bizim seçimlerimizin O'nun tarafından belirlendiği anlamına gelmez. Tam tersine, tercihlerimiz bizim  zg r irademizle şekillenir. İyi ya da kötü, tüm seçimlerimiz Allah'ın bize bahşettiği g  ve enerji ile hayata geçer.

Dünya kocaman bir bahçe. Allah, bu bahçeyi öyle ince bir ayarla yaratmış ki her bir çiçek, her bir yol, hatta her bir gölge yerli yerinde. Bu bahçe kaderimiz; yani Allah'ın bizim için yarattığı, sayısız olasılıkla dolu bir yaşam alanı. Ama işte en güzel kısım: Bu bahçede hangi patikadan yürüyeceğimize, hangi çiçeği koklayacağımıza ya da hangi ağacın gölgesinde dinleneceğimize biz karar veriyoruz! Özgür irademiz, Allah'ın mükemmel bir şekilde yarattığı bu bahçede ki yollar arasında seçim yapma gücümüzdür. Mesela, sabah uyandığında arkadaşına güzel bir mesaj atmak mı, yoksa kendi işine dalmak mı? Birine gülümseyip gününü aydınlatmak mı, yoksa somurtmak mı? Her an, bir seçim anı. Ve Allah bizim her adımımızı, her niyetimizi, her hayalimizi bilmekte.

Kısacası bu bahçenin içinde nereye yürüyeceğini seçen, hikâyeyi yazan sensin. Özgür iraden, sana verilen en güzel hediye. Allah senin hangi yoldan gideceğini, hangi hayali kuracağını bilir, ama o yolu seçip yürümek? İşte o, senin elinde.

13

Ahiret âlemi
dedikleri şey
nedir?

Ahiret hayatı, yani halk arasındaki yaygın olarak “öbür dünya” ifadesiyle karşılık bulan, ölümden sonraki hayat. Sanki bir portal var da başka bir hayata açılıyor gibi. İnsan ölür, sonra başka bir yerde dirilir ve hayatına devam eder... Bunu hayal etmek zor değil. Asıl zor olan, aklımıza gelen o sorular: Ölüm nedir? Ölümsüzlük diye bir şey var mı? Ahiret nasıl bir yer? O farklı âleme nasıl geçiş yaparız? Üç boyutlu hologram¹ olarak mı, yoksa bir su parkının kaydırağından kayar gibi mi? Ya da nasıl diriliriz, bir sihirli değnek mi bize dokunur yoksa bir tohumun topraktan yeşermesi gibi mi? Tüm bunları cevapladığımızı düşünelim, peki orada sıkılmaz mıyız? Veya daha büyük bir soru soralım: Tüm bunlar niçin var?

Sanırım bu gidişle seni filozof yapacağım ama bana hak ver biraz. Aklına gelmiştir mutlaka bu sorular. Gelmediyse de ben aklına getirdim. Geri dönüşün yok artık. Bu son dediğimi yüzümde gülücük, ellerimi sıvazlayarak yazıyorum. “Evet, bir soruya daha kafanı

1 **Hologram:** Üç boyutlu, sanki havada asılı gibi duran görüntülerdir. Bilim kurgu filmlerinde gördüğün 3D canlandırmalar gibi düşün.

karıştırarak başladım.” diyerek. Merak etme, her şey kontrol altında. Hem ne demiştik, dağıtmadan toparlayamayız.

Gençlik yıllarımda, acaba dünyada kimsenin itiraz edemeyeceği bir bilgi var mı diye kafa yorardım. Muhtemelen senin yaşlarındaydım o zamanlar. Karşı konulmaz bir hakikatin peşine düşmek, gizemli bir yolculuğa çıkmak gibi gelirdi bana. Kendi kendime öneriler sunardım: Mesela, “Çöllere kar yağmaz.” derim ama sonra bir an gelir, iklimler değişir, doğa tersine döner ve bu bilgi çöldeki bir kar fırtınasıyla sarsılır. Ya da “Japonya diye bir ülke var.” diyebilirim. Peki, ya herkes bana tarih boyu süren bir şaka yapıyorsa? Japonya, sadece kâğıt üzerindeki bir masala dönüşürse, nereden bilebilirim ki? Hatta bazıları, “Görmediğime inanmam!” diyebilir. Ama seninle daha önce konuştuk, sen bu sözü dillendirenlerden değilsin artık.

Sonra bir gerçek çarptı yüzüme: Ölüm. Evet, ölüm... Renkler, diller, dinler, coğrafyalar ne kadar farklı olursa olsun her insan o eşiğe varıyor. Kimi uzun bir ömür sürüyor kimi kısa ama neticede her yol, o kaçınılmaz durakta birleşiyor. Ölüm insanlığın ortak yazgısı, ne krallar ne bilginler ne de sıradan bir yolcu bu hakikatten kaçabiliyor. İşte bu, karşı konulmaz bir bilgi. Ölüm, tüm insanlığı aynı gerçeğin önünde birleştiren yegâne gerçek.

Yani, “Ben ölüme inanmıyorum.” diyen biri olamaz herhâlde. Anlayacağın, ölümün varlığı konusunda

bir şüphemiz yok. Nasıl olduğunu anlayalım ya da anlamayalım, ölümün her canlı için bir şekilde gerçekleşeceğini biliyoruz.

Biraz anlamak istersen ölmenin ne demek olduğunu, şöyle birkaç adım ile anlatabilirim. Aşama aşama gidelim:

İnsan dediğin bir ruh ve bir bedenden ibaret. Bedenimiz hücrelerden örölü, capcanlı bir makine. Ama ona asıl hayat veren, ruhumuz. Ölüm dediğimiz şey ise bu bedenin bir gün "Eh, ben de yoruldum artık!" diyerek paydos etmesi. Geriye ruhumuz kalıyor ve işte tam burada hikâye renkleniyor: Ruh, beden teknesinden inip yepyeni bir maceraya atılıyor.

Bazı inançlar, ruhun bedenden çıkıp hayvanlara geçtiğini söyler. Mesela, iyi insanlar aslan ya da kaplan olur, kötülerse fare ya da böcek. Ama dur bakalım, bu biraz garip değil mi? Yani, fare niye aslandan daha az havalı olsun? Ben şahsen aslan görsem, fareye sarılır kaçardım! Hem, insanın o özel, biricik ruhu hayvana dönüşür mü hiç? Çok şükür, İslam bu konuda kafa karışıklığına mahal vermeden, mantıklı ve içimize oturan bir açıklama sunuyor: Ruh, bedenden ayrılınca ahiret yolculuğuna çıkıyor.

Ölüm, hayatın bir parçası, hepimizin başına gelecek bir gerçek. Ama bu bir son mu, yoksa yeni bir başlangıç mı? Şöyle düşün: Bir tohum toprağa düşer, çürür. Ama o çürüme, yeni bir hayatın müjdecisidir. O tohumdan filizler fışkırır, belki koca bir ağaç olur. İnsan için de

ölüm, belki böyle bir şey. Beden toprağa karışır, ama ruh? O, bambaşka bir âleme kanat çırpır.

Farklı kültürler, ruhun bu yolculuğunu kendi tarzlarında anlatmış. Mesela antik Mısırlılar ölümü öte dünyada bir sınav ve sonsuz bir parti gibi görmüş. Piramitler, mumyalama, mezarlara konan yiyecekler, kıyafetler, takılar... Sanki "Öbür dünyada da stilim konuşsun!" demişler. Mezarları için âdeta bir tatil bavulu hazırlamışlar: "E, atıştırırım belki." diye yiyecek, "Şık olayım." diye kıyafet, hatta "Canım sıkılırsa okurum." diye papirüsler... Ölüme yaz tatiline gider gibi hazırlanmışlar, valla helal olsun!

İslam'a göre ise ölüm, ruhun bedenden ayrılıp ahiret sahnesine adım atması. Kur'an der ki ahiret, bu dünyadan bambaşka bir yer. Ahirette, burada yaptıklarımızın hesabı önümüze konur: Ya cennetin mis kokulu bahçeleri ya da cehennemin ateşli koridorları... Bu, hem "Kendine çeki düzen ver!" uyarısı hem de "Güzel yaşarsan ödül büyük!" müjdesi aslında.

Bir de şu var: Ya ölümsüz olsaydık? Sonsuza dek bu dünyada kalsaydık hayatın tadı tuzu kalır mıydı? Mesela o güzel anlar, sevdiklerinle geçirdiğin kahkahalı akşamlar, bir fincan kahvenin keyfi... Bunlar, ölümün gölgesiyle daha bir kıymetli olmuyor mu? Ölüm, sanki hayatımıza "Hadi, bu anı dolu dolu yaşa, vaktin sınırlı!" diye fısıldayan bir dost. "Dolu dolu yaşa!" derken dünyaya dalıp gitmekten bahsetmiyorum tabii ki. Ahirette bizi bekleyen hayata hazırlık

yapmak içindir asıl bu dünya... Dünya ahiretin tarlası, burada ne ekersek orada onu biçeceğiz.

Ölüm ilk bakışta ürpertici görünebilir ama aslında o, hayatı anlamlı kılan bir gerçek. Bir son değil, Allah'ın sonsuz rahmetiyle başlayan yeni bir yolculuğun kapısı. Önemli olan, bu dünyadaki imtihanı güzel yaşamak: Sevmek, ibadetle Rabbimize yaklaşmak, hayırda koşmak... Çünkü ruhumuz her salih amelle, her dua ve iyilikle daha çok parlar.

Her kültür, her din ölüm ve ötesini kendi penceresinden anlatır. Ama hemen hepsi ölümün ardında bir anlam, bir amacın olduğunu kabul eder. Ölümden sonra bizi bekleyen hayata dair doğru bilgileri öğrendikten sonra asıl sorumuz, bu yaşamı nasıl anlamlandırdığımız ve bıraktığımız izlerle nasıl hatırlanmak istediğimizdir.

Her anı Allah'ın rızasına uygun, sevgiyle, ibadetle, iyilikle doldurmak... Öyle ki ölüm kapıyı çaldığında, "Hamdolsun, ben elimden geleni yaptım, şimdi Rabbin rahmetine hazırım!" diyebilmek... Bilsek de bilmesek de ahiretin hakikati Allah'ın ilminde. Ama şu an? Şu an hayat bir nimet, her nefes bir fırsat. Zira bu dünya, ebedî yolculuğun sadece bir durağı!

Peki, ölümden sonrası için bu dünyada hazırlık yapabilir miyiz? Mısırlılar gibi yanımıza kıyafet ya da yiyecek almayacağız ama bu, hazırlıksız olacağımız anlamına gelmez. Önemli olan, bu dünyada bıraktığımız manevi mirastır. İbadetlerimiz -namaz, oruç, dua- kalbimizi

Allah'a yakınlaştırır ve bizi ahiret yolculuğuna hazırlar. İnsanlara yardım etmek, iyiliği yaymak ve adaletle yaşamak bu dünyada ektiğimiz tohumlardır. Bu tohumlar, ölümden sonra bizi karşılayacak olan ebedî hayatın bereketli bahçelerine dönüşebilir. Öyleyse her anı Allah'ın rızasını gözeterek yaşayalım, çünkü gerçek hazırlık kalbimizin ve amellerimizin temizliğiyle olur.

Güzel yaşayalım, güzel ölelim ve güzel bir başlangıç yapalım.

14

Cennete gitmek için
iyi insan olmak
yeter mi, yoksa
VIP Pass mı
gerekli?

Öncelikle “iyi” kelimesinin ne anlama geldiğini bir düşünelim, ne dersin? Fark ettiysen her konuşmamızda kelimeleri tek tek incelemeyi seviyorum. Bu beni, her şeyi en küçük parçalarına ayıran bir bilim insanı gibi hissettiriyor. Ya da taşı altına çevirmeye çalışan eski zamanlardaki simyacılar¹ gibi... Gerçi simyacılar dünyadaki her şeyi altına çevirmeye çalıştılar ama bence en değerli altın, insanın kalbinde saklı. Belki biz seninle kalpte saklı bu altını bulabiliriz! Ne dersin?

“İyi” diyorduk, her gün defalarca kullandığımız bir kelime ama belki birçoğumuz tam olarak iyyinin tanımını bilmiyoruz. Bir şeyin tam olarak ne olduğunu anlayabilmek için tanımına ihtiyacımız var. Mesela bir biber düşünelim. Acı olması ya da yeşil olması biberin özelliklerinden biridir. Ama acı olan ya da yeşil olan her şeye biber demeyiz, değil mi? İşte “iyi” kelimesi de böyle, biraz karmaşık ve çok boyutlu.

1 **Simya:** Eski zamanlarda elementleri altına dönüştürmeye çalışan bir bilim.

İyi, bazen bir davranışı tarif eder; bazen bir nesnenin kalitesini belirtir, bazen de bir hissiyatın ifadesidir. Örneğin bir arkadaşın sana yardım ettiğinde “iyi” bir arkadaş olduğunu söyleriz. Ya da lezzetli ve doyurucu bir yemeğin “iyi” olduğunu düşünürüz. “İyi” kelimesi bir insanın karakterini, bir olayın sonucunu, hatta bir anın hatırlanışını bile tarif edebilir.

Bu kelime, tıpkı bir sanat eseri gibi herkes için farklı bir anlam taşır. Bir ressamın fırçasından çıkan renkler gibi “iyi” de herkesin hayatında farklı bir tonla belirir. Kimine göre iyi, huzurlu bir akşam yemeğidir; kimine göre bir çocuğun gülüşüdür. Belki de “iyi”nin gerçek anlamını bulmak, bu farklı tonları anlamakta yatar.

Dolayısıyla, “iyi” kelimesini anlamak sadece sözlüklerdeki tanıma bakmakla olmaz. İçinde bulunduğu bağlama, kullanan kişinin duygularına ve yaşadığı deneyimlere de bakmak gerekir. Bu nedenle her birimiz kendi “iyi” tanımımızı kendi hayat hikâyemizle öreriz. Belki de bu tanıma keşfetmek, hayatın en büyük maceralarından biridir.

İyi olan şeyleri kendince anlatmaya ne dersin? Bu iyi bir başlangıç olur. Bak yine iyi diyorum... Etrafımızda “iyi” dediğimiz şeylerle dolu bir dünya var. Mesela sabahın erken saatlerinde kuş cıvıltılarına uyanmak, güne lezzetli bir kahvaltıyla başlamak, tertemiz bir odada keyifle en sevdiğimiz macera romanını okumak...

Bir de başkalarına “iyi gelerek” iyi hissetmek var tabii.

Mesela bir komşumuza yardım eli uzatmak, sokakta üşüyen bir kediye kapımızı açmak ya da bir arkadaşımızın derdini sabırla dinlemek... Bu salih ameller, yani iyilikler hem kalbimizi ısıtıyor hem de çevremize ışık saçıyor. Yardımlaşmak, sevgiyle bir bardak çay ikram etmek ya da birine "Seninle geçirdiğim zaman çok kıymetli." demek gibi küçük ama anlamlı adımlar hayatımıza güzellik katıyor.

İşte tam da bu noktada bir sır var. O sırrı keşfettiğimizde işin rengi değişiyor. O zaman iyiliklerimizin sonucu sadece bu dünyada bir tebessümle kalmıyor, öteki dünyaya bizimle gelecek paha biçilmez hazinelere dönüşüyor. Düşünsene, bir taşla iki kuş vuruyoruz: Hem burada gönüller kazanıyoruz hem de orada sonsuz bir mutluluğa kapı aralıyoruz! İyilikleri hazineye dönüştüren o sır ne mi? Niyetimizde *Allah'ın rızasını* gözetmek. Böylece her günümüz bir maceraya, her iyi davranışımız ise bu macerada bize yoldaş olan bir defineye dönüşüyor. Peygamberlerin izinden yürüyerek iyilik ve güzelliklerle dolu bir hayat yaşamak işte bu yüzden hem bu dünyada hem de öteki dünyada gülümsememizi sağlıyor.

İyilik yapmak, samimiyetle ve karşılık beklemeden gerçekleştiğinde anlam bulur. Birine yardım eli uzatmak, bir başkasının yükünü hafifletmek ya da sadece bir tebessümle gününü güzelleştirmek gibi eylemler, içten geldiği sürece değer taşır. Bu tür bir iyilik çoğu zaman büyük planlar ya da karmaşık niyetler gerektirmez, aksine anlık bir içgüdüyle, kalbin temiz

bir dürtüsüyle ortaya çıkabilir. Örneğin, yolda zorlanan birine yardım etmek için durduğumuzda ya da bir dostun derdini dinlemek için vakit ayırdığımızda bu eylemler herhangi bir ödül ya da takdir beklentisi olmadan da kendi içinde bir huzur barındırır. Önemli olan bu iyiliğin yapmacık olmaması, gösterişten uzak bir şekilde sadece o anın gerektirdiği doğal bir tepki olarak gerçekleşmesidir. İşte bu samimiyet, iyiliği yalnızca yapan için değil aynı zamanda çevresindekiler için de kıymetli kılar.

İslam bize sadece ibadet etmeyi öğretmiyor. Esasında, ibadetlerimizle birlikte güzel bir ahlakı kuşanmayı ve iyi bir insan olmayı hedefliyoruz. İyi bir Müslüman olmak, doğrudan doğruya iyi bir insan olmak demektir ve iyi insanlar, her zaman güzel yolculuklara çıkar!

İnsan için en büyük, en “iyi” amaç yaratıcısının rızasını kazanmak değil midir? Diğer tüm erdemlerimiz, bu saf iyiliğe ve mutluluğa ulaşmak için sadece birer köprü olabilir. Karşılığını insanlardan beklemeden, yalnızca Allah’ı hoşnut etme ümidiyle iyilik yapmak ruhumuzu zenginleştirir, kalbimizi kötü duygulardan arındırır, bize engin bir bakış açısı kazandırır.

Allah’ın rızası, yani onun bizden ve yaptığımız işten memnun olması bizi dünyada da huzurlu, mutlu bir insan yapar. Ahirette ise Rabbimiz dünyadayken O’nun rızasını umarak yaptığımız güzel işleri ebedî bir mükâfatla yani cennetle taçlandırır. Anlayacağın iyilik yaparken niyetimizin temiz olması, bizi hem bu

dünyada hem de ahirette en üstün mertebelere ulaştırır. İyilik sadece bir eylem değil bir yaşam biçimidir, her anımızı kuşatan ve bütün hayatımızı şekillendiren bir prensiptir.

Bunun için ne kimyacıya ne de simyacıya ihtiyacımız var, sadece kalplerimizi saf niyetlerle doldurmak yeterli. Böylece her iyilikle birlikte ruhumuzda bir parça cennet taşırız ve kim bilir belki de bu yolculukta hayatın sırlarını çözmeye bir adım daha yaklaşırız. İyilik bizim içimizdeki ışıktır, bu ışıkla hem kendimizi hem de çevremizi aydınlatırız. Her iyi niyet, her samimi hareket bizi daha yüksek bir seviyeye taşır.

15

Melekler de
bizim gibi film izleyip
kahve içer mi?
Görevleri var mıdır?

Melekler fiziksel dünyanın ötesinde, gözlerimizle algılayamadığımız bir hakikatin zarif temsilcileridir. Allah onları nurdan, yani ışığın en saf ve latif hâinden yaratmış. Bu nur, bizim bildiğimiz maddi ışığın çok ötesinde, ilahi bir öz taşır. Melekler, insanlardan farklı olarak ne yemek yer, ne su içer, ne uyur, ne de yorulur. Onlar varoluşlarının her anını Allah'ın emrine adanmış bir şekilde geçirirler. Sonsuz bir enerjiyle, kusursuz bir sadakatle görevlerini yerine getirirler. Onların varlığı, bize yalnızca görünen dünyanın değil aynı zamanda görünmeyenin de capcanlı bir gerçeklik olduğunu hatırlatır. Tıpkı aklımızla kavradığımız fakat gözlerimizle göremediğimiz soyut hakikatler gibi, melekler de fiziksel sınırların ötesinde bir âlemin habercileridir.

Melekleri hayal etmek, insan doğasının bir parçasıdır. Ancak onların nasıl görüldüğüne dair kesin bir bilgimiz yok. Zihnimiz yalnızca bu dünyaya ait imgelemlerle çalışır, bu yüzden melekleri kanatlı, ışık saçan varlıklar olarak tasavvur ederiz. Oysa melekler, bizim sınırlı hayal gücümüzün çizdiği portrelerden çok daha

muhteşem, çok daha farklı olabilirler. Belki de onların gerçek suretleri insan idrakinin ötesinde, hiçbir maddi forma benzemeyen bir güzellik taşır. Onlar, Allah'ın yaratma sanatının eşsiz birer yansımasıdır.

Melekler hayal bile edemeyeceğimiz bir hızla hareket eder, sanki ışığın kendisi gibi hatta ondan da öte. Onlar, Allah'ın belirlediği görevleri yerine getirmek için evrenin uçsuz bucaksız mesafelerini bir anda katederler. Çevremizde hatta bize çok yakın yerlerde melekler bulunur. Varlıklarıyla bizi gözetirler, korurlar ve desteklerler. Örneğin, "kirâmen kâtibin" adıyla bilinen iki melek her birimizin sağ ve sol omzunda yer alır. Bu melekler hayatımızın her anını bir ilahi günlük gibi kaydederler. Sağdaki melek iyiliklerimizi ve güzel davranışlarımızı titizlikle not ederken soldaki melek hatalarımızı ve kusurlarımızı yazar. Ancak bu kayıtlar katı bir yargı defteri değildir, çünkü Allah'ın rahmeti her zaman ön plandadır. Pişmanlıkla tövbe eder, aynı hatayı tekrarlamamaya karar verirsen o hatalar, defterinden ilahi bir merhametle silinir. Tıpkı bir oyunda "geri al" tuşuna basar gibi kalbinin samimiyetiyle yeni bir başlangıç yapabilirsin yani.

Kirâmen kâtibin yalnızca birer gözlemci değildir, onlar seninle bir ekip gibidir. Senin iyiliklerle dolu bir hayat yaşamayı arzulayan bir dost gibidirler. Her güzel davranışında sanki bir zaferi kutlar gibi sevinirler, çünkü onların arzusu senin başarıya ve mutluluğa ulaşmandır. Bu melekler senin en sadık yoldaşların, görünmez destekçilerindir.

Farklı görevlere sahip başka melekler de vardır. Her bir melek Allah'ın kendisine bahsettiği yetki ve güçle evrenin düzenine katkıda bulunur. Kimisi tabiat olaylarında görevlidir, kimisi insanların yardımına gönderilir, kimisi de duaları Allah'a ulaştırır. Ancak melekler arasında biri vardır ki adı hep kulağımızda yankılanır: Cebrail. O, meleklerin en meşhuru; Allah'ın elçisidir. Cebrail ilahi vahyi yani Allah'ın insanlığa gönderdiği en değerli mesajları seçilmiş peygamberlere ulaştıran kutlu bir taşıyıcıdır. Onun görevi evrenin en kritik iletişim ağını yönetmek gibidir; hiçbir hata, hiçbir kayıp olmadan, Allah'ın kelamını en saf hâliyle yeryüzüne indirir. Cebrail'in varlığı gökyüzünde ışık hızıyla süzülen bir nur gibi tasavvur edilir, her bir mesajı, evrenin derinliklerinden insanlığın kalbine bir köprü gibi taşır. O, ilahi bilginin kusursuz bir habercisi, manevi âlemin en güvenilir elçisidir.

Melekler bize yalnızca Allah'ın varlığını ve kudretini hatırlatmakla kalmaz, aynı zamanda hayatımızın her anında yanımızda olan bir ilahi desteğin varlığını da hissettirir. Onlar görünmez kanatlarıyla bizi saran, bize iyiliği ve güzelliği fısıldayan manevi yoldaşlardır. Meleklerin varlığı evrenin yalnızca maddi bir yer olmadığını; aynı zamanda sevgi, rahmet ve anlamla dolu bir ilahi düzenin parçası olduğumuzu gösterir. Onlar, Allah'ın nurunun birer yansıması olarak bize hem bu dünyada hem de ötesinde umut ışığı sunarlar.

Bir başka meleğe geçelim. O, Mikail.

Mikail ise doğa olayları ile ilgili görevleri olan bir melektir. Düşünsene, yağmurların yağmasını sağlamak, rüzgârları estirmek, çiçeklerin büyümesine yardım etmek gibi görevleri var. Mikail de tüm bu işleri tıpkı diğer melekler gibi Allah'ın emriyle ve izniyle yapıyor.

Şimdi gelelim Azrail'e: Hayatın son perdesine gelen her insanın karşılaştığı melek... O, "ruhların kılavuzu" olarak bilinir. Onun görevi, dünyadaki hayatını tamamlayan ruhu bedenden ayırarak başka bir boyuta taşımaktır. Kılavuz derken bunu kastediyorum. Ölümden sonraki ilk yol arkadaşımız desek yanlış olmaz. Onun varlığı ürkütücü gibi algılsa da aslında Azrail son yolculukta yalnız olmadığımızı, sonsuzluğa adım atarken bir rehberimizin olduğunu hatırlatır. Azrail, ölümün soğuk yüzünün ardında sıcak ve şefkatli bir el gibi uzanır, iyi ruhların bu geçişi yaparken huzur bulması için oradadır. Dünyadayken kötülüklerde ısrar etmiş ve ruhuna acı çektirmiş insanlara gelince, onların Azrail ile karşılaşması iyi insanlarınki kadar sevimli olmayabilir.

Meleklerin varlıkları fiziksel gözlerimizle algılanmasa da etkileri evrenin her yanına yayılır. Onlar Allah'ın kudretinden aldıkları güçle kâinatın düzenini destekler, insanlığın hem maddi hem manevi yolculuğunda rol oynarlar. Mikail'in yağdırdığı yağmurlar da Azrail'in rehberliği de Cebrail'in vahiy taşıyan kanatları da Allah'ın iradesine bağlıdır. Bu, asla unutulmaması gereken bir hakikattir: Melekler kendi başlarına değil,

yalnızca Allah'ın izniyle hareket ederler. Onların gücü, ilahi kudretin bir yansımasıdır. Böyle düşünmezsen, "Ya abi bu anlattıkların Yunan mitolojisindeki hikâyelere benziyor..." diyebilirsin. Aman diyeyim!

Melekler, fantastik hikâyelerdeki kahramanlardan daha harika, üstelik hayal ürünü değil gerçek varlıklardır. Onlar bizimle her an birlikte olan koruyucular, destekçilerdir. Düşünsene, seni gözeten, sana eşlik eden ama asla göremediğin ekip arkadaşların var. Bu melekler hayatının her anında iyiliklerini çoğaltmanı, ruhunu güzelleştirmeni dileyen manevi dostlardır. Onların varlığı yalnız olmadığımızı, evrenin yalnızca maddi bir yer değil aynı zamanda sevgi, rahmet ve ilahi bir düzente dolu olduğunu fısıldar.

16

İslam tek bir
din değil mi?
Niçin Müslümanlar
arasında
farklılıklar var?

Haklının aslında, bazı Müslümanlar çok uzun boylu iken bazıları kısa boylu, kimi esmer tenli kimi sarışın...

Haha, tamam, bir an için uzun boylu-kısa boylu, esmer-sarışın muhabbetine gireceğiz sandım ama tabii ki asıl konumuz bu değil! Hadi gel asıl meseleye, güzel bir sohbete çevirelim yüzümüzü.

Öncelikle şunu netleştirelim: Bir kavram, bir fikir ya da bir ürün farklı ellerde, farklı bakış açılarında yeniden yoğrulup şekillendirilebilir. Bu, sanki bir ressamın aynı manzarayı farklı renk paletleriyle resmetmesi gibi. Her bir yorum, her bir uygulama o fikre yeni bir soluk, yeni bir tat katar. Ve bu çeşitlilik asla bir kusur değil tam aksine muhteşem bir zenginlik! Düşünsene, tek bir tohumdan binbir çiçek açabilir, her biri kendine has güzelliğini sunar ama hepsi aynı kökten beslenir. İşte bu, yeniliğin ve yaratıcılığın kapısını aralar. Farklılıklar bizi birbirimize bağlayan, dünyayı daha renkli ve anlamlı kılan bir hediye. Ne dersin, çeşitlilik değil de nedir ki hayatı böylesine güzel yapan?

Bir şeyin farklı uygulamalarla kendini göstermesi, o şeyin esnek ve evrensel bir yapıya sahip olduğunu gösterir. Esneklik hem bireysel hem de toplumsal düzeyde hayatta kalmanın ve başarıya ulaşmanın temel anahtarıdır. Bir fikir, farklı bağlamlarda farklı biçimlerde uygulanabiliyorsa bu onun evrensel bir değer taşıdığını ve çeşitli durumlara uyarlanabilir olduğunu gösterir. Örneğin resim sanatı dünyanın her yerinde çeşitli tekniklerle icra edilebilir.

Peki, tek bir din olarak İslam dinine inanan insanların uygulamaları arasındaki farklılıkların sebebi nedir?

Belki daha önce duymuşsundur, Müslümanlar ibadetlerini yerine getirmek ve günlük yaşamlarını düzenlemek için genel anlamda dört farklı yoldan birini tercih ederler. Bu yollara *mezhep* diyoruz. Mezhep kelimesi zaten “gidilen yol” anlamına gelir. Bu mezheplerin isimleri Hanefi, Şafii, Hanbeli ve Maliki’dir. Kafan karışmasın, bu isimler aslında geçmişte yaşamış dört büyük İslam âliminin isimlerinden gelir. Bu âlimlerin diğer isimlerini de söyleyeyim. Belki aklında yer eder: Numan, Abbas, Ahmet, Enes... Bu dört büyük bilge, Peygamberimizin vefatından yaklaşık yüz elli-iki yüz yıl sonra yaşamışlar. Peygamberimizin sözlerini ve uygulamalarını titizlikle inceleyerek, Müslümanların günlük yaşamlarında karşılaşılabilecekleri her türlü durum için nasıl davranmaları gerektiğini sistematik bir şekilde kitaplarında ele almışlar. Bununla da kalmayıp birçok öğrenci yetiştirmişler. Bu öğrenciler de hocalarının izinden giderek karşılaştıkları güncel

sorunlara çözümler üretmiş ve kitaplar yazmışlar. Böylece günümüze kadar devasa bir bilgi birikimi oluşmuş.

Ben bu tarihî süreçten bahsederken aklıma bazı sorular gelmiş olabilir. Örneğin *Neden sadece dört kişi? ya da Niçin dört farklı isim ve fikir var, tek bir tane yok?* diye sorabilirsin.

Aslına bakarsan sadece dört isim bu işi üstlenmemiş, onların dışında da pek çok âlim bu konularda görüşlerini belirtmişlerdir. Hatta onların da yazdıkları eserler, yetiştirdikleri öğrenciler ve takipçileri olmuştur. Ancak bu dört büyük âlimin kurdukları sistem çok daha fazla kişi tarafından benimsenip takip edildiği için yüzyıllar içinde ekol hâline gelerek günümüze dek ulaşmıştır.

Peki, niçin tek bir yorum değil de birkaç farklı yorum var? Oysa Peygamberimiz bir taneydi ve onun yaptıkları belliydi, diye düşünebilirsin.

Daha önce de bahsettiğim gibi farklılıklar bir sınırlılık veya sorun değil, evrenselliğin bir parçasıdır. Mesela kıyafet alırken esnek olup birkaç beden büyüye-bilen kıyafetleri, tek kalıp olanlara tercih ederiz; çünkü daha işlevseldir. Aynı şekilde, en iyi sınıf kuralları da yorumlanabilir olanlardır, çünkü günlük hayatımız belirsizliklerle doludur. Her an her şey başımıza gelebilir ve İslam dini, evrensel olma özelliğiyle bu ihtiyaçlara cevap verebilmelidir.

Hız. Peygamber'in (s.a.s.) hayatında farklı durumlarda farklı uygulamalarının olması, mezheplerin farklı

rivayetleri yani haberleri temel alarak kendi yöntemlerini geliştirmelerine yol açmıştır.

Mezheplerin oluştuğu bölgelerin kültürel ve sosyal yapısı da bu yorum farklılıklarını etkilemiştir. Örneğin sosyal hayata dair hükümlerde yerel gelenek ve kültürler, mezheplerin verdiği kararlara yansımıştır. Ayrıca, mezheplerin dinî hükümleri çıkarırken kullandıkları metodolojik farklılıklar, aynı olaydan farklı sonuçlar çıkarmalarına neden olmuştur.

Aslında birkaç örnekle bu durumu daha iyi anlayacağınızı düşünüyorum:

Örneğin Hanefi mezhebine göre vücuttan akan kan abdesti bozar. Şafii mezhebine göre ise bozmaz. Bunun sebebi, sahabeden¹ bazılarının, Peygamberimizin bir yeri kanadığında abdest aldığını görmeleridir. Mevcut diğer verileri de dikkate alarak yorum yapan âlimlerimizden Ebu Hanife, Peygamberimizin vücutu kanadığı için abdest aldığını belirtirken İmam Şafii, bunun farklı bir sebepten dolayı olduğunu ve kanamanın sadece bir rastlantı olarak gerçekleştiğini söylemiştir. Her iki görüşün de sağlam gerekçeleri vardır.

Bu noktada, "Peki, hiç kimse Peygamberimize bunun sebebini sormamış mı?" diye sorabilirsin. Elbette soranlar olmuştur ancak Peygamberimiz bazı

1 **Sahabe:** Peygamberimiz Hz. Muhammed'in arkadaşları, ona inanan ve onun zamanında yaşayan ilk Müslümanlardır.

durumlarda kendisine soru sorulmasını yasaklamış ve “Benden ne görürseniz onu yapın.” diyerek konuları detaylı açıklamaktan kaçınmıştır. Peygamber Efendimizin bu tutumu, bizler için büyük bir kolaylık ve nimet olmuştur.

Bu gibi pek çok örnek vardır ve farklı yorumların imkân sunduğu farklı uygulamalar, insanların yaşadıkları zaman, mekân ve coğrafyaya göre esneklik sağlar. Bu sayede aylarca güneşin doğmadığı kutuplarda yaşayan Müslümanlar ibadetlerini rahatça sürdürebilirken, bir gemide ya da uçakta seyahat eden Müslümanlar da ibadetlerini yerine getirmek için çeşitli seçeneklere sahiptir.

Bu durumun birçok olumlu yönü vardır:

1. Mezheplerin farklı yorumları, İslam hukukunu daha zengin ve esnek kılar. Bu, farklı coğrafyalarda ve zamanlarda Müslümanların karşılaştıkları çeşitli sorunlara çözüm sunar.
2. Müslümanların dinamik ve değişken bir dünyada dinî uygulamalarını sürdürebilmelerine olanak tanır.
3. Müslümanlar arasında hoşgörü ve anlayışı pekiştirir.
4. Mezhepler arasındaki yorum farklılıkları İslam dünyasında birliğin zayıflamasına sebep olmaz, aksine çeşitlilik içinde bir arada yaşamının mümkün olduğunu gösterir.

Farklı mezhepleri, tıpkı bir futbol takımındaki farklı oyuncular gibi düşünebiliriz. Herkes farklı pozisyonlarda oynar, herkesin kendine göre bir taktik anlayışı vardır ancak hepsi aynı hedef için oynuyor, değil mi? “Şampiyonluk şimdi değilse ne zaman?”

Ayrıca, hiçbir mezhep imamı “Sadece benim dediğim doğrudur.” dememiştir ve bir okul ya da dernek kurar gibi mezhep kurmamıştır. Sadece kendi muhakemeleri sonucunda elde ettikleri bilgileri bir araya getirmişlerdir ve onların takipçileri bu yorumları tutarlı ve işlevsel bularak kabul etmişlerdir.

“Peki, mezhepler olmasaydı ne olurdu? Kur’an’a bakarak yaşayamaz mıyım?” diye sorabilirsin. Kur’an-ı Kerim, hayatın büyük prensiplerini ve kurallarını ortaya koyar ancak bu prensiplerin günlük yaşama nasıl uygulanacağına dair detayları eksiksiz bir şekilde içermez. Örneğin namaz farzdır² ama namazın nasıl kılınacağı Kur’an’da detaylı olarak belirtilmez. Bu bilgiyi Peygamberimizin (s.a.s.) uygulamalarından öğreniyoruz. Peygamberimizin uygulamalarını ise onunla birlikte yaşayan sahabe ve o döneme yakın bir zamanda yaşamış, hayatını onun öğretilerini anlamaya adanmış âlimler ve bilginler aracılığıyla sistemli bir şekilde öğreniyoruz.

Bu durumu bir sınıf kuralına benzetebiliriz: Sınıfta birbirimize saygılı ve yardımsever olmamız gerektiği

2 **Farz:** Müslümanların yapmak zorunda olduğu uygulamalardır. Namaz kılmak, oruç tutmak gibi.

belirtilir. Ancak bu kuralı nasıl uygulayacağımızı öğretmenlerimizin, ailemizin ya da arkadaşlarımızın örnek davranışlarından öğreniriz. Öğretmenimizin bir arkadaşına yardım ederken gösterdiği nezaket ya da aile bireylerimizin birbirlerine nasıl destek olduklarını görmek, bize bu kuralı nasıl hayatımıza geçireceğimizi öğretir. İşte mezhepler de bu anlamda, Peygamberimizin sünnetini ve İslami kuralların uygulamasını anlamamıza yardımcı olur, tıpkı bir öğretmenin sınıf kurallarını pratiğe dökmesi gibi...

17

Allah
dualarımızı
duyar mı?

Duymak, kulağımızın süper güçlerinden biri! Mesela, bir kuşun cıvıltısı ya da arkadaşının kahkahası havada süzülürken ses dalgaları kulak kepçemize hop diye ulaşıyor. Kulak zarımız bu dalgaları yakalayıp titreşiyor, sonra minik kemikler (çekici, örs, üzengi; evet baya havalı isimler!) bu titreşimleri iç kulağa taşıyor. Orada, kulak salyangozumuz (kulağa tatlı bir lakap gibi geliyor) bunları elektrik sinyallerine çeviriyor ve zıp! Beynimiz bu sinyalleri çözüp "Aha, bu bir kuş sesi!" ya da "Arkadaşım espri yaptı!" diye algılıyor. Vücudumuzun bu minik mucizesi, her an fark etmeden yaşadığımız bir duyumsama...

Ama işte, duymak için sadece yarısı. Kulağın sesleri yakalaması yetmez, asıl mesele dinlemek! Dinlemek, sadece sesleri duymak değil onlara kulak kabartmak, anlamaya çalışmak demek. Mesela, öğretmen sınıfta ders anlatıyor, kelimeler havada uçuşuyor. Ama sen dalıp gitmişsen, o sesler sadece bir uğultu olarak kalır, değil mi? Dinlemek, zihnini açıp o sesleri bir hikâyeye, bir fikre dönüştürmek... Hatta bazen söylenmeyenleri bile hissetmek. Duymak kulağın işi, ama dinlemek kalbin ve aklın ortak vazifesi.

Bununla birlikte Allah'ın duyması, insanın bu fiziksel ve sınırlı duyma sürecinden tamamen farklı bir boyutadır. Bizim duymamız kulak gibi maddi organlara, ses dalgalarının havada yayılmasına ve sinir sistemimizin bu bilgiyi işlemesine bağlıdır. Oysa Allah'ın işitmesi böyle bir fiziksel sürece ya da herhangi bir aracıya bağlı değildir. O'nun işitmesi, yaratılmışların algılama biçimlerinden bağımsız, mutlak ve kusursuz bir bilgidir. İnsan bir sesi ancak ona yakınsa ya da ses dalgaları kulağına ulaşırsa algılayabilir ancak Allah, her şeyi, her yerde ve her an, hiçbir sınır olmaksızın işitir. Bu, bizim anladığımız anlamda bir "duyma" değil, ilahi bir niteliktir; zaman, mekân ya da maddi araçlarla kısıtlanmayan, her şeyi kuşatan bir bilme hâlidir. Dolayısıyla insanın duyması ile Allah'ın işitmesi arasında yalnızca bir yöntem farkı değil, aynı zamanda bir öz farkı vardır.

Allah'ın dualarımızı duyması, insanın fiziksel işitme sürecinden çok daha farklı ve derin bir anlam taşır. Allah, dualarımızı duymak için ne kulaklara ne de ses dalgalarına ihtiyaç duyar. O, kalplerimizdeki en gizli niyetleri, aklımızdaki en sessiz düşünceleri ve dualarımızı kelimelere dökmeden önce bile bilir. O'nun işitmesi, bizim dualarımızın fiziksel bir ses olup olmasına bağlı değildir. Çünkü O, her yerde hazır ve nazırdır, her şeyi bilendir ve her şeyi gözetendir. Bu nedenle Allah'a yönelen dualarımız, bir ses dalgası olarak değil bir niyet, bir umut, bir inanç olarak

doğrudan O'na ulaşır. Allah her duayı işitir ve bilir, çünkü O'nun kudreti ve ilmi sınırsızdır.

Burada bir parantez açalım: Dua, sadece sesli bir yakarıştan ibaret değildir. Aslında dua Allah'a olan bağlılığımızın, teslimiyetimizin ve içsel ihtiyaçlarımızın bir ifadesidir. Birçok kişi dua ederken isteklerini kelimelerle ifade eder ancak kalbin en derin köşelerinde saklı olan, belki de kelimelere dökemediğimiz hisler de birer duadır. Allah, bu sessiz duaları da işitir. Bize düşen bu duaları içtenlikle yapmaktır, çünkü dualarımızın O'na ulaşacağından eminizdir.

Allah, dualarımızı duyar ve en uygun zamanda, en hikmetli şekilde karşılık verir. Bu, O'nun bizim için en hayırlı olanı bilmesiyle ilgilidir. Dualarımızın hemen kabul edilmesi ya da ertelenmesi, Allah'ın sonsuz hikmetiyle alakalıdır. Çünkü O, kâinatın her köşesindeki en küçük parçacıktan en büyük galaksilere kadar her şeyi bilir ve tüm kâinattan her an haberdardır. Bizim dualarımız da bu büyük ilmin ve kudretin bir parçasıdır.

Bu anlayışla, Allah'a yapılan duaların gücünü ve anlamını derinlemesine kavrayabiliriz. Dualar, Allah'la kalben bağlılığımızın en güzel ifadesidir ve Allah, dua eden kullarına kendi yüce katından karşılık vereceğini şöyle haber vermiştir:

“Rabbiniz şöyle buyurdu: Bana dua edin, duanızı kabul edeyim.”¹

1 Mü'min suresinin 60. ayeti

18

Teknolojinin
dini var mı?

Diyelim ki bir sabah uyandınız ve robotlar kahvaltınızı hazırlıyor, eviniz kendi kendine temizleniyor, hatta yapay zekâ size ders çalıştırıyor! Birçok insan teknolojiyi bir sihir gibi görüyor ama aslında bu sihir değil, sadece bilim ve insan zekâsının birleşimi. Peki, bu kadar teknolojik gelişme dinle çelişir mi? Kesinlikle hayır! Hadi bunu biraz daha detaylı konuşalım!

Teknolojik gelişmelere baktığımızda, aslında Allah'ın bize verdiği aklın ve zekânın¹ bir yansımasını görüyoruz. İcat edilen her yeni cihaz, yapılan her yenilik, insanoğlunun kabiliyetleri sayesinde ortaya çıkıyor. Mesela telefonlar sayesinde dünyanın öbür ucundaki bir insanla anında konuşabiliyoruz. Eskiden mektupla haberleşmek günler, hatta haftalar alırdı! Bu, insanın aklını kullanarak geliştirdiği bir teknoloji sayesinde ulaştığı bir kolaylık. Din de zaten bize aklımızı kullanmamızı öğütlemiyor mu? Akıl, Allah'ın en büyük

1 **Zekâ:** Hızlı öğrenme, akıllıca düşünme yeteneğidir. Bir bulmacayı çok kısa sürede çözeabilen biri zeki olarak adlandırılır.

nimetlerinden biridir ve teknolojiyi geliştirirken de onu kullanıyoruz.

Aslında bu, bizi hayvanlardan ayıran şey. Akıldan² bahsediyorum. Her canlı beslenir ama insanoğlu mutfak kültürüne sahiptir ve bunun için bir mutfak robotu üretebilir. Her canlı barınma ihtiyacını giderir ancak insanlar kendilerine ve ailelerine uygun çeşit çeşit evler inşa ederler. Ve bu evleri inşa edebilmek için büyük makineler kullanırlar. (Ama laf aramızda, keşke akıllarını biraz daha uzun vadeli sonuçlar üzerine çalıştırsalar ve az katlı, doğayla iç içe evler inşa etseler...)

Bazı insanlar teknolojik aletlere bakıp “Acaba bunları üretmek ya da kullanmak dinen caiz mi?” diye düşünebilir. Oysa gerçek şu: Teknoloji, Allah’ın uçsuz bucaksız evrenini daha derinlemesine anlamamızı sağlayan bir nimet. Uzaya fırlattığımız teleskoplarla galaksilerin muhteşem dansını izliyor, denizin en kuytu derinliklerini keşfetmek için tasarladığımız kameralarla yaratılışın inceliklerine tanık oluyoruz. Bu araçlar doğru amaçlarla kullanıldığında, bizi Allah’ın sanatının büyüklüğüne şahitlik etmeye bir adım daha yaklaştırıyor. Nitekim İslam medeniyetinin altın çağlarına baktığımızda, Müslüman âlimlerin dönemin en ileri bilimsel ve teknik eserlerini ürettiğini görüyoruz. İbn Sina’nın tıp alanındaki başyapıtı, İbn Rüşd’ün psikoloji ve felsefe³

2 **Akıl:** Düşünme, anlama, problem çözme yeteneğimizdir. Sorunları çözmek için aklımızı kullanırız.

3 **Felsefe:** Hayatın anlamı, varoluşun nedenleri ve “Neden buradayız?” gibi büyük sorular soran bir bilim.

üzerine yazdığı eserler zamanlarının öncü çalışmalarıydı. Üstelik bu eserler, Allah'ın hikmetini anlamayı amaçladıklarını ifade ederek besmeleyle başladılar. Teknoloji sayesinde üretilen bir cihazı kullanarak aklımızı ve kalbimizi Allah'ın yaratışındaki mucizelere yönelttiğimizde, o cihaz sadece bir araç olmaktan çıkar ve âdeta bir tefekkür köprüsü olur.

Unutmamamız gereken şey, teknolojinin sadece bir araç olduğu. Bir sandalye de bir bilgisayar klavyesi de sadece araç. Önemli olan, onu nasıl kullandığımız. Mesela eskiden insanlar mektuplar yazıp posta güverciniyle gönderirlermiş. Şimdi ise hem sesimizi hem görüntümüzü kilometrelerce uzağa bir anda ulaştırabilen telefonlar var. Bu telefonlar sayesinde dünyanın öbür ucundaki arkadaşlarımızla anında konuşabiliyoruz! Ama dikkat etmeliyiz, elimizdeki telefonla hem güzel sözler söyleyip arkadaşlarımızı mutlu edebilir hem de kötü sözler söyleyip onları üzebiliriz. Tıpkı bir fırçanın hem resim yapmak hem de temiz bir duvara çizik atmak için kullanılabilmesi gibi. Bu tamamen senin elinde. Eğer teknolojiyi iyilik için kullanıyorsak, o zaman her şey yolunda! Yapay zekâ olsun robotlar olsun, bu teknolojileri Allah'ın koyduğu evrensel kurallar ve ahlak kaideleri çerçevesinde kullanırsak, hayatımızı zenginleştirmenin ötesinde dünyayı daha iyi bir yer hâline de getirebiliriz.

Örneğin robotlar evimizi temizlerken bizim daha fazla boş zamanımız olur, bu boş zamanda kitap okuyabilir, sevdiklerimizle ilgilenebilir, hayırlı işlerle meşgul

olabiliriz. Uçaklarla dünyanın farklı köşelerine seyahat edip yeni kültürler tanıyabilir, bilgisayarlarla bilimsel araştırmalar yapıp bilgi dağarcığımızı genişletebiliriz. Televizyon sayesinde dünyanın herhangi bir yerinde olan biteni anında öğrenebilir, sosyal medya ve video platformları aracılığıyla yeteneklerimizi geniş kitlelere duyurabilir, eğitim materyallerini herkesle paylaşabiliriz.

Bu araçları insanlığın iyiliği için kullanmak, teknolojiyle olan ilişkimizi anlamlı ve doğru bir şekilde yönlendirir. Yeter ki bu gücü, Allah'ın bizden beklediği yönde kullanalım.

İnsan, zihninin derinliklerinden doğan fikirleri alır, onları şekillendirir, büyütür ve hayalleriyle harmanlayarak gerçeğe dönüştürür. Ne var ki bu gerçeklere anlamın dokusunu giydirmek gerekir. Aksi takdirde en yüksek teknolojilerin gölgesinde bile insanlık masumların, kadınların, çocukların sessiz çığlıklarına sağır kalabilir. Teknoloji, insan aklının bir mucizesi olarak doğuyor ama ya bu mucize, yanlış ellerde bir silaha dönüşürse? Gözlerimizin önünde, yüreklerimizi parçalayan bir vahşete evrilirse? İşte burada durup düşünmek zorundayız: Teknolojiyi üretenler sadece onu icat etmekle yetinmemeli, bu ürünlerin kötüye kullanımını engellemek için ahlaki bir mesuliyet de taşımalı. Mesela, bir yapay zekâ aracı geliştiriliyor ama bu araç savaşlarda masumları hedef almak için mi kullanılacak yoksa insanlığın yaralarını sarmak için mi? Teknolojinin gücü, onu yönlendiren niyetle

şekillenir. Eğer bir kötülüğü hedefleyerek bilgi edinir, aklımızı kullanır ve teknoloji geliştirirsek bu insanlığa fayda değil aksine tarifsiz bir zarar verir. Düşünsenize, bir drone gökyüzünde süzülüyor ama yardım paketleri taşımak yerine bir çocuğun hayallerini yok ediyorsa, bu asla bir ilerleme değil aksine insanlığın gerilemesidir.

Bu noktada belki de mesele, tüm bu akli ve teknolojiyi bir kulluk bilinciyle yoğurmakta yatıyor. Eğer her adımda Allah'ın rızasını gözetirsek, teknolojiyi insanlığın hayrına bir araç kılabiliriz. Aksi hâlde en parlak buluşlar bile karanlık bir gölgeye dönüşür ve o gölgede masumların feryatları yankılanır.

19

Özgürlük her şeyi
yapabilmek
demek midir?

Bir bilim insanı, insanları “özgür kılacak” bir makine icat etti. Bu makine insanların tüm arzularını yerine getiriyor, onları mutlu ediyordu. İnsanlar makineye bağlandıklarında, hayal edebilecekleri her şeye sahip oluyorlardı. Bir süre sonra insanlar bu makineyi o kadar çok sevdi ki dış dünyayla olan bağlantılarını kopardılar. Herkes makineye bağlandı, hiçbir şey yapmaya ihtiyaç duymadan yaşamaya başladı. Ancak bir gün makine bozuldu ve insanlar dışarı çıkmak zorunda kaldı. Fakat dış dünya onlar için yabancı ve korkutucuydu. Özgür olmak için makineye bağlanan insanlar, sonunda kendi kendilerini hapsedilmiş buldular.

Ne yapmak istediğine sen mi karar veriyorsun? Bu soru, özgürlüğün kapısını aralayan en temel sorulardan biri olabilir. Günlük hayatımızda bizi etkisi altına alan o kadar çok şeyle çevriliz ki bazen neyi istediğimizi gerçekten biliyor muyuz, yoksa isteklerimiz başkaları tarafından mı şekillendiriliyor, farkına varamıyoruz. Reklamlar, sosyal medya, çevremizin beklentileri... Mesela yeni bir telefon çıktığında “Bunu

almalıyım!” diye düşünüyorsan, bu gerçekten senin isteğin mi, yoksa sana öyle hissettirilen bir arzu mu? Özgürlüğün ilk adımı, isteklerimizi başkalarının yönlendirmesi olmadan bilmekle, yani kendi iç sesimize kulak vermekle başlıyor.

Ama durup düşünelim: Her istediğimizi yapmak özgürlük mü, yoksa bu bizi isteklerimizin esiri mi yapar? Diyelim ki bir çocuk, tüm gün çikolata yiyip oyun oynamak istiyor. Bunu yapabilirse kendini özgür hissedebilir ama bu gerçekten özgürlük mü? Sonunda dişleri çürür, enerjisi biter ve belki de mutsuz olur. Yani her istediğini yapmak, bazen insanı özgürleştirmek yerine bir tür tutsaklığa sürükleyebilir. Özgürlük, sadece arzularımızın peşinden koşmak değil o arzuları kontrol edebilmek, neyi isteyeceğimize bilinçli bir şekilde karar verebilmektir.

Peki, gerçek özgürlük nerede yatıyor? İnsan istediğini yapmakta serbest olabilir ama asıl mesele, bu serbestliğe rağmen isteklerinin esiri olmamasıdır. İnandığı sınırlar içinde kalmayı tercih etmesi, hatta yapabileceği hâlde bir kötülüğü özgürce terk etmesi... İşte bu, özgürlüğün özüdür. Örneğin, bir arkadaşınla tartıştığında ona hakaret etmen de mümkün ama bunu yapmamayı seçiyorsun. Neden? Çünkü öfkene yenilmek yerine sakın kalmayı ve saygıyı tercih ediyorsun. Elinde imkân varken bile bir kötülüğü terk etmek, seni daha güçlü ve özgür kılmaz mı? Özgürlük her şeyi yapabilmek değil, yanlış tercih etmene bir engel olmadığında bile doğruyu seçebilmektir.

Bu noktada kurallar devreye giriyor. Kurallar deyince belki içimiz sıkılıyor, "Beni kısıtlıyor!" diye düşünüyoruz. Ama bir düşün: Trafik kuralları olmasa yolda özgürce araba sürebilir miydik yoksa kaos içinde bir kazaya mı karışırdık? Kurallar aslında özgürlüğümüzü korumak için var. Önemli olan, bu kuralların adil ve işlevsel olması. Mesela, Türkçemizin dil bilgisi kuralları sayesinde düşüncelerimizi düzgünce ifade edebiliyoruz. Eğer bu kuralları hiçe saysak yazdıklarımız karmakarışık olur, kimse ne dediğimizi anlamazdı. Kuralsız bir dünya, özgürlük değil belirsizlik getirir.

Özgürlüğü bir nehir gibi hayal edelim. Nehir yatağında aktığı sürece çevresine hayat verir ama yatağından taşıp her yere yayılırsa felakete dönüşür. İnsan da böyledir, onun özgürlüğü inandığı değerler ve kurallar içinde anlam bulur. Diyelim ki sınıf kurallarına uyuyorsun, bu seni derslerde daha rahat ve başarılı kılıyor. Ya da devlet kanunlarına bağlı kalıyorsun, bu da toplumda güven içinde yaşamayı sağlıyor. Hatta bir adım öteye gidelim: Bizi yaratan sonsuz güç sahibi bir yaratıcının kurallarına uymayı tercih etmek, ruhumuzu en üst düzeyde özgürleştirir. Neden? Çünkü bu kurallar bizim özümüze, doğamıza en uygun yolu çizer.

Bugün İngilizceden "özgürlük" olarak çevrilen "freedom" kelimesi ise bahsettiklerimizden farklı olarak kuralsızlık anlamına gelir. Oysa kuralsız bir ortamda hiçbir insan kendini güvende hissedemez, hatta çocuklar bile. Bu yüzden insan özünü doğru bir yere bağlamalı, kendi isteğiyle bağlandığı o yere yine kendi

özgür iradesiyle sadık kalarak yetkinleşmeli, gelişmeli ve başarmalıdır. Bizi yaratan sonsuz güç sahibi yaratıcının kurallarına uymaya çalışmak ise bize en yüce özgürlük duygusunu tattırır.

Konuyla ilgili bir örnek daha vereyim: "Serbest" kelimesini duymuşsundur. "Serbest olmak ve özgürce yaşamak" deriz. Ancak serbest kelimesi Farsçada "başı bağı" anlamına gelir. "Ser" baş, "best" ise bağı demek. Burada baş, akıl veya ruh anlamına da gelebilir. Yani aklımızın veya ruhumuzun bir yere bağı olması... Bu, günlük kullanımda düşündüğümüzün tam tersi gibi görünse de en başta zikrettiğimiz özgürlükle, özün gürleşmesiyle paralel bir anlam taşır.

İnsan zayıf bir varlıktır, sürekli öğrenmeye ve bilgilenmeye ihtiyaç duyar. Bu süreçte temel ilkelere ve kurallara ihtiyaç vardır. İnsan, bu kural ve ilkeleri belirlediği ölçüde özgürleşir, gelişir ve daha iyi bir insan hâline gelir. Ailesine bağı bir çocuk daha özgüvenli olur, okuluna bağı bir öğrenci daha başarılı olur, anayasaya bağı bir insan daha özgür ve topluma faydalı bir birey olur. Yaratıcının kurallarına bağı bir insan ise her koşulda özgür ve kâmil insan olmayı başarır.

Özgürlüğü bir nehir gibi düşünmüştük. Nehir yatağından taşarsa etrafını mahveder ama yatağında akarsa hem kendini hem de çevresini besler demiştik. Özgürlük de böyle bir şeydir, kurallar içinde anlam bulur ve değer kazanır. Aksini düşünmek yani özgürlüğü kural-sızlık olarak düşünmek, bir balığın sudan çıkıp karada

özgür olabileceğini sanması kadar komik. Ne de olsa bir balığın özgürlüğü, suyun içinde yüzebildiği yani doğasına uygun olan kurallara bağlı olduğu sürece geçerlidir.

Sonuç olarak gerçek özgürlük, kuralsızlık ya da her istediğini yapmak değil, neyi isteyeceğini özgürce seçip o yolda bilinçle ilerlemektir. Tıpkı bir balığın suda özgür olması gibi. Su, onun sınırır ama aynı zamanda hayatını mümkün kılan şeydir. Özgürlük de böyledir, bizi biz yapan değerler ve tercihler içinde gürleşir. Özgür olmak, özümüzü bulmak ve o özü geliştirmek değil midir zaten?

20

Tesettür sadece
kadınlara mı
farz?

Tesettür denildiğinde aklına ilk ne gelir? Hemen kıyafetleri düşünüyorsun değil mi? Başörtüsü, pardösü, şal... Ama acaba tesettür sadece kıyafetlerden mi ibaret? Gel, tesettürün ne olduğunu biraz daha irdeleyelim. Çünkü işin aslında "tesettür" düşündüğünden çok daha derin anlamlara sahip.

Öncelikle kelimenin kökenine inelim, kazı yapmak gibi düşünebilirsin bunu. "Tesettür" kelimesi Arapçadan gelir ve "setr" kökünden türemiştir. Bu kelime "örtmek", "gizlemek", "kapatmak" anlamlarına gelir. Ama merak etme, bu yalnızca dilsel bir açıklama değil. Bu kökten türeyen anlamların bizim yaşamımıza nasıl dokunduğunu görmek için biraz daha yakından bakalım. Belki daha önce fark etmedin ama bu kelimenin izi Türkçede bile var. Hani şu "setre" diye adlandırdığımız önü ilikli ceketler var ya, işte onlar da bu kökten gelir. Şu meşhur "Üsküdar'a Giderken" şarkısını bilirsin belki:

Üsküdar'a gider iken aldı da bir yağmur,
Kâtibimin setresi uzun, eteği çamur.

İşte o "setre" de aynı anlamı taşıyor: örtmek, gizlemek. Fark ettiğin gibi tesettür sadece bir kıyafet tarzını değil,

aynı zamanda insanın kendisini gizlemesini, saklamasını ifade ediyor. Ama hemen negatif bir düşünceye kapılma. Çünkü insan bazen korunmak, bazen güvende hissetmek için örtünür. Üşüdüğümüzde bir battaniyeye sarılmak gibi tesettür de insanı dış dünyadan koruyan bir örtüdür. Kimi zaman soğuktan, kimi zaman bakışlardan, kimi zaman da kötü niyetlerden...

Tarih boyunca insanlar, vücutlarını çeşitli şekillerde örtmüşlerdir. Bu örtünme, bir kıyafet giymekten fazlasını ifade eder. Bedenimizi nasıl örttüğümüz bazen kim olduğumuzu ve nasıl yaşamak istediğimizi gösteren bir işaret gibidir. Peki, neden örtünürüz?

Dinimizin çizdiği sınırlar çerçevesinde örtünme, bir kimlik işaretidir. Bu şekilde giyinmek insanın hem inançlarını gösterir hem de Allah'a olan bağlılığını ifade eder. Ama her şeyden öte, örtünme insanın kendini tanımaya başladığı, kendi sınırlarını çizdiği bir davranıştır.

Bu noktada örtünme yalnızca dışsal bir eylem olarak değil aynı zamanda insanın kendi iç dünyasına yönelik bir iç disiplin, bir kendini terbiye etme biçimi olarak da anlaşılabilir. Çünkü örtünme yalnızca başkalarına karşı bir sınır koymak değil, aynı zamanda kendi nefesine¹ karşı bir bilinç inşa etmektir.

Şimdi tesettürün bu soyut taraflarını biraz daha açalım. Tesettür sadece bir beden örtüsü müdür? Hayır! İnsan

1 **Nefs:** İçimizdeki bencil istekler, arzular. Bu isteklerimizi kontrol etmek gerekir.

sadece dışını değil, iç dünyasını da örter. Mesela zihnini karanlık fikirlerden, kalbini kötü duygulardan korumak için bir kalkan oluşturur. Dışındaki örtü seni nasıl fiziksel olarak koruyorsa, içindeki tesettür bilinci de ruhunu ve düşüncelerini aynı şekilde korur. Bu açıdan bakıldığında tesettür sadece bir kıyafet değil bir duruş, bir bakış açısıdır. Kendini ve değerlerini korumanın bir yoludur.

Aslında tesettür, kişinin kendini değerli hissetmesiyle ilgili bir durum. Belirli bir çerçevede örtünmek; bedeninin, şahsiyetinin saygın bir şekilde korunmasını sağlar. Yani sadece kendini başkalarının bakışlarından saklamak değil, kendini daha değerli kılacak şekilde korumaktır. Bir hediye düşün: Değerli bir hediye özenle sarılır ve dışarıdan hemen görülmez. İşte tesettür de böyledir. Değerini gizleyerek, ona daha fazla anlam katarsın.

Dinimize göre hem erkekler hem de kadınlar tesettürden sorumludur. Yani örtünme, sadece kadınlara özgü bir uygulama değil. Her insan, belirli sınırlar çerçevesinde bedenini örtmekle sorumlu tutulmuştur.

Özetle, tesettür sadece fiziksel bir örtü değil aynı zamanda insanın kendini hem bedenlen hem de ruhen koruduğu bir yaşam tarzıdır. Hem erkekler hem de kadınlar için bu, sadece dışarıya nasıl görüldüğümüzle değil iç dünyamıza ne kadar özen gösterdiğimizle de ilgilidir. Bu yüzden tesettür konusuna sadece kıyafetlerden ibaretmiş gibi bakmamak gerekir. Çünkü örtünmek, insanın kendini ve değerlerini korumasının en güzel yollarından biridir.

21

Evrım nedir,
ne değildir?

Öncelikle, evrimin ne olduğunu bir netleştirelim. Evrim, canlıların milyonlarca yıl boyunca çevrelerine uyum sağlayarak değişim geçirdiği fikrine dayanan bir bilimsel teoridir. Bu teoriyi en çok *Charles Darwin* ismiyle yan yana duymuşsundur. Darwin, doğadaki canlıların zaman içinde, doğal seçim dediğimiz bir süreçle değiştiğini ve geliştiğini öne sürer. Yani bir canlının çevresiyle uyum sağlayabilen özellikleri kalır, diğerleri elenebilir. Darwin'e göre bu süreç, canlıların tür değiştirmesine kadar gidebilir.

Ancak evrim teorisi sadece "insanlar maymundan geldi" demekle sınırlı değil. Evrim, daha geniş bir perspektifte, tüm canlı türlerinin birbirinden türediği ve bu türlerin zaman içinde değişiklikler geçirdiğine dayanan bir teoridir. Örneğin bitkilerin, balıkların, kuşların hatta bakterilerin bile milyonlarca yıl süren evrimsel süreçleri vardır. Ama burada asıl mesele, insanların maymunlar gibi primatlarla ortak bir atadan gelip gelmediğidir. Bilim, insanlarla şempanzelerin %98 oranında aynı genetik yapıya sahip olduğunu gösteriyor. Bu, maymunlarla uzaktan akraba olabileceğimiz anlamına gelebilir mi?

İslam'a göre yaratılış nasıl gerçekleşmiştir?

Kur'an-ı Kerim'e göre insan, Allah'ın bizzat yarattığı özel bir varlıktır. Yani insan, tek bir hamlede, Allah'ın kudretiyle yaratılmıştır. Bu yaratılış sürecinde ilk insan Hz. Âdem topraktan yaratılmış ve ona Allah tarafından ruh üflenmiştir. Yani biz insanlar sadece fiziksel varlıklar değiliz, bizde bir ruh ve bilinç var, bu da bizi diğer canlılardan ayıran en önemli özelliklerden biri. Bu konuyu seninle daha önce uzun uzun konuşmuştuk.

Bu yaratılış hikâyesi, evrim teorisinin sunduğu "İnsan diğer canlılar gibi uzun bir evrimsel süreç sonucu ortaya çıkmıştır." iddiasıyla yüzleştğinde ne olur? İşte burada İslam'ın bilime nasıl yaklaştığına dikkat etmemiz gerekiyor.

İslam ve bilim arasındaki ilişki

İslam, doğruluğu bilimsel yolla ispatlanmış bir bilgiyi reddetmez. Hatta tam tersine, Kur'an'da insanları sürekli olarak doğayı, evreni ve yaratılışı araştırmaya, anlamaya ve sorgulamaya teşvik eden ayetler bulunur. "Hiç düşünmez misiniz?" ya da "Görmez misiniz?" gibi ifadeler Kur'an'da sıklıkla geçer. İslam'a göre bilim ve din, birbiriyle çatışan değil birbirini tamamlayan alanlardır. Dolayısıyla evrim teorisi gibi bilimsel

teoriler üzerine düşünmek, araştırmak ve tartışmak İslam'la çelişmez. Ama burada önemli bir nokta var: İslam, insanın yaratılışının Allah tarafından özel olarak gerçekleştiğini vurgular. Yani insanlar, doğrudan Allah'ın takdiri ve iradesiyle yaratılmıştır. Evrim teorisi ise daha genel bir doğal süreçten bahseder. Yani türler arasında bir dönüşüm olabilir ama İslam'da insanın bedeni de ruhu gibi Allah'ın bizzat yarattığı bir mucizedir. Bu, diğer canlılar üzerinde evrim teorisinin ileri sürdüğü süreçlerden hiçbirinin yaşanmadığı anlamına gelmez. Sadece insanın, evrimin önerdiği şekilde bir süreçle açıklanamayacak kadar özel bir yaratılış hikâyesi olduğuna dikkat çeker.

Diğer türlerin evrimi ne olacak?

Şimdi şunu sorabilirsin: Peki ya diğer canlılar? İslam'da bu konuda net bir açıklama olmamakla birlikte, canlı türleri arasında gözlemlenen değişimleri yani bir bakıma evrim teorisinde iddia edilenlerin bir kısmını, Allah'ın yaratma kanunlarından biri olarak kabul edebiliriz. Çünkü Kur'an'da her şeyin Allah'ın kudretiyle belli bir düzen içinde yaratıldığı anlatılır. Bu düzenin içinde evrimsel bir süreç olabilir mi? Belki vardır! Ancak bu, insanın yaratılışını açıklamak için yeterli olmayabilir.

Bazı Müslüman düşünürler evrim teorisinin hayvanlar ve bitkiler için geçerli olabileceğini ancak insanın yaratılışının doğrudan ilahi bir irade sonucu olduğunu savunmuşlardır. Yani Allah canlıları çeşitlendirebilir, onları bir süreç içinde şekillendirebilir ama insanın yaratılışı bu sürecin dışında daha özel olarak gerçekleşmiştir, görüşünü savunan Müslüman âlimler de vardır.

Evrim teorisinden hareket ederek insanların maymunlardan geldiğini söyleyenlerin elinde bunu ispatlamaya yetecek kadar güçlü deliller yok. Zaten bu deliller var olsaydı, bugün konuyu "teori" olarak değil "bilgi" olarak konuşuyor olurduk, yani mesele tartışmaya açık bir konu olmaktan çıkardı.

Maymunlar, Allah'ın yarattığı harika canlılardan biridir. Biz ise Allah'ın yeryüzündeki halifesi, yani temsilcisi olarak yaratıldık. Bu yüzden, maymunların muz sevdasıyla biz insanların yüksek manevi amaçları arasında oldukça büyük bir fark var!

Eğer evrim Allah'ın yarattığı düzenin bir parçasıysa, bu durum İslam'la çatışmaz. Ama insanın yaratılışı sadece bir genetik süreç değil, Allah'ın özel bir yaratma eylemidir.

Özetle, belki genetik olarak maymunlara yakın olabiliriz ama onlar bizim "atalarımız" değil. Biz, Hz. Âdem'den gelen, Allah'ın yarattığı özel varlıklarız. Maymunlar ise sadece sevimli dostlarımız! Hem onlar muz sevdasında, bizlerse ruhumuzu geliştirme peşindeyiz.

İşte bu yüzden insan olmanın değerini bilelim, maymunların şirinliğini izleyelim ve Allah'ın bize verdiği akli kullanıp araştırmaya, öğrenmeye ve insanlığımıza sahip çıkmaya devam edelim.

22

Burçlar
doğruyu
söyler mi?

Birçoğumuz burçlara bakıp “Acaba bugün şanslı mıyım, yoksa yine mi başıma bir aksilik gelecek?” diye düşünmüşüzdür, değil mi? Hatta yıldızlar sanki gökyüzünde oturmuş, hayatımız hakkında dedikodu yapıyor gibi gelebilir bize. Oysa gerçek şu ki yıldızlar gökyüzünde parıldarken harika görünür fakat hayatımız hakkında hiçbir fikirleri yoktur. Onlar, sadece gökyüzünün parlak lambaları!

Doğdukları tarihe göre belirlenen burçların karakter özelliklerini ve kaderlerini etkilediğine inanan insanlar var. Filmlerde ve kitaplarda burçların etkileri üzerine pek çok eğlenceli hikâye görmüş olabilirsiniz. Peki, burçlar ne derse desin hayatımızı gerçekten kim yönlendiriyor? İşte burası çok önemli: Her şeyin yaratıcısı ve sahibi olan Allah! Yani yıldızlar ne kadar parıldarsa parılsın, Allah’tan başka kimse kaderimize müdahale edemez.

Örneğin eğer sabah işe giderken anahtarlarını bulamıyorsan bu yıldızların bir oyunu değil, belki de sabahki telaşındandır. Ya da bir iş görüşmesinde başarısız olduysan, bu burç yorumlarıyla değil belki de hazırlığının yetersizliği ile ilgilidir.

Başını kaldırıp gökyüzüne baktığında gördüğün o muhteşem yıldızlar sadece Allah’ın kudretinin birer

nişanesidir.¹ Hayatındaki iniş çıkışlar ise senin kararların ve tercihlerinle şekillenir. Dolayısıyla, eğer bugün bir kez daha cüzdanını nereye koyduğunu hatırlamıyorsan bil ki bu, yıldızların yerleriyle ilgili değildir. Belki de günlük hayatın hengâmesinde senin dikkatsizliğinin bir sonucudur.

Burçların ya da yıldızların insanlar üzerinde bir güce sahip olduğuna inanmak, Allah'ın mutlak güç ve kontrol sahibi olduğu inancımızla uyuşmaz. İslam, her şeyin Allah'ın iradesiyle olduğunu söyler. Eski zamanlarda insanlar burçlara ayrı bir güç atfetmişler, hatta onlara tapınmışlardı. Bu inanç, İslam'ın en temel ilkesi olan tevhid² inancıyla bağdaşmaz. Yani burçlara veya yıldızlara bakarak gelecekte neler olacağını öğrenmeyi ummak, Müslümanlar için uygun bir davranış değildir.

Tarihte birçok İslam bilgini, burçlara gereğinden fazla inanmanın tehlikeleri hakkında insanları uyardı. Çünkü bu, insanları Allah'ın gücüne olan inançtan uzaklaştırabilir. Bununla birlikte bazı mutasavvıflar,³ düşünürler ve sanatçılar burçların ve sembollerinin cazibesine kapılmış, onları sanat ve edebiyatta kullanmışlardır. Yani burçlar her zaman kötü olarak görülmemiş ama onlara aşırı anlam yüklemek doğru bulunmamış.

1 **Nişane:** Bir şeyin izi, işareti demektir.

2 **Tevhid:** Allah'ın tekliğini, O'ndan başka ilah olmadığını ifade eden kavram

3 **Tasavvuf:** İslam'da, kalbin ve ruhun arındırılmasını ve içsel bir yolculuğu hedefleyen manevi bir disiplindir. Tasavvuf yolundaki kişiye mutasavvıf denir.

Bir de şöyle düşünelim: Hedeflerine ulaşan insanlar, sadece burçlarına göre işleri yolunda gideceği söylendiği için mi varmak istedikleri noktaya ulaşıyorlar? Hayır! Başarılı olmak için çaba sarf etmek, doğru kararlar vermek, sabırlı olmak ve sebat göstermek gerekir. Burç yorumlarını okumak eğlenceli gelse de unutmayalım ki hayatımızın kontrolü bizim elimizde. Bu yüzden, burçlar ne derse desin kararlarını kendi aklınla ve kalbinle verirsin.

İslam dinine göre insanlar, doğdukları güne bağlı olarak değil hayatları boyunca yaptıkları iyi ya da kötü davranışlarla şekillenirler. Mevlana'nın Mesnevi adlı kitabında sıkça değinilen bir konu vardır: İnsanlar sürekli gelişir ve değişir. Bunu hatırlayarak, burçlardan çok daha önemli olanın davranışlarımız ve niyetlerimiz olduğunu anlayabiliriz.

Sonuç olarak, burçlar hakkında arkadaşlarınla şakalaşsan ve bazen yorumları merak etsen de unutmaman gereken şey şu: Burcumuz ne olursa olsun hayatımızı şekillendiren şey inançlarımız, çabalarımız ve nasıl bir insan olmak istediğimizdir. Ne yaparsak yapalım, yıldızlar bizim dağınık odamızı toplamaya gelmeyecek! Burçlar "Bugün büyük başarılar seni bekliyor!" dese bile biz sınava çalışmadan o başarı gelmeyecek.

Öyleyse yıldızlar gökyüzünde güzelce parılsın, biz de hayatımızı Allah'a güvenerek ve doğru seçimler yapmakla, tercihlerimizin gerektirdiği çabayı göstermekle sorumlu olduğumuzu bilerek yönlendirelim.

23

Cinler nasıl varlıklar,
invisible modda mı
takılıyorlar?

Islam'a göre cinler, insanların göremediği, farklı bir boyutta var olan yaratıklardır. Allah'ın hem insanları hem de cinleri ibadet etsinler diye yarattığı Kur'an'da açıkça haber verilir. Cinler tıpkı insanlar gibi Allah'a ibadet etmekle yükümlüdür, özgür iradeye sahiptir ve iyiliği ya da kötülüğü tercih edebilirler. Yani aslında onların da bizim gibi sorumlulukları var. Öyle ki bazı cinler Allah'a inanırken bazıları inanmaz, bazıları iyi işler yaparken bazıları kötülük peşinde koşabilir. Anlayacağın, cinler "doğası itibarıyla kötü"¹ denebilecek varlıklar değillerdir. İyilik ve kötülük arasında tercihte bulunurlar, tıpkı insanlar gibi...

Peki, cinler biz insanları nasıl etkiler?

Kur'an ve hadisler, cinlerin insanlara bazı etkilerinin olabileceğini ancak onların gücünün Allah'ın izniyle sınırlı olduğunu bildirir. Peygamber Efendimiz, cinlerin

1 Aslında "doğası gereği kötü" olarak yaratılan hiçbir varlık yoktur. "E peki, şeytan?" dersin onun da varlık âleminde şeytan olarak yaratılmadığını hatırlatmak isterim. Şeytan da bir cindi. Sonra Allah'a isyan etti, kibirlendi ve Müslümanları yoldan çıkarmaya ant içti. Yani, istese iyi bir cin olabilecekken şeytan olmayı da o tercih etti.

verebileceği zarardan Allah'a sığınmayı öğretmiş ve ashabına bu konuda dua etmeyi tavsiye etmiştir. Örneğin, Felak ve Nas surelerini okuyarak Allah'ın korumasına sığınmamız, bu görünmez varlıkların etkilerinden korunmak için bir zırhtır bizlere. İnsanlar bazen cinlerden korkarak onlara gereğinden fazla güç atfeder, oysa asıl odaklanmamız gereken, Allah'a olan sarsılmaz güvenimizdir. Cinlerin varlığından korkmak yerine Allah'ın her şeye kadir olduğunu bilerek O'na sığınmak en doğrusudur.

Cinler denince, çoğu insanın aklına hemen ürpertici hikâyeler, karanlık gölgeler ya da eski masallardaki afacan varlıklar gelir. Sanki her an bir köşeden fırlayıp bize muzırlık yapacaklarmış gibi! Ama gelin, şu cin meselesine biraz daha sakın ve samimi bir açıdan bakalım. Cinlerle ilgili en büyük yanlış anlaşılma, onların her zaman korkutucu ve zarar verici varlıklar olduğu düşüncesidir. Oysa cinler de tıpkı insanlar gibi, Allah'ın yarattığı varlıklar. Kimi iyi, kimi yaramaz ama hepsi Allah'ın koyduğu sınırlara tabi.

Peki, cinlerden korkmaya gerek var mı? Asla! Çünkü bize, cinlerin etkilerinden korunmanın en güzel yollarını öğreten bir rehber var: Peygamber Efendimiz (s.a.v.). Onun bize miras bıraktığı dualar ve sureler, âdeta manevi bir kalkan gibi. Mesela, Felak ve Nas sureleri... Bu iki kısa ama muazzam sure, sadece cinlerden değil her türlü kötülükten korunmamız için birer hazine. Peygamberimiz bu sureleri okuyanların, Allah'ın izniyle şeytanın vesvesesinden, nazardan ve

her türlü şerden emin olacağını müjdelemiş. Düşün-
senize, birkaç cümlelik bir dua koskoca bir manevi zırh
oluyor!

Ayrıca hazine sadece bu surelerle sınırlı değil. Mesela,
evimize girerken “bismillah” demek, yatarken Âye-
tü'l-Kürsî okumak, sabah akşam zikir çekmek... Bunlar
hem kalbimizi ferahlatıyor hem de bizi görünen görün-
meyen her türlü zarardan koruyor. Sanki manevi bir
koruma baloncuğunun içinde gibiyiz! Üstelik bu dua-
lar sadece bizi koruyan bir zırh olmaktan ibaret değil,
hayatımızın her anında bize huzur veren birer nimet.

Bir de şu var: Cinler bazen bizim hayal gücümüzde,
olduğundan daha büyük bir yer kaplıyor. Eskilerin
hikâyelerinde cinler biraz abartılmış olabilir. Ama
gerçek şu ki Allah’a sığındığımızda, O’nun koruması
altında olduğumuzda, hiçbir varlık bize zarar veremez.
O yüzden cinlerden korkmak yerine dualarımızı dili-
mizden düşürmeyelim. Hem, Felak ve Nas’ı okumak o
kadar kolay ki sabah bir fincan çay içerken bile oku-
yup günümüzü bereketlendirebiliriz.

Cinler bizim göremediğimiz varlıklar oldukları için
gizemli ve merak uyandırıcı olsalar da Allah izin ver-
medikçe bizi korkutacak güçleri yoktur. Asıl güçlü
olan Allah’tır ve ona sığındığımızda korkularımız yeri-
ni güvene bırakır. Dinimiz her konuda olduğu gibi bu
konuda da ölçülü ve doğru tutumu öğretmiş, insanlar
ve diğer görünmez varlıklar arasındaki ilişkiyi endişe
ve korkuya mahal vermeden açıklamıştır.

Bazen insanlar yaşadıkları garip olayları, duygu değişimlerini ya da iç huzursuzluklarını cinlerle bağlantılı sanabilir. Oysa çoğu zaman bunların arkasında psikolojik ya da psikiyatrik sıkıntılar, hatta tedavi gerektiren hastalıklar yatıyor olabilir. Hemen cinleri düşünmek yerine asıl meselenin insan zihninin karmaşası ya da bedenin bir yardım çağrısı olduğu unutulmamalı. Böyle durumlarda önemli olan, Allah'a olan güveni kalpte güçlü tutmak ve gerektiğinde bir uzmana başvurarak doğru tedaviyi aramaktır.

Cinler hakkında fazla konuşmanın uygun olmadığını söylerler. Aslında buna tamamen katılmasam da şu düşünce kabul edilebilir: Eğer bir olguyu sürekli olumsuz şekilde anarsak ve korkumuzu dile getirirsek, zihnimiz bize oyunlar oynayabilir ve bazı hayalleri gerçeğe benzetebilir. Özellikle kritik gelişim çağlarında bu tür konulara fazla dalmamakta fayda var.

24

Bu da mı
batıl inanç?

Aynadan geçen koca bir yıl!

Koridorda yürüyorsun, elindeki telefona bakmaktan o kadar dalgınsın ki... Birden aynaya arptın! Ve işte o an: Tam yedi yıl boyunca şanssız olacaksın, diyorlar. Düşünsene, sırf bir ayna kırıldığı için yedi yıl boyunca her sabah ayakkabının teki kaybolacak, okulda hep en zor sorular seni bulacak! Tabii ki bu biraz komik, değil mi? Aynalar sadece bizim yansımamızı gösterir, kırıldığında ise... En fazla annen biraz sinirlenir. Yani aynayı kırmakla kötü şansın gelmesi arasında hiçbir bağlantı yok!

Siyah kedilerin gizli ajandası

Sokakta yürüyorsun ve aniden önünden siyah bir kedi geçiyor. Dur bir dakika! Bir şey olacak, hemen yoldan dönmelisin. Çünkü siyah kediler, sanki gizli bir ajandaları varmış gibi insanların yolunu kesip şanssızlık dağıtıyorlar, değil mi? Aslında bu zavallı kedicik belki

sadece karnını doyurmaya gidiyordur. Siyah, onların sadece rengi. Onlar da diğer kediler gibi yiyecek ve oyun peşinde! Yani siyah kediler renkleri yüzünden kötü şans getirmezler, sadece biraz gizemli görünürler, o kadar.

Ters ayakkabının büyük planı

Diyelim ki ayakkabını aceleyle giydin, bir baktın ki sağ ayağına sol ayakkabıyı geçirmişsin. Hemen düzeltmen lazım, yoksa büyük bir felaket geliyor! Öyle mi? Yok canım, sadece biraz rahatsız yürürsün, o kadar! Ayakkabılarını giyerken karıştırırsan bu durum uğursuzluk getirmez, olsa olsa biraz komik görürsün ve yürüyüşün tuhaf olur. Yani rahat etmek için ayakkabıları doğru giyelim ama korkacak bir şey yok.

Tuz dökme felaketi!

Hadi diyelim ki masada yemeğini yerken birden tuzluk devrildi. Panik başlasın! Çünkü tuz dökülünce hemen omzunun üzerinden tuz atmazsan, kötü şans seni bulacakmış. Gerçekten mi? Sanki tuz, yemeklere tat vermekten başka bir görev edinmiş gibi. Aslında burada can sıkıcı olan tek şey, sofraya tuz dökülmüş olması. Omzuna tuz atmak yerine masayı temizleyip yemeğe kaldığın yerden devam edebilirsin!

Düşen çatalın misafir haberi

Yemek yerken çatalını yere mi düşürdün? Hemen hazırlan! Çünkü bir misafir kapını çalmak üzere! Gerçekten mi? Çatal sanki gizli bir haberciymiş gibi “Hadi bakalım, biri geliyor!” mu diyor? Gel kabul edelim, çatal aslında sadece elinden kaydı ve onu yerden alıp yıkaman gerekecek. Merak etme, misafirler çatalının düşmesini beklemeyiz, geleceklerse yere atlayan çatalarla değil telefonla haber verirler!

Çiğnemen sakız canavarı

Gece oldu, elinde bir sakız var. Hemen uyarıyorlar: Sakın gece sakız çiğneme, çünkü o sakız geceleri ölü etine dönüşür! Ne kadar tuhaf bir fikir, değil mi? Sakız gündüz lezzetliyle gece olunca birden sihirli bir şekilde değişip canavar olmuyor tabii ki. Gece ya da gündüz, sakız hâlâ sakızdır. Tek sorun, gece sakız çiğnerken uyuyakalırsan sabah onu yastığına veya saçlarına yapışmış bulabilirsin!

Kapı eşiğindeki zorlu karar

Bir arkadaşınla kapıda vedalaşacaksın ama dikkat! Eğer kapı eşiğinde el sıkışırsanız, aranız bozulurmuş! Sanki kapının tam ortası, arkadaşlık bozan bir güçle doluymuş gibi. Gerçekte, el sıkışmanın kapıyla bir ilgisi yok. Kapı eşiği sadece orada duruyor, “Lütfen

tartışın” demiyor! El sıkışın, sarılın, konuşun, içeri girin ya da dışarı çıkın; bu kapının umurunda bile değil!

Saç kesmek ve öğrenme becerisi

Bir zamanlar çocuğun saçını kesersen öğrenme gücü çeker diye inanılırdı. Sanki saçlar beynin bilgi toplama anteniymiş gibi! Oysa saçlarımız beynimizden çok uzakta ve kesildiğinde yalnızca biraz daha kısa saçlı oluruz. Öğrenme gücümüz ise kitaplar, oyunlar ve eğlenceyle gelişir. Yani saçların kesildiğinde beynin çalışmaktan vazgeçmez!

Baykuşun gece şarkısı

Bir baykuş gece ötüyorsa hemen “Eyvah başımıza bir musibet gelecek!” diye endişelenmelisin, derler. Sanki baykuşlar, karanlıkta kötü haber taşıyan gizemli ajanlar. Gerçekte baykuşlar sadece şarkı söylüyorlar, çünkü geceleri uyanıklar. Baykuşun öttüğünü duyduğunda endişelenmek yerine onun güzel konserinin tadını çıkar!

13 numaranın koca sırrı

Otel odalarında, asansör düğmelerinde 13 numaray göremediğinde şaşırma. Çünkü bazı insanlar 13’ün uğursuz olduğunu düşünmüş ve bu yüzden o

sayıyı ortadan kaldırmışlar. Sanki 12'den sonra birden 14 gelince, işler yolunda gidecek! Oysa sayıların sırları yoktur, onlar sadece sayıdır. 13, diğer sayılardan daha korkutucu değildir. Yani 13 numara sadece sıradaki sayıdır. Ne eksik ne fazla...

Parmak çıtlatma ve yaşlanma efsanesi

Parmaklarını çıtlattın mı? Aman dikkat, büyüklerin hemen "Elin buruşacak!" der. Parmak çıtlatmanın ellerimizi yaşlandırdığını kim düşündüyse gerçekten ilginç bir hayal gücüne sahipmiş! Parmak çıtlatmak sadece eklem yerlerinden çıkan hava kabarcıklarıyla alakalı. Yani ellerin gençliğini ve pürüzsüzlüğünü parmak çıtlatmak değil, genetik ve iyi bakım belirler!

Sol göz seğirmesi: Bakalım ne olacak?

Bir sabah kalktın ve sol gözün seğirmeye başladı. O da ne? Herkes hemen "Bir şey olacak!" diye uyarıyor. Peki, ne olacak? İşte bu kısmı kimse net bilmiyor! Gerçekte göz seğirmesi, kaslarımızın küçük bir hareketinden ibaret. Yani büyük olaylar beklemek yerine, gözünün biraz dinlenmesi gerektiğini bilmen yeterli!

Gece mezar ziyareti ve hayaletler

Gece mezarlığa gitmek mi? Kimse buna cesaret edemez, çünkü güya hayaletler ve ruhlar mezarlıkta dolaşıyormuş. Sanki mezarlıkta bir gece partisi varmış da herkes geceyi bekliyor! Oysa gerçek şu ki gece ya da gündüz, mezarlık sadece bir bekleme yeridir. Hayaletler ise korku filmlerinde gezer, gerçek hayatta değil. Gece kabristanı ziyaret etmek, sadece karanlık olduğu için biraz ürkütücü olabilir ama ruhların parti yapmadığına eminiz.

Nazar boncuğu ve süper gücü

Birinin gözü üzerinde gibi mi hissediyorsun? Hemen bir nazar boncuğu tak, kurtul! Efsaneye göre bu mavi boncuk tüm kötü bakışları geri püskürtebilecek süper güce sahipmiş. Oysa İslam'a göre koruyucu olan şey boncuk değil. Nazara karşı en etkili korunma yolu Allah'a dua etmek ve O'na sığınmaktır. Nazar boncuğu ise sadece süslü bir takıdır, büyü bir kalkan değil.

Kurşun dökmek: Kötü enerjiyi eritmek mi?

Kendini kötü mü hissediyorsun? Hemen bir kurşun dökelim! Sanki eriyen kurşun kötü enerjiyi eritip götürecekmış gibi düşünülür. Oysa dinimiz, böyle

batıl uygulamalardan uzak durmayı öğütler. Kötü enerji diye bir şey varsa ondan kurtulmanın yolu erimiş metalde değil, Allah’a dua edip O’ndan yardım dilemekte yatar. Kurşun dökmek sadece evde metal eritmekten ibaret kalır, başka bir mucize yaratmaz!

Üzerlik otu yakmak: Kötü ruhların kâbusu mu?

Bir evde üzerlik otu yakıldı mı kötü ruhların hemen kaçacağı söylenir. Sanki dumanı gören ruhlar, “Aman kaçalım, üzerlik var!” diye panikleyecekmiş! Gerçekte ise her türlü kötülükten korunmanın yolu otlardan değil dualardan geçer. Bize zarar verebilecek şeylerden bizi koruyacak olan sadece Allah’ın rahmeti ve korumasıdır. Üzerlik otu yaktığında ise sadece etrafa koku yayılır!

Türbelere bez bağlamak: Dileklerin kabulü mü?

Bir türbeye¹ gittin, bir de baktın ki dallara bez parçaları bağlanmış. Sanki o bez parçaları, onları oraya bağlayanların dileklerini bir postacı gibi gökyüzüne

1 **Türbe:** Önemli bir kişinin mezarının üzerine yapılan küçük bina. İnsanlar buraya ziyarete gelir, dua ederler. Ama dikkat et, dualarımızı ölen kişiye değil Allah’a yönelerek yapmalıyız. Çünkü Allah’tan başka dualarımızı duyup karşılık verebilecek diri ya da ölü kimse yoktur.

taşıyacakmış! İslam'da dileklerin kabulü için türbele-re bez bağlamaya gerek yoktur, dileklerimizi sadece Allah'a yönelip içtenlikle dua ederek ifade ederiz. O duaları Allah'ın işittiğinden hiçbir şüphemiz de olmaz. Yani anlayacağın, bez parçaları seni dileklerine kavuşturmaz, sadece rüzgârla sallanır. Dileklerini en doğru adrese, yani Allah'a iletme daha iyidir.

Fal bakmak: Geleceği bilmek mi?

"Falına bakayım mı? Kahve taveleri sana gelecekte ne olacak, hemen söyler!" denir bazen. Sanki kahve fincanının dibinde geleceğin gizliymiş! Oysa geleceği yalnızca Allah bilir, kahve telvesi değil. Fal bakmak gerçekleri öğrenmenin değil, hayal kurmanın bir yoludur. Eğer gelecekte neler olacağını bilmek istiyorsan, sabredip yaşayacak ve vakti gelince göreceksin, başka yolu yok!

Mezarlara mum dikmek: Ruhlara ışık mı?

Bazıları mezarlıkta mezarların üzerine mum dikerek ruhların yolunu aydınlattığını düşünür. Sanki ruhlar, "Ah ne iyi, mum yakmışlar, şimdi rahatça yolumu bulurum!" diyecekmiş gibi. Oysa İslam, mezarlarda böyle uygulamalara izin vermez. Ruhların ışığa

ihtiyacı yoktur, onlar zaten Allah'ın rahmeti altında huzur bulur. Mumlar sadece birer mumdur, ruhlara değil ancak bize ışık verebilir.

Cuma günü tırnak kesmek uğursuz mu?

Cuma günü tırnak kesmek bazılarına göre uğursuzluk getirir. Sanki tırnaklar kesilmek için haftanın diğer günlerini bekliyormuş! Oysa İslam'da tırnak kesmenin belli bir günü yoktur, temizliğe ve hijyene her gün dikkat etmek tavsiye edilir. Hatta tam aksine cuma, ibadet için en kıymetli günlerden biri ve tırnakları kesmek, güzelce abdest alıp temizlenmek için harika bir gün. Sonuç olarak tırnakların kaderini günler değil, uzayıp uzamadıkları belirler!

Bu kadar çok batıl inanç duyunca insan gerçekten şaşıyor. Acaba hayatımız sahiden böyle tuhaf kurallar, gizemli işaretler ve görünmez tuzaklarla mı dolu? Bir an durup düşününce, bunların ne kadar komik ve gereksiz olduğunu fark ediyoruz. İşte tam bu noktada İslam devreye giriyor ve âdeta "Durun, bu kadar karmaşaya hiç gerek yok!" diye sesleniyor. Peygamber Efendimiz (s.a.s.) bize çok basit ama bir o kadar da güçlü bir yol gösteriyor: Hayatımızda ne yaşarsak yaşayalım, her şeyin kontrolü Allah'ın elinde. Gün içinde başımıza gelen küçük aksilikler, tesadüfler ya da

beklenmedik olaylar ne bir nesnenin gizli büyüsünden ne de eski bir efsanenin lanetinden kaynaklanıyor. Gerçek güç ve huzur, sadece Allah'a güvenmekle, O'na dua etmekle ve kalbimizi ferah tutmakla mümkün. Batıl inançlar, belki eski zamanlardan kalma masalların eğlenceli birer parçası olabilir ama iş ciddiye bindiğinde ne bir boncuk ne de bir ritüel bize çare olur. Bunun yerine, içten bir dua her zaman en güzel ve en etkili çözümdür. O yüzden gelin bu korkuları ve şüpheleri bir kenara bırakalım, hayatı Allah'a teslim edip gülümseyerek, hafif bir adımla yolumuza devam edelim!

25

Doğal afetler
Allahtan gelen
bir uyarı veya
ceza mıdır?

Doğal afetler, insanların kontrolü dışında gelişen ve büyük zararlara sebep olabilen doğa olaylarıdır. Örneğin deprem olarak adlandırdığımız olay, yerin altındaki kayaçların birikmiş gerilimi aniden serbest bırakmasıyla ortaya çıkar. Bu da yer-yüzünün sallanmasına neden olur. Rüzgârın çok hızlı estiği ve kasırgalar oluşturduğu zamanları da düşünebiliriz. Yahut aşırı yağışlardan sonra şehirlerde meydana gelen seller, volkanik dağların aktifleşmesi sonrasında lavlardan zarar gören yerleşim yerleri... Aslında doğal seyrinde gerçekleşen böyle olaylara "afet" dememizin sebebi, insanlar için can ve mal kaybına yol açmalarıdır.

Biz insanlar Allah'ın verdiği akli en iyi şekilde kullandığımızda dikkatli bir gözlemci olarak kontrolümüz dışında gelişen doğa olaylarından zarar görmemenin yollarını araştırabiliyoruz. Evlerimizi sağlam yapıyoruz, tehlikeli ve kaygan zeminlerde çok katlı yapılar inşa etmiyoruz, doğayı dikkatle dinleyip ihtimallere önceden hazırlanıyoruz. Böylece zarar görmemek için elimizden geleni yapıyoruz.

Acaba gerçekten yapıyor muyuz?

İşte baştaki sorunun cevabı biraz burada gizli. İnsanlar var olduklarından bu yana her zaman ve her coğrafyada bu beklenmedik doğa olaylarıyla karşılaşmış ve yaşamlarını bunlara göre düzenlemişlerdir. Allah, yarattığı bu dünyayı ve düzeni insanoğlunun keşfedebileceği belli fizik kurallarıyla, belli bir işleyişte yaratmıştır.

Bu düzene ayak uyduran topluluklar bu olaylardan daha az etkilenirken, özensiz davrananlar ise tarih boyunca acı tecrübeler biriktirmişlerdir. İnsan aklı burada önemli bir yere sahiptir. Çünkü akıldan beklenen, olumsuz bir deneyimden sonra önlem almak ve bir daha aynı duruma düşmemektir. Hatta bu yetiye¹ hayvanlar bile sahiptir. Hiçbir güvercin düşmanlarının olduğu yere yumurtalarını bırakmaz, hiçbir kedi ya da köpek yavrularını bir akarsuyun kenarına bırakıp oradan uzaklaşmaz.

Doğal afetler, insanın doğa üzerindeki sınırlı kontrolünü ve doğa kanunlarının bizim isteklerimiz ve ihtiyaçlarımızdan bağımsız işleyişini hatırlatır. Günümüzde insan merkezli bir dünyada yaşarken doğa genellikle kontrol edilebilir bir unsur olarak görülse de afetler, insanın evrendeki yerini ve kırılganlığını felsefi bir tartışmaya açar.

1 **Yeti:** Bir duyu organının sahip olduğu algılama kapasitesi veya yeteneği anlamına gelir. Mesela “görme yetisi”.

Doğal afetler, insanın çevreyle olan ilişkisindeki sorumluluğunu da gündeme getirir. Küresel ısınma ve çevresel tahribat gibi insan etkileri, afetlerin sıklığını ve şiddetini artırabilir. Bu bağlamda doğal afetlerde insan eylemlerinin ne kadar yeri olduğu, çevre etiği tartışmalarının merkezinde yer alır.

Kâinattaki her şey, Allah tarafından bir düzen ve amaç doğrultusunda yaratılmıştır. Gezegenlerin hareketlerinden doğanın işleyişine kadar her şey, Allah'ın belirlediği kurallara göre varlığını sürdürür. İnsan ise bu büyük düzen içinde özel bir yere sahiptir. Allah insana akıl, düşünme kabiliyeti ve daha pek çok farklı yetenek vermiştir. Aynı zamanda insana, Allah'ın gönderdiği mesajları anlama sorumluluğu da yüklenmiştir. İnsanın en önemli görevi, yaratılış amacını anlayıp buna uygun bir hayat sürmeye çalışmaktır.

Bu dünyada insan Allah'a inanmalı, iyilik yapmalı ve dürüst olmalıdır. Adalet ve merhamet gibi değerlere sıkı sıkıya bağlı kalmalıdır. İslam, insanın işini en iyi, en güzel ve en sağlam şekilde yapması gerektiğini söyler. İnsanın Rabbine, ailesine, toplumuna ve tabiata karşı sorumlulukları vardır. Tabiat Allah'ın bize verdiği bir emanet olduğuna göre, onu korumak da bizim görevimizdir. Eğer tabiatı kirletir ya da tahrip edersek, bunun sonuçları yine bize döner. Örneğin dünya çapında yaşanan kuraklık ve seller büyük ölçüde insanların doğaya zarar vermesi nedeniyle ortaya çıkmaktadır.

İnsan, doğayla ilişkisini Allah'ın koyduğu kurallara uygun şekilde sürdürmelidir. Bir ev ya da şehir inşa ederken doğanın dengesini dikkate almalı ve doğal afetlere karşı tedbirli olmalıdır. İnsanın sahip olduğu akıl ve irade, onu bu konuda sorumlu kılar. Bu sorumluluğu yerine getirmek, Allah'ın bir emridir. Eğer sorumluluklarımızı ihmal edersek ve doğal afetler meydana geldiğinde zarar görürsek, bunu tamamen kadere yüklemek doğru olmaz.

Dünyada her zaman mutlu olmak ya da hiç problem yaşamamak elbette mümkün değildir. İnsan, doğal afetler yüzünden zor zamanlar yaşayabilir. Ancak bu süreçte insanoğlundan kaynaklı hatalarla yüzleşmek, ders çıkarmak ve sonrası için gerekli önlemleri almak çok önemlidir.

İnsan, bu dünyada bir sınav sürecindedir. Yaşadığı her şeyden ders almalı, başına gelen olaylara doğru bir bakış açısıyla yaklaşmalıdır. Eğer bir doğal afetle karşılaşırsa sakin olmalı ve sabretmelidir. Sabır, sadece beklemek ya da acılara katlanmak değil, zorluklar karşısında azimle ve kararlılıkla mücadele etmektir.

Sonuç olarak, zorluklar karşısında sabırlı ve güçlü olmak, başkalarına yardım etmek ve doğal afetlere karşı gereken önlemleri almak bizim sorumluluğumuzdur. Bu şekilde hem dünyada hem de ahirette huzurlu bir hayat sürmek mümkün olacaktır.

26

Niçin ibadet etmeliyiz,
Allah'ın buna
ihtiyacı mı var?

Her şeyden önce ibadetin ne olduğunu anlamamız gerekiyor. İbadet kelimesi, Arapçada "kul" anlamına gelen "abd" kökünden türetilmiştir. "Abd", insanın yaratıcısıyla olan ilişkisini ifade eden özel bir terimdir. "Kul" anlamına gelir. Bunu şu şekilde açıklayabilirim: Bir dostumuzla ilişkimiz, arkadaşlık bağları üzerinden şekillenir. Veya ailemize göre evlat, öğretmenimize göre öğrenci, çocuklarımıza göre anne ya da babayızdır. Allah ile ilişkimizde ise kuluzdur.

Nasıl ki arkadaşlarımızla, ailemizle ya da öğretmenlerimizle ilişkilerimizde sorumluluklarımız varsa, yaratıcımızla ilişkimizde de birtakım görevlerimiz olur. Bu görevleri Allah'ın ihtiyacı olduğu için değil, bu ilişkinin bir gereği olarak yaparız. İşte Allah ile olan bu ilişkimiz doğrultusunda yaptığımız eylemler, ibadet olarak adlandırılır.

Bu ibadetlerin en bilinenleri namaz kılmak, oruç tutmak ve zekât vermektir. Ancak ibadet sadece bunlarla sınırlı değildir. Örneğin yemeğe başlarken besmele çekersen, içinden "Allah'ım, bana bu bedeni verdiğin

için şükrediyorum ve bu bedeni sağlıklı tutmak için yemek yiyorum.” diye düşünürsen, işte bu da bir ibadet olur ve sevap puanı kazanırsın.

Biz buna niyet diyoruz.

Niyet, aslında kalbimizin ve aklımızın Allah’a yönelmesidir. Bir ibadeti yaparken kalbimizin içtenlikle “Ben bunu Allah için yapıyorum.” demesidir. Mesela namaza başlamadan önce “Ben Allah rızası için namaz kılacağım.” diye düşünmek, bu niyetin bir parçasıdır. Niyet, ibadeti sadece hareketlerden ibaret olmaktan çıkarıp ruhumuza anlam katar!

Diyeim ki oyun oynuyorsun. Eğer sırf eğlenmek için oynuyorsan, oyun bir eğlencedir. Ama eğer oyun oynarken kardeşini de mutlu etmek istiyorsan, o zaman bu sadece bir oyun değil kardeşine yaptığın güzel bir iyilik olur. Aynı şekilde, ibadetlerimizi yaparken de “Allah için yapıyorum.” diye niyet ettiğimizde ibadet sadece bir hareket olmaktan çıkar, kalbimizle de Allah’a yönelmiş oluruz. Yani gerçek ibadet!

Niyeti ibadetle bir araya getirmek tıpkı bir kek yaparken unun içine şeker katmak gibidir. Eğer şeker yoksa kek tatsız olur. “Tadı olmayan kek mi olur?” dediğini duyar gibiyim. Eh, olmaz tabii. İşte ibadet de niyetsiz olursa, o ibadetin tadı olmaz! Yani niyet, ibadetin ruhu gibidir.

Peki, nasıl niyet edilir? Çok basit! Kalbinden Allah’a “Ben bunu senin için yapıyorum.” demen yeter.

Unutma, kalpten niyet edince küçük bir iyilik bile çok büyük olur.

Biz ibadetlerimizi yapalım ya da yapmayalım Allah'ın kulları olmaya hep devam ederiz, bu değişmez bir gerçek. Ama kulluk sadece bir etiket değil, Allah'la aramızdaki o özel bağın ta kendisidir. Bu bağ, bize bazı sorumluluklar yükler. Gönülden ibadet ettiğimizde ise bu ilişki daha da güzelleşir. Namaz kılarken, oruç tutarken ya da bir iyilik yaparken Allah'a "Seninleyim Rabbim!" demiş oluruz. İşte o zaman iyi bir kul oluruz, Allah'ın sevgisini kazanırız, gönlümüz huzurla dolar. Üstelik yaptıklarımızın hesabını vereceğimiz gün, "Ben elimden geleni yaptım." diyebilmenin rahatlığını yaşarız. Sorumluluklarımızı yerine getirmek hem bu dünyada hem öteki tarafta bize bir ışık olur. Çünkü kulluk, Allah'a yakın olmak için attığımız her adımda kendini gösterir.

Peki, şimdi bir başka soru: Çok ibadet edersek her işimiz yolunda mı gider?

Mesela namaz kılmakla zengin olmak arasında doğrudan bir ilişki var mı? Namazdan sonra dua ederiz elbette ama namaz kıldığımız için seccademizin altında paralar oluşmaz. Namaz kıldığımızda sadece kulluk görevlerimizi yerine getirmiş oluruz. Daha iyi bir insan oluruz, ahlakımız düzelir ve bu da bize başka kazançlar sağlar. Ama para gökten yağmur gibi yağmaz kimseye. Çünkü Allah, kazanç sağlamak için birçok sebep yaratmış ve aklımızı kullanarak en doğru

ve düzgün şekilde bu kazanç yollarından faydalana-
bileceğimiz bir ortam oluşturmuş. Gerisi bize kalmış.

Allah'ın bize verdiği aklın farkında olup onu en doğru
şekilde, O'nun rızası için kullanmak, işlerimizi akıl-
lıca ve helal-haramı dikkate alarak yapmak bize
maddi kazanç yanında manevi kazançlar da sağ-
lar. Yani ibadeti geniş anlamda düşünürsek, evet,
dünyalık kazançlarımızda da niyetimizi Allah'ın rıza-
sına ulaşmak olarak belirlediğimizde hem dünya hem
ahiret kazancı elde ederiz. Mesela sadece zengin
olmayı değil, helal yoldan bol kazanç sağlayarak aile-
mize temiz rızık ulaştırmayı, ihtiyaç sahiplerine yardım
etmeyi hedefler ve böylece Allah'ın rızasına ulaşma-
yı istersek, dünyalık gibi görünen maddi kazançlar
aynı zamanda bir ibadet hükmüne geçer. Bu niyeti-
miz sayesinde bir gün zengin olursak bunun karşılığını
ahirette de görürüz.

Şunu unutma: Allah'ın bizim ibadetimize de niyetimi-
ze de ihtiyacı yok.

Hem dünyada hem de ahirette Allah'ın rahmetine
ihtiyacı olan bizleriz.

27

Şiddet mi?
Gerçek hayatta
"game over"
yok!

Bilgisayar oyunlarında rakibini bir hamlede yenebilirsin. O zafer müziği eşliğinde bir son-raki maça geçebilirsin. Oyunlarda her şey basit, net ve hızlı. Bir hata yaparsan “tekrar başla” butonu her zaman orada. Ama gerçek hayat? Gerçek hayat öyle değil.

Gerçek hayatta attığın bir yumruk, söylediğin iğneleyici bir söz, bir anlık öfkeyle kırdığın bir kalp öyle kolayca silinip gitmiyor. O yara bazen bedende, bazen ruhta, bazen bir ilişkide kalıcı bir iz bırakıyor. Ve ne yazık ki hayatın “tekrar başla” butonu yok!

Oyunlarda her aksiyonun bir ödülü var: puanlar, rozetler, liderlik tabloları... Ama gerçek hayatta birine zarar verdiğinde ödül değil vicdan azabı kazanırsın. Ya da tam tersi birine yardım eli uzattığında, birinin yüzünü güldürdüğünde o anın sıcaklığı, o içten “teşekkür” hissi, herhangi bir oyunun verebileceği zaferden daha değerli. Mesela düşün: Bir arkadaşın kötü bir gün geçiriyor. Ona bir mesaj atmak, “Nasılsın?” diye sormak, belki bir kahve içmeye çağırmak... Bu, bir oyunda onlarca rakibi alt etmekten daha büyük bir

kahramanlık. Neden? Çünkü gerçek hayatta kahramanlık yıkmakla değil inşa etmekle ölçülür. Birinin güvenini kazanmak, bir kalbi onarmak, bir yaranın kapanmasına yardım etmek... İşte bunlar hayatın asıl "zafer" anları.

Peki, bu neden önemli? Çünkü dünya zaten yeterince kaotik. Haberlere şöyle bir bakmak bile yeterli: kavgalar, çatışmalar, kırılan hayaller... Ama bir düşün, hepimiz bir an durup karşımızdakine zarar vermek yerine ona destek olmayı seçsek? Birinin elinden tutsak, bir yabancının gününü bir gülümsemeyle aydınlatsak? Bu, zincirleme bir etki yaratır. Bir iyilik başka bir iyiliği doğurur. Öfke ve şiddet kısır döngü yaratırken, nezaket ve empati umut yayar.

Peki, bunca şiddetin kaynağı ne? Öfke, kıskançlık... Bazen de sadece "cool" görünme isteği. Ama dur! Bir insanı düşüncesizce incitmek gerçekten "havalı" mı? Yoksa birinin yüzünü güldürmek mi daha "karizmatik"?

Şimdi tam bu noktada Hz. Ömer'in hikâyesine dalalım. O, gerçek bir kahraman...

Ömer, Mekke'nin en güçlü, en sert adamlarından biriydi. Yiğitliği ve gözü pekliğiyle ünlüydü. Henüz İslam'ı seçmemişti. Müslümanlara karşı çok öfkeliydi ve bir gün, Peygamberimiz Hz. Muhammed'i (s.a.s.) öldürmeye karar verdi. İşe bak! Kılıcını kuşanıp yola çıktı, gözlerinde öfke, kalbinde şiddet... Ama yolda bir şey oldu. Kız kardeşi ve eniştesinin Müslüman olduğunu öğrendi, öfkesi katlandı ve önce onların evine gidip

hesap sormaya karar verdi. Kardeşinin evine vardığında, Kur'an'dan Taha suresini duydu. Önce öfkeyle kardeşinin üzerine yürüdü fakat sonra bir an için durmayı, dinlemeyi tercih etti. O sert, öfkeli Ömer'in kalbi, dinlediği ayetlerle birlikte birden yumuşadı. Kur'an'ın kelimeleri, onun iç dünyasını âdeta altüst etti. Öfke yerini meraka, şiddet yerini sevgiye bıraktı. Ömer o gün Peygamberimizin yanına gidip Müslüman oldu ve İslam'ın en büyük kahramanlarından biri hâline geldi. Artık Mekke sokakları gerçek bir kahramanın ayak sesleriyle yankılanmaya başladı. Kulaklar bir nida işitti: "Ey Kureyş! Beni bilen bilir! Bilmeyen bilsin ki ben Hat-tâboğlu Ömer'im... Müslüman oldum!" Hz. Ömer'e dur diyecek bir babayiğit çıkamadı karşısına. O günden sonra Mekke, eski Mekke olmadı...

Hız. Ömer'i en seçkin sahabilerden, İslam kahramanlarından biri hâline getiren bu olaylar bize ne anlatıyor? Öfkeyle yola çıkmak, şiddete başvurmak bir çıkış yolu değil. Hız. Ömer, kılıcını çekmek yerine dinlemeyi seçti ve hayatı değişti. Ya o gün öfkesine yenilseydi? O zaman hem kendisi kaybederdi hem de başkaları...

Dinimiz bu konuda bize rehberlik ediyor. Allah, gönderdiği son kitapta, yani Kur'an'da: "Kim bir kimseyi öldürürse bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de bir can kurtarırsa bütün insanların hayatını kurtarmış gibi olur."¹ diyor. Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.) ise "Pehlivan, rakiplerini yenen kişi demek değildir. Gerçek

1 Mâide suresinin 32. ayeti.

pehlivan öfke anında kendisine hâkim olandır.”² demiş. Hz. Ömer, bu sözü hayatına taşıyarak gerçek bir pehlivan gibi yaşamış. Öfkesini yenmeyi başarmış ve böylece gerçek bir kahraman olma yolunda en büyük adımı atmış. Biz de okulda, mahallede, otobüste, kısacası hayatın her anında bunu kendimize hatırlatabiliriz. Mesela bir arkadaşın sana laf attığında öfkeyle üzerine yürümek yerine bir an durup sakinleşmek için kendine vakit versen, “Niye böyle dedin, sorun nedir? Gel konuşalım.” desen? Belki o arkadaşın evde bir sorun yaşıyor, belki sadece dikkat çekmek istiyor. Bilemezsin ki... Sen de öfke anında Hz. Ömer gibi hareket edersen, şiddeti seçmek yerine dinlemeyi ve anlamayı denersen düşman yerine binlerce dost kazanırsın.

Peki, şiddeti bırakıp iyiliği seçmek için ne yapalım? Önce öfkemizi tanıyalım. Öfkelendiğinde içinde bir canavar uyandığını hissediyorsan, Hz. Ömer gibi önce dur, bir nefes al ve kendine şunu sor: “Bu öfke neyi çözüyor?” Öfkeni tanıyıp kaynağını bulduktan sonra onu iyiliğe çevirmek için bir adım at. Mesela sinirlendiğin kişiyi anlamaya çalış, o bağırıyorsa sen sakin kal, o kötü sözler söylüyorsa sen bunu devam ettirmemeyi, sessizliği seç... Sana kötülük yapanı affederek yen, intikam alarak değil! İyilik, öfkenin panzehridir. Bunu unutma!

2 Buhârî, Edeb, 76.

Son bir söz: Şiddet seni "level" atlatmaz, geri düşür. Gerçek kahramanlar, Hz. Ömer gibi öfkelerini yenenlerdir. Dinimiz de kalbimiz de aynı şeyi söylüyor: Sevgiyle, sabırla, anlayışla ilerle. Gerçek hayatta "game over" yok ama güzel anılar biriktirmek için bol vaktimiz var.

28

Cennette
sıkılır mıyım?

Sıkılmak... Hepimizin başına gelen o tanıdık his! Bir oyunu saatlerce oynayıp "Eh, artık yeter!" dediğin ya da sınıfta bir türlü seni içine çekmeyen bir ders dinlerken gözlerinle pencereden dışarı daldığın anları düşün. Sıkılmak sanki zaman ağır çekime geçmiş, etrafındaki her şey griye boyanmış gibi hissettirir, değil mi? Ama gel, bu hissin ardındaki sırrı keşfedelim ve sıkılmayı bir maceraya çevirecek fikirlerle bu metni capcanlı hâle getirelim!

Öncelikle sıkılmak neden olur, bir bakalım. Beynimiz, âdeta bir macera avcısıdır! Yeni şeyler keşfetmeye, farklı tatlar denemeye bayılır. Aynı yemeği her gün yemek nasıl bıkkınlık verirse, aynı şeyi tekrar tekrar yapmak da beynimizin mızımızlanmasına sebep olur. Mesela, sevdiğin bir oyunu bile saatlerce oynasan bir süre sonra "Bu ne ya, hep aynı!" diye iç geçirirsin. Ya da otobüs beklerken o sonsuz gibi gelen dakikalar... İşte bu anlarda beynimiz, "Hadi, bana ilginç bir şeyler ver!" diye isyan bayrağını çeker. Bazen de sıkılmak yaratıcı düşüncelerimizin tıkanmasıyla olur, sanki hayal gücümüz kısa bir tatile çıkmış gibidir o anlarda!

Merak edilen o büyük soruya geliyoruz: Cennette sıkılır mıyız? Bu soruyu çözmek için, cennetin eşsiz dünyasına bir dalış yapalım ve oradaki hayatı capcanlı hayal edelim! Cennet, dünyamızdan öyle farklı bir yer ki buradaki zaman akışı, tatlar ve deneyimler orada bambaşka bir boyutta. Hazırsan gel, bu muhteşem âlemi keşfe çıkalım ve sıkılmanın neden cennetin kapısından bile geçemediğini görelim!

Önce şu zaman meselesinden başlayalım. Dünyada saatler, dakikalar peşimizi bırakmaz, değil mi? Alarm çalar ve haydi bakalım otobüse koş, toplantıya koş, ödev yetiştir... Zaman, sanki sürekli kovaladığımız bir gölge. Ama cennette? Orada zaman, bambaşka bir şarkı söylüyor. Saatin tik-takları yok, "Geç kaldım!" telaşı yok. Cennette her an, sonsuz bir şimdi gibi. Ne geçmiş i dert edersin ne geleceği merak... Sadece o anın güzelliğine dalarsın. Sanki her nefes, yepyeni bir hediye! Zamanı saymak yerine her saniyeyi dolu dolu yaşarsın. Sıkılmak mı? O kelime cennetin lüğatinde bile yok!

Peki ya cennetin lezzetleri? İşte burada işler iyice renkleniyor! Dünyada yemekler, tatlar, kokular harika olabilir ama hepsinde hep bir sınır var. Bir tabak dolusu çikolata bile bir noktada "Eh, bu kadar yeter..." dedirtir. Ama cennette lezzetler, âdeta sonsuz bir bahar. Her bir tat, her bir koku sadece damağına değil, ruhuna da hitap ediyor. Mesela bir meyve düşün, ısırdığında öyle bir tatla karşılaşıyorsun ki hem çocukluğundaki en güzel anıyı hatırlatıyor hem de yepyeni bir mutluluk dalgası yaratıyor. Üstelik bu

tatlar, sadece bedeni değil kalbini de doyuruyor. Bir lokma alıyorsun, gözlerin kapanıyor, "Bundan güzeli olamaz!" diyorsun... Ve sonra bir başka lezzet, öncekini bile gölgede bırakıyor! Sonsuz çeşit, sonsuz uyum... Her an başka bir mucizeyle tanışıyorsun.

Cennetin büyüğü sadece tatlarda değil, her şeyde! Orada her detay, senin mutluluğun için ince ince tasarlanmış. Mesela bir bahçede yürüyorsun, her çiçek sanki senin gülüşüne göre açıyor. Bir nehir akıyor, suyu öyle berrak ki sadece bakarken bile huzur doluyorsun. Ve keşfetmek! Cennet keşiflerle dolu bir hazine! Yeni yerler görüyorsun, yepyeni dostluklar kuruyorsun, her an başka bir güzellikle karşılaşıyorsun. Belki bir gün gökyüzünde yıldızlarla sohbet ediyorsun, belki başka bir gün bir melodi seni alıp uzaklara götürüyor. Her deneyim öyle kusursuz ki, "Bu kadar mı güzel olur?" diye şaşırp kalıyorsun.

Sıkılmamızın sebebi, dünyada her şeyin bir sonu olması. Ama cennette son diye bir şey yok. Ne lezzetler tükenir ne güzellikler... Üstelik cennetteki nimetler sadece maddi haz vermekle kalmaz, ruhunu da kucaklar. Orada sadece görmek, tatmak değil; hissetmek, sevmek, öğrenmek de sonsuz.

Orada zamanın ağırlığı yok, tatların sınırı yok, keşfin sonu yok. Sıkılmak ancak bir şey eksik olduğunda olur, oysa cennette eksik diye bir şey mi var? Orada her şey, mükemmel bir ahenkle sana sunuluyor. Her an bir öncekinden daha güzel, her nefes bir öncekinden daha coşkulu. Ne dersin, böyle bir yerde bir an bile sıkılır mıyız?

29

İslam'da
insan hakları
nerede durur?
Kadınlar ve
erkekler eşit mi?

Eşitlik deyince aklımıza ne geliyor? İkimizin boyu ve kilosu aynı olsa, eşit mi olmuş oluruz? Gel burada bir ayrıma dikkat edelim: Eşitlik ve adalet. İslam'da kadın ve erkek "birebir aynı özelliklerde" yaratılmamış olabilir ama bu, birinin diğerinden daha değerli olduğu anlamına gelmez. Aynı bir bisikletin ön ve arka tekeri gibi düşünebiliriz. İkisi de farklıdır ama ikisi olmadan bisiklet gitmez değil mi? Yani kadın ve erkek birbirini tamamlar, bu da adaletin kaynağıdır aslında.

Eşitlik dediğimizde herkesin aynı şartlarda olması akla gelir. Ama herkesin ihtiyaçları farklı olabilir, değil mi? Mesela bir kediye kuş yemi verirse, kedi aç kalır. Bu yüzden adalet, eşitlikten daha önemli bir kavramdır. İslam da adaleti öne çıkarır, yani herkese ihtiyacına göre muamele¹ edilir. Erkek ve kadına farklı roller ve sorumluluklar verilmesi bu yüzdendir. Tıpkı bir anne ve babanın ev içerisinde farklı ama birbirini tamamlayan görevleri olması gibi.

1 **Muamele:** Davranış.

Allah, "insan"ı çok değerli ve şerefli bir varlık olarak yaratmıştır. Rengi, dili, cinsiyeti ya da memleketi ne olursa olsun her bir insana aynı saygı gösterilir. Bu yüzden İslam'da kimsenin bir başkasını haksız yere incitmesine, aşağılamasına veya haklarını gasp etmesine izin verilmez. Hatta Peygamberimiz (s.a.s.) Veda Hutbesi'nde, "Ey insanlar! Şunu iyi bilin ki Rabbiniz birdir, atanız da birdir. Arap'ın Arap olmayana, Arap olmayanın Arap'a; beyazın siyaha, siyahın beyaza takva dışında bir üstünlüğü yoktur..."² demiştir. Yani insan hakları, İslam'ın en önemli köşe taşlarındandır.

Sence iki şey her yönüyle eşit olabilir mi? Üçgen ve kare geometrik şekil olmasıyla eşitler evet ama biri üç diğeri dört kenarlı, iç açıları toplamı farklı. İnsanlar da insan olmaları yönüyle eşitler ama onları farklı kılan cinsiyetleri, ten renkleri var. Peki, hangisi daha iyi bir insan?

Şöyle anlatayım: Bir şeyi hemcinsleri arasında en iyi yapan şey, onu hemcinsleri dışında ayıran şeyin en iyi olmasıyla anlaşılır. Ne diyorum ben! Sanırım yine kafanı karıştırmakla meşgulüm.

Şimdi bir kalem düşün. Kalemi diğer nesnelerden ayıran şey nedir? Rengi mi, yapıldığı malzeme mi? Hayır, yazma işlevidir tabii ki. Dolayısıyla en iyi kalem kırmızı bir kalemdir ya da plastik bir kalemdir diyebilir miyiz?

2 İbn Hanbel, el-Müsned, V, 411.

Diyemeyiz. Ne deriz? “En iyi yazan kalem, kalemler arasında en iyisidir.” deriz.

İnsanı düşünelim. Siyah tenli insan beyaz tenliden iyidir yahut boyu uzun olanlar kısa olanlara göre daha zekidir diyebilir miyiz? Neden diyelim ki? Hem laf aramızda benim de boyum çok uzun değil ama zekiyim yani. İnsanı diğer canlılardan ayıran temel şey ten rengi, boyu vs. değil. Akıl sahibi olması ve bu sayede iyiyi kötüyü en iyi şekilde ayırt edebilmesi, insanı insan yapan temel özelliştir. Dolayısıyla en iyi insan, aklını en iyi kullanan ve iyiyi kötüyü en iyi şekilde ayırıp ona göre yaşayan insandır diyebiliriz. Allah Kur’an-ı Kerim’de: “Ey insanlar! Şüphesiz sizi bir erkek ile bir dişiden yarattık, tanışasınız diye sizi kavim ve kabilelere ayırdık, Allah katında en değerli olanınız en takvalı olanınızdır.”³ buyurur. Takva da budur işte: İnsanın eylemlerinde akıllı davranıp yaptığı işin bilincinde olması ve iyilikleri tercih ederek Allah’ın hoşnutluğunu kazanmayı hedeflemesi.

İnsan olmak sadece yemek yemek, uyumak, ihtiyaçlarını giderip keyfince yaşamaktan ibaret değil elbette. İnsan akıl sahibi bir varlıktır, düşünebilir, duyguları vardır ve doğru ile yanlış ayırt edebilir. İslam, insanı bu özellikleriyle yüce bir varlık olarak tanımlar. Aynı zamanda insan, sorumluluk sahibidir. İyiyi ve doğruyu seçme yeteneği ile ahlaki bir varlıktır. Felsefi olarak bakarsak, insanın bu dünyadaki amacı “iyi bir insan”

3 Hucurat suresinin 13. ayeti.

olabilmektir. İyi insan sadece kendine değil çevresine, topluma ve tüm insanlığa faydalı olandır.

İslam'da kadın hakları konusuna geleyim.

Bu konu için, kadın hakları İslam'ın kendisiyle yaşıt diyebiliriz! İslam, kadınlara o dönemde neredeyse hiçbir toplumda görülmemiş bir değer vermiştir. Mesela kız çocuklarının diri diri toprağa gömüldüğü bir zamanda, evet tam da böyle korkunç bir zamanda İslam dini kız çocuklarını cennetin anahtarı olarak görmüştür. Ayrıca kadınlar eğitim hakkına, mülkiyet hakkına ve eş seçme hakkına sahip olmuşlardır. Hz. Âişe annemiz, Peygamberimizin eşi, İslam'ın en büyük âlimlerinden biri olmuştur. Daha neler neler... Bir de eğitim demişken... "İslam kız çocuklarının okumasını engeller mi?" diye soranlar da oluyor.

Bu kısımda İslam'ı bir öğretmen gibi düşünelim, hep öyle demedik mi? Bize bu hayatta yol gösteren kurallar bütünü olarak dinimizi tanımlamadık mı? İyi bir öğretmen, öğrencilerine neden okumayı yasaklasın ki? Tam tersine Hz. Muhammed (s.a.s.), "İlim öğrenmek (kadın-erkek) her Müslümana farzdır."⁴ buyurmuştur. Yani kız ya da erkek fark etmez, İslam herkese ilim öğrenmeyi emreder. İslam kız çocuklarının, kadınların eğitimini engellemez, aksine teşvik eder. Çünkü ilimle donanan bireyler topluma katkıda bulunur ve dünyayı yaşanılabilen bir yer hâline getirir. Hem yukarıda ne

4 İbn Mace, Mukaddime, 17.

dedik, insanı aklıyla ayırt ederiz, akıl ise bilgiyle gelişir, yetkinleşir, en iyi Müslüman ise en akıllı Müslümandır.

İslam, bu değerleri ve hakları hem erkek hem de kadın için eşit derecede savunur. Ve unutmamalıyız ki insan olmanın temelinde "adalet" ve "merhamet" yatar.

30

İslam'da aşkın
yeri var mı?
Aşk yasaklar
listesinde mi?

Aşk, insan olmanın en doğal hâllerinden biridir. Kalpte ansızın beliren, bazen bir bakışla, bazen bir sözle filizlenen derin bir duygudur. Peki, bu duygu yasak mıdır? Gerçek aşk, insanı günaha mı sürükler, yoksa güzelleştirip yüceltir mi? Soru şu: Aşkı nasıl yaşarız ve o bizi nereye götürür?

Bugün, aşk/sevgi deyince aklınıza hemen sosyal medya hesaplarından bir beğeni ya da mesajlaşma uygulamalarından kalp emojisi göndermek gelebilir. Ama bu gerçekten sevgi mi, yoksa sadece ekrana tıklamak mı? Gerçek sevgi biraz daha derinlerde gizli diye düşünüyorum.

Günümüzde aşk, genellikle yüzeysel bir algıyla sunuluyor: Sosyal medyada bir kalp emojisi, romantik bir film sahnesi ya da tatlı bir reklam sloganı gibi. Oysa gerçek sevgi, bu geçici baloncuklardan çok daha derindir. Aşk, birini gördüğün anda kalbinin çarpması olabilir ama asıl mesele o çarpıntının seni nereye taşıdığıdır. Eğer bu duygu seni fedakârlığa, olgunluğa ve iyiliğe yöneltiyorsa, işte o zaman gerçek bir aşktan bahsedebiliriz. Fakat sırf karşındaki sana bir bakış attı

diye o kişiye sonsuz bir sevgi beslemek? Bir düşün, kalbimizi sadece bu küçük, yüzeysel şeylere açmak ne kadar mantıklı?

Kalbin birine yönelmesi, gözlerin derin bir sevgiyle bağlanacağı birini araması suç değildir. Önemli olan, bu duyguların davranışlarımıza nasıl yansıdığıdır. İslam, bize duygularımızın yanı sıra eylemlerimizi terbiye etmeyi de öğretir. Aşk da bu çerçevede ele alınır: Eğer o duygu insanı Allah'a yaklaştırıyor, ona daha iyi bir kul olmayı hatırlatıyorsa, bu, yasak değil bilakis insanı yücelten bir hâldir. Ancak sınırlar aşılsa, yani sevgi takıntıya dönüşür, akli devre dışı bırakır ya da harama yönettirse, işte o zaman tehlike başlar.

Mesela, Kur'an'da Yusuf suresinde anlatılan bir olay var. Züleyha'nın Hz. Yusuf'a duyduğu aşk, ilk başta onu yanlış bir davranışa sevk etti. Züleyha, bu duygunun esiri olup sınırları aştı. Ama Hz. Yusuf, aklını ve imanını ön planda tutarak doğru olanı seçti. Bu kıssa bize şunu gösteriyor: Aşk, tek başına ne iyi ne de kötüdür; onu nasıl yönlendirdiğimiz, nasıl bir yol çizdiğimiz belirler her şeyi. Bir insana duyduğumuz sevgi, hiçbir zaman Allah'a olan kulluğumuzu gölgede bırakmamalı. Gerçek aşk, Allah için sevmekle başlar ve bu sevgi, insanı bencillikten uzaklaştırıp fedakâr bir ruha taşır.

Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a.s.) Hz. Hatice ile olan bağı, bunun en güzel örneği. Onların sevgisi yalnızca romantik bir çekim değil, derin bir dostluk,

güven ve Allah'a olan ortak bağlılıkla şekillenmişti. Zorluklara birlikte göğüs gerdiler, birbirlerine destek oldular. İşte gerçek sevgi budur: Sadece sözde değil, eylemde de kendini gösteren bir bağ.

Ve işin komik tarafı bazen aşkın, bir çikolata reklamı gibi gösterilmesidir: "Bir ısıruk aldım ve âşık oldum!" Gerçekten mi? Oysa aşk, derin bir bağıdır. Birini gerçekten sevmek onun iyiliği için dua etmeyi, zorluklara birlikte göğüs germeyi beraberinde getirir. Hz. Muhammed ve Hz. Hatice'nin aşkı gibi.

Aslında sevgi sadece insanlara doğru akan bir duygu olmakla sınırlı değil, âdeta bir bahar dalının her yana uzanan tomurcukları gibi! Bir kuşa yem vermek, sokaktaki kediye bir kap su uzatmak... İşte bunlar da aşkın, sevginin en nahif hâlleri. Hani bir çiçeği suladı-ğında o çiçek sana "Teşekkürler!" demez ama capcanlı açmaya devam eder ya, sevgi de öyle. Yaptığın iyilikler karşılıksız kalsa bile kalbinin bahçesinde çiçekler açtırır. Sen yeter ki sevgiden vazgeçme!

Günümüzün modası, aşkı bir sabun köpüğü gibi sunar: Parlar, süzülür, sonra puf: Yok olur! Oysa gerçek sevgi asırlık bir çınar gibi köklüdür, fırtınalar esse de dimdik ayakta kalır. Gerçek kahraman, sevgiye her koşulda sadık¹ kalan, onun gücünü kalbinin en derininde hisseden kişidir. Ayrıca dikkat et: Aşk, bazen de bir pamuk şeker gibidir. Rengârenktir, tatlıdır ama

1 **Sadık:** Güvenilir olmak demektir. Sözünde duran, arkadaşına ihanet etmeyen kişi sadıktır.

eline yapışırsa ortalık karışır! İşte bu yüzden, sevgiye koşarken kendine ve karşıdakine saygıyı elden bırakmamalısın. Sınırlar, aslında birer koruma kalkanıdır. Ne seni ne de sevdiğini incitecek bir yanlış adıma izin verir. Sevgi hem özgürlüğün kanat çırpışı hem de sorumluluğun sağlam adımlarıdır. Aşk bir yolculuktur, yolun sonunda mutluluk var ama hız sınırını aşarsan, kaza kaçınılmaz olabilir!

Sevgi seni daha iyi, daha güzel bir insan yapıyorsa, bil ki doğru yoldasın. Ama eğer tüm dünyanı tek bir kişiye adayıp hayallerini, dostlarını, hatta kendini unutuyorsan, durup bir nefes almanın vakti gelmiş demektir. Sevgi bir takıntıya dönüşmemeli. O, hayatına renk katan bir baharat olmalı, yemeğin tüm lezzetini bastıran bir sos değil! Kendi yolunda yürümeye devam et: Bir kitap oku, hayallerinin peşinden koş, arkadaşlarınla kahkahalar at, birine ufak bir iyilik yap. Bunlar da sevginin parçası, hayatın neşesi!

